

TAPIOLA

HENKI-TAPIOLAN VUOSIKERTOMUS

2011

Henki-Tapiola

Henki-Tapiola on Suomen neljänneksi suurin henkivakuutusyhtiö, joka tarjoaa säästö- ja riskivakuutuksia sekä täydentäviä eläkevakuutusratkaisuja yksityishenkilöille ja yrityksille. Henki-Tapiolassa työskentelee noin 160 vakuuttamisen ammattilaista.

Tässä muutama heistä:

- 1 *Helmiina Wihuri*
Palvelujohtaja, ratkaisutuki yritysasiakkaille
- 2 *Kristiina Stenlund*
Palvelujohtaja, korvauspalvelut
- 3 *Sonja Lehtonen*
Myyntipäällikkö, ratkaisutuki yksityisasiakkaille
- 4 *Eeli Hulmi*
Kehittämispäällikkö, riskivakuutukset

Henki-Tapiola lyhyesti

Keskinäisen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan vakuutuksilla henkilöasiakkaat ja yritykset voivat varautua sairauteen, työkyvyttömyyteen tai kuolemaan, vakuuttaa läheiset ihmiset ja täydentää eläketurvaa. Henki-Tapiolan toimialaan kuuluvat myös säästämisen ja sijoittamisen tuotteet, joista uusimpana kapitalisaatiosopimukset.

Palvelut henkilöasiakkaille

- Yksilölliset ja ryhmähenkivakuutukset
- Sairauskuluvaluutukset
- Vapaaehtoiset eläkevakuutukset ja säästöhenkivakuutukset
- Sähköinen korvauspalvelu ja Omistaja-asiakkaan verkkopalvelu
- Varainhoitopalvelun sisältävät säästöhenkivakuutukset

Palvelut yritysasiakkaille

- Yksilölliset ja ryhmähenkivakuutukset
- Palvelut henkilöstöriskien hallintaan
- Yksilölliset ja ryhmäeläkevakuutukset
- Yritysten verkkopalvelu
- Varainhoitopalvelun sisältävät kapitalisaatiosopimukset

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	2
Hallituksen toimintakertomus	4
Tilinpäätös	13
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	13
Riskit ja riskienhallinta	18
Tunnuslukujen laskentakaavat ja -periaatteet	26
Emoyhtiön tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot	28
Konsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot	56
Hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä	83
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	83
Tilintarkastuskertomus	84
Hallintoneuvoston lausunto	85

” Markkinaosuutemme vahvistui tavoitteiden mukaisesti kaikissa henkivakuutuslajeissa. Tuloksemme on kehittynyt hyvin säästämispalveluissa.

Minna Kohmo

Henki-Tapiolan toimitusjohtaja

Henki-Tapiolan maksutulo kasvoi alaa enemmän

Henki-Tapiolan liikevoitto kasvoi ja markkinaosuus vahvistui kaikissa henkivakuutuslajeissa. Maksutulo kasvoi yli 10 prosenttia, kun koko alan maksutulo aleni.

Henki-Tapiolan liikevoitto kasvoi 25,5 miljoonaan euroon edellisen vuoden reilusta 4 miljoonasta. Sijoitustoiminnan arvostuserojen muutos kasvatti kokonaistulosta 9,2 miljoonalla eurolla 34,7 miljoonaan euroon.

Maksutulomme kasvoi vuonna 2011 yli 10 prosenttia lähes 283 miljoonaan euroon samaan aikaan, kun koko alan maksutulo aleni. Finanssialan Keskusliiton arvion mukaan henkivakuutusyhtiöiden maksutulo pieneni edellisvuodesta yli 30 prosentilla. Onnistuimme siis erinomaisesti. Henki-Tapiolan maksutulon markkinaosuus vahvistui kaikissa Finanssialan Keskusliiton tilastoimissa henkivakuutuslajeissa – niin yksityistalouksissa kuin yrityksissäkin.

Henki-Tapiolan tulos säästämispalveluissa kasvoi tavoitteidemme mukaisesti. Tämä tapahtui erityisesti vakuutuksellisten varainhoitoratkaisujen kuten Tapiola Private -varainhoitopalvelun ja Vauras-varallisuudenhoitopalvelun kautta. Tavoitteiden saavuttamista auttoi myös innostuneen vastaanoton saanut Tapiola Asuntosijoitus -kapitalisaatiosopimus, joka myytiin nopeasti loppuun.

Sijoitustoimintamme nettotuotto käyvin arvoin ilman sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitusten tuottoja oli 3,7 prosenttia. Vakavaraisuutemme vahvistui 19,5 prosenttiin.

Asiakasetujemme määrä nousi 10,3 miljoonaan euroon edellisen vuoden 8,4 miljoonasta. Maksoimme eläkkeitä ja muita vakuutussäästösuorituksia 226 miljoonaa euroa ja riskivakuutuskorvauksia 46 miljoonaa euroa. Henki-Tapiolan yksityistalouksien vakuutuksenottajien lukumäärä oli viime vuonna 283 000 ja yritysten vakuutustenottajien lukumäärä 16 400.

99 % sähköisen korvauspalvelun käyttäjistä suosittelisi palvelua.

Sähköinen korvauspalvelu saa asiakkailta kiitosta

Sähköisten korvauspalveluiden käyttö kehittyi katsausvuonna erinomaisesti, ylittäen vuodelle 2011 asetetun tavoitteen. Asiakkaat ovat erittäin tyytyväisiä sairauskuluvakuutusten sähköiseen korvauspalveluun. Korvauskäsittelyn nopeus sai asiakkailta erityistä kiitosta ja 99 prosenttia käyttäjistä suosittelisi palvelua tuttavilleen. Palvelu laajenee alkuvuonna 2012 matka- ja yksityistapaturmakorvauksiin.

Marraskuussa 2011 Henki-Tapiola toi markkinoille uudenlaisen säästöhenkivakuutuksen, Omasäästön, täydentämään Tapiolan pitkäaikaissäästämisen valikoimaa. Paperittomana tuotteena Omasäästö toteuttaa myös Tapiolan vastuullisuuslupausta ympäristölle.

Vuoden aikana Tapiola korosti ikääntymiseen varautumisen tärkeyttä monin eri tavoin. Ikääntyminen oli teemana Tapiola Akatemia -seminaaritilaisuuksissa, jotka järjestettiin Kuopiossa ja Turussa yhteistyössä muun muassa yliopistojen ja sairaanhoitopiirien kanssa. Lisäksi Tapiola on mukana Proud Age-hankkeessa, joka tähtää ikääntymiseen liittyvien asenteiden muuttamiseen ja mahdollisuuksien löytämiseen. Yhteistyötä tehdään myös Senioriliiton kanssa.

Henki- ja Vahinko-Tapiolan henkilökorvauspalvelut organisoituivat maaliskuun alussa 2011 lakisääteisten vakuutusten henkilökorvauspalveluihin ja vapaaehtoisten vakuutusten henkilökorvauspalveluihin. Vahinko-Tapiolan yksityistapaturma- ja matkakorvauspalvelut keskitettiin Henki-Tapiolan korvauspalveluiden hoidettaviksi. Uudistuksella halutaan varmistaa asiakkaiden tarpeita vastaavat korvauspalvelut ja lisätä yhteistyökumppanuuksista saatavia hyötyjä.

EU:ssa toimivien vakuutusyhtiöiden uusia vakavaraisuussäännöksiä koskevan direktiivin, Solvenssi II:n, vaatimusten täyttäminen edellyttää Henki-Tapiolassa merkittäviä panostuksia vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan kehittämisessä. Vuonna 2012 Henki-Tapiolassa jatketaan Solvenssi II:een valmistautumista ja sen teknisen infrastruktuurin luomista, jonka varaan Solvenssi II:n tekniset prosessit rakentuvat.

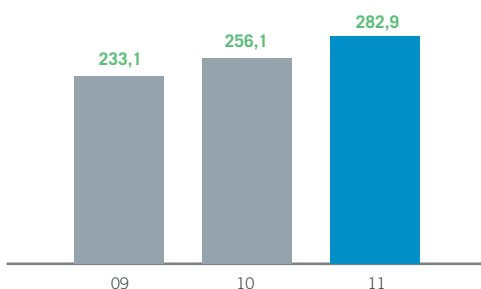
Samoin vuonna 2011 aloitettua riskivakuuttamisen uudistamisen valmistelua jatketaan. Varautuminen ikääntymiseen on edelleen tärkeä teema myös vuonna 2012.

Avainluvut

Henki-Tapiolan avainluvut

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. e	343,3	459,6	462,1
Liikevoitto, milj. e	25,5	4,1	66,8
Kokonaistulos, milj. e	34,7	28,5	123,8
Sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin, %	3,7	4,9	7,0
Vakavaraisuuspääoma, % vastuuvastasta	19,5	18,1	17,3
Asiakasedut, milj. e	10,3	8,4	9,8

Henki-Tapiolan vakuutusmaksutulo 2009–2011, milj. e

Hallituksen toimintakertomus 2011

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan toimialaan kuuluvat yksityishenkilöille myönnettävät henkivakuutus tuotteet: yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset ja yksilölliset eläkevakuutukset; yrityksille myönnettävät henkivakuutus tuotteet: yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset, yksilölliset eläkevakuutukset ja ryhmäeläkevakuutukset sekä yksityishenkilöille ja yrityksille myönnettävät kapitalisaatiosopimukset.

- Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan liikevoitto oli 25,5 miljoonaa euroa (4,1 milj. e). Kokonaistulos oli 34,7 miljoonaa euroa (28,5 milj. e). Arvostuserojen muutos paransi kokonaistulosta 9,2 miljoonalla eurolla (24,4 milj. e).
- Vakuutusmaksutulo kasvoi edelliseen vuoteen nähden 10,4 prosenttia. Kasvu oli strategian mukaisesti kaikissa henkivakuutuslajeissa sekä yksityisasiakas- että yritysasiakassegmenteissä.
- Sijoitustoiminnan tuotto prosentti sitoutuneelle pääomalle käyvin arvo oli 3,7 prosenttia (4,9 %).
- Liikekustannussuhde kuormitustulosta laskettuna oli 136,5 prosenttia (136,9 %) ja kaikki kulujen kattamiseen saadut tuotot mukaan lukien 132,7 prosenttia (134,2).
- Vakavaraisuusaste eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vastuovelkaan nousi 19,5 prosenttiin (18,1 %). Toimintapääomasuhde eli toimintapääoma suhteessa vähimmäismääräänsä oli 3,2-kertainen (3,1-kertainen).

Asiakkaat ja asiakasedut

Henki-Tapiolan yksityishenkilöinä vakuutuksen ottaneiden lukumäärä oli 283 000 (288 000) ja yritys vakuutuksenottajien lukumäärä 16 400 (15 000).

Vakuutussäästöille 31.12.2011 annettavat asiakashyvitykset vahvistettiin 10.11.2011 Henki-Tapiolan hallituksen kokouksessa. Eläkevakuutuksien ja säästöhenkivakuutuksien kokonaiskorko vaihtelee 3,5–4,5 prosentin välillä sopimuksen alkamishetkestä ja vakuutuslajista riippuen. Vakuutussäästölisten riskivakuutusten kokonaiskorko oli noin 3,7 prosenttia. Asiakashyvityksiä määrittäessä pyritään varmistamaan asiakkaiden varoille vakaa kokonaiskorko joka muodostuu laskuperustekorosta ja annettavista hyvityksistä. Tavoitteena on antaa vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaiskorko joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason. Rahastoivassa riskivakuutuksessa tavoitteena on että reaalin kokonaiskorko on positiivinen.

Henki-Tapiolassa tilikauden tuloksesta asiakasetuja varten varattiin yhteensä 10,3 miljoonaa euroa (8,4 milj. e).

Toimintaympäristö

Vuosi 2011 oli sekä reaalityaloudessa että sijoitusmarkkinoilla hyvin kaksijakoinen. Alkuvuonna talouskasvu jatkui vielä suhteellisen vahvana mutta raaka-aineiden ja energian hintojen nousun seurauksena kustannusinflaation voimistuminen alkoi vähitellen heikentää maailmantalouden näkymiä. Inflaatiopaineiden vuoksi Euroopan keskuspankki teki huhtikuussa ensimmäisen koronnoston sitten kesän 2008. Sijoitusmarkkinoilla omaisuusluokkien kehitys heijastelikin alkuvuonna stagflatorista (kasvun hidastumisen ja kiihtyvän inflaation yhdistelmä) talousympäristöä. Kasvunäkymien heikkeneminen jarrutti riskipitoisten omaisuusarvojen nousua kun taas inflaatiotekijät nostivat pitkiä korkoja. Alhaisista tuottotasoista huolimatta käteinen oli vuoden alkupuoliskolla paras omaisuusluokka.

Kesäkuukausina sijoitusympäristö kuitenkin nopeasti muuttui. Yhdysvaltain tilinpitotiedot paljastivat kustannusinflaation vaikuttaneen erittäin epäsuotuisasti talouskasvuun. Useat talouden luottamusindeksit olivat kääntyneet laskuun jo keväällä. Samaan aikaan Euroopan velkakriisi alkoi uudelleen kärjistyä, kun markkinoiden luottamus Italian kykyyn hoitaa velkataakkaansa äkillisesti heikkeni. Loppuvuoden aikana reaalityalouden suhdanneindikaattorien pudotus jyrkeni ja euroalueen ongelmien pelättiin rahoitusmarkkinoiden kautta leviävän mailmanlaajuiseksi laskusuhdanteeksi. Sijoitusmarkkinoilla alettiin hinnoitella mahdollista taantumaa ja deflaatiota. Osakekurssit laskivat voimakkaasti, erityisesti Euroopassa ja syklisillä reuna markkinoilla, kun taas turvallisina pidettyjen valtioiden lainakorot laskivat ennätyksellisen alas. Euroalueen reuna valtioiden maksutasekriisi sen sijaan kasvatti useiden maiden korkoerot suhteessa Saksaan euroajan ennätystasolle.

Euroopan velkakriisistä huolimatta Yhdysvaltain talous näkymät säilyivät vielä vuoden viimeisinä kuukausina yllättävän vakaina. Kehittyvissä talouksissa kasvu alkoi selvästi hidastua mutta vuoden 2008 kaltaista äkillistä pysähdystä ei tapahtunut. Maailman osake markkinoilla koko vuoden arvonnalasku jäikin euromääräisesti alle viisi prosenttia. Euroopan ydinvaltioiden korkotason voimakkaan laskun ansiosta euroalueen valtionlainojen vuosituotto oli yli kolme prosenttia. Euro heikkeni vuoden aikana dollariin ja puntaan nähden noin kolme prosenttia ja suhteessa jeniin yli kahdeksan prosenttia.

Kansainvälisillä kiinteistömarkkinoilla vuosi 2011 kului enimmäkseen epävarmuuden merkeissä. Etelä-Euroopan maissa, Kreikassa, Italiassa ja Espanjassa kiinteistömarkkinat painuivat alaspäin talouskriisin syvennyessä. Vahvoissa talouksissa kuten Saksassa sekä myös Ranskassa kiinteistömarkkinoiden vire pysyi myönteisenä. Ruotsissa kaupankäynnin määrät kasvoivat voimakkaasti ja tuottovaatimukset laskivat. Monilla Euroopan osamarkkinoilla markkinat hakivat suuntaansa loppuvuonna talousnäkymien synkentyessä ja rahoituksen saatavuuden vaikeutuessa.

Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoilla kaupankäyntivolyyymi näyttää jäävän vuosituhannen alhaisimmalle tasolle. Alkuvuoden aikana markkinatunnelmat olivat vielä lievästi positiiviset, mutta epävarmuus talouden kehityksestä sekä haasteet rahoitusmarkkinoilla synkensivät näkymiä syksyn aikana. Parhaimpien kohteiden tuottovaatimukset ovat vielä laskeutuneet vuoden 2011 aikana, mutta lasku näyttää tasoittuneen vuoden loppuun mennessä. Sijoituskysyntä prime-kohteisiin on toistaiseksi pysynyt vahvana sekä kotimaisten että ulkomaisten sijoittajien toimesta. Sijoittajien riskinottohalukkuus on pientä, joten riskipitoisempien kohteiden hinnoittelu on edelleen maltillista eikä kaupankäyntiä näiden kohteiden osalta ole juuri nähty. Suomen toimitilamarkkinoiden parhailta alueilla vuokratasojen sekä käyttöasteiden kehitys on ollut lievästi positiivista vuoden 2011 aikana.

Finanssialan Keskusliiton (FK) joulukuun alussa Arvio vakuutusmarkkinoiden kehityksestä 2011 julkaisun mukaan henkivakuutusyhtiöiden maksutulo alenee edellisvuodesta yli 30 prosentilla jääden noin 3,3 miljardiin euroon. Maksutulon alentumista selittää kapitalisaatiosopimusten vähentyminen ja ryhmäläkevakuutuksen vastuunsiirtojen puuttuminen. Riskivakuutusten myynti oli alalla edellisvuotta parempaa kun taas säästöhenkivakuutuksen maksutulo aleni.

Yksityishenkilöiden ottamien uusien eläkevakuutusten markkinan taantuminen jatkui. Vuonna 2010 markkinoille tuotu pitkäaikaissäätämistili (ps-tili) ei ole aktivoitunut eläkevakuutusmarkkinoita.

Konsernirakenne

Henki-Tapiola-konserniin sisältyivät emoyhtiön lisäksi 25 (25) asunto- ja kiinteistöyhtiötä ja 5 (5) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Osakkuusyhtiöitä ovat Tapiola Pankki Oy, Tieto-Tapiola Oy, Tapiolan Alueen kehitys Oy, Kiinteistö-Tapiola Oy ja 3 (3) kiinteistöyhtiötä sekä 2 (2) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Henkivakuutusliiketoiminta

Henki-Tapiolan vakuutusmaksutulon kasvu jatkui 10,4 prosentin vauhdilla. Samaan aikaan koko alan maksutulo taantui Finanssialan Keskusliiton tilaston mukaan 32 prosenttia.

Henki-Tapiola kasvatti markkinaosuuttaan kaikissa lajiryhmissä sekä yksityis- että yritysasiakkaissa.

Henki-Tapiolan strategian painopisteet ovat riskivakuutuksessa ja ikääntymiseen varautumisessa.

Maksutulon volyymit ja markkinaosuudet riskivakuutuksessa kasvoivat sekä yksityis- että yrityssegmenteissä. Myönteisestä markkinaosuuskehityksestä huolimatta yksilöllisen eläkevakuutuksen maksutulo on myös Henki-Tapiolassa taittunut pitkäaikaissäätämisen lainsäädännön tuloa seuran-

neen markkinaromahduksen myötä. Yritysten maksupereusteisen ryhmäläkkeen maksutulo on jatkanut Henki-Tapiolassa kasvuaan.

Henki-Tapiola on myös edennyt tavoitteiden mukaisesti säästämispalvelujen tuottajana asiakaskunnallemme. Tämä tapahtui erityisesti vakuutuksellisten varainhoitoratkaisujen, Tapiola Private -myynnin ja Tapiola Vauras -palvelukonseptin kautta. Tavoitteiden saavuttamista auttoi myös innostuneen vastaanoton saanut Tapiola Asuntosijoitus joka myytiin nopeasti loppuun.

Sähköisten korvauspalvelujen käyttö on kehittynyt erinomaisesti, ylittäen vuodelle 2011 asetetun tavoitteen. Käyttöasteen nousu on auttanut pitämään sairauskuluvakuutuksen korvauskustannukset hallinnassa vaikka volyymit ovat jatkuvasti kasvaneet.

Sairauskuluvakuutukseen tehtiin tilivuonna maksunkorotuksia ja muita toimenpiteitä kannattavuuden parantamiseksi niin yksityistalouksien kuin yritystenkin segmentissä. Tämä oli suurin selittävä tekijä riskiliikkeen tulokselle joka oli 2,5 kertaa edellisvuotta parempi.

Vakuutusmaksutulo

Henki-Tapiolan vakuutusmaksutulo oli 282,9 miljoonaa euroa (256,1 milj. e), missä oli nousua 10,4 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Henki-Tapiola kasvatti maksutuloaan keskeisillä liiketoiminta-alueillaan riski-henkivakuutuksessa ja säästöhenkivakuutuksessa.

Finanssialan Keskusliiton (FK) henkivakuutuksen maksutulotilaston mukaan koko alan henkivakuutuksen maksutulo ilman vastuunsiirtoja aleni 23,5 prosenttia. Alan maksutulon alenemaa selittää kapitalisaatiomarkkinan voimakas lasku edellisvuoteen nähden. Ilman kapitalisaatiosopimusta alan maksutulo aleni 5,8 prosenttia kun taas Henki-Tapiolan maksutulon kasvoi 9,1 prosenttia.

Henki-Tapiolan henkivakuutusten vakuutusmaksutulo nousi 22,4 prosenttia 182,4 miljoonaan euroon (149,1 milj. e). Henki-Tapiolan yksilöllisen henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo nousi 23,6 prosenttia 121,9 miljoonaan euroon (98,6 milj. e). Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen maksutulo oli 8,1 miljoonaa euroa (7,1 milj. e), jossa oli nousua 14,6 prosenttia. Muun ryhmähenkivakuutuksen maksutulo nousi 18,3 prosenttia ja oli 29,4 miljoonaa euroa (24,8 milj. e). Sijoitussidonnaisen kapitalisaatiosopimuksen maksutulo nousi 24,2 prosenttia 23,1 miljoonaan euroon (18,6 milj. e).

Henki-Tapiolan eläkevakuutusten maksutulo aleni 6,2 prosenttia 100,4 miljoonaan euroon (107,0 milj. e). Yksilöllisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksutulo aleni 5,9 prosenttia ja oli 68,5 miljoonaa euroa (72,8 milj. e). Ryhmäeläkevakuutuksen maksutulo aleni 6,9 prosentilla 31,9 miljoonaa euroon (34,2 milj. e).

Maksetut korvaukset

Henki-Tapiolan maksetut korvaukset nousivat 14,0 prosenttia 278,3 miljoonaan euroon (244,2 milj. e). Säästösummien takaisinmaksuissa oli kasvua 15,7 prosenttia ja ne olivat 79,5 miljoonaa euroa (68,7 milj. e). Takaisinostojen määrä oli 52,4 miljoonaa euroa (33,7 milj. e), missä oli nousua 55,1 prosenttia edellisvuoteen nähden. Muiden maksettujen korvausten määrä nousi 3,3 prosenttia 146,3 miljoonaan euroon (141,7 milj. e).

Liikekustannussuhde ja liikekulut

Tuloslaskelman liikekulut nousivat 1,1 prosenttia 38,2 miljoonaan euroon (37,8 milj. e). Korvaustoiminnan hoitokulut nousivat 8,5 prosenttia 6,2 miljoonaan euroon (5,7 milj. e). Sijoitustoiminnan hoitokulut pysyivät edellisvuoden 5,0 miljoonaan euron tasolla.

Liikekulujen kattamiseksi sopimuksista peritty kuormitus-tulo nousi 2,2 prosenttia. Liikekulujen kattamiseen käytettävät mutta tunnuslukuihin sisällyttämättömät sijoitusrahastojen palkkionpalautukset sijoitussidonnaisista vakuutuksista kasvoivat 0,7 milj. eurosta 0,9 milj. euroon.

Henki-Tapiolan kuormitustuloon suhteutettu liikekustannussuhde oli 136,5 prosenttiin (136,9 %). Kuormitustulolla katettavat liikekulut, ilman jälleenvakuutuspalkkioita sekä sijoitustoiminnan hoitokuluja nousivat 1,9 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Mikäli liikekulujen kattamiseen käytettävät, mutta tunnuslukuihin sisällyttämättömät sijoitusrahastojen palkkionpalautukset olisi huomioitu tunnusluvussa, olisi kokonaisliikekustannussuhde ollut 132,7 prosenttia (134,2 %).

Liikekustannussuhteen taso oli tilivuonna edelleen korkea mutta toimenpiteet tuottotehokkuuden parantamiseksi ovat alkaneet tuottaa tulosta ja kehitys on nyt oikean suuntaista.

Muut tuotot ja kulut

Henki-Tapiolan liitännäistoimintaa on myynti ja asiakaspalvelut yksityistalouksille sekä verkkoliiketoimintapalveluiden tarjoaminen Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola, Tapiola Pankki Oy:n ja Tapiola Varainhoito Oy:n tuotteille. Edellä mainittujen palveluiden tuottamisesta saadut tuotot sisältyvät tuloslaskelmaerään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut sisältyvät tuloslaskelmaerään muut kulut. Liiketoimet on toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

Muiden tuottojen ja kulujen nettomäärä oli 2,0 miljoonaa euroa (1,0 milj. e).

Vastuuvelka

Henki-Tapiolan vastuuvelan määrä oli tilikauden päättyessä 2895,8 miljoonaa euroa (2893,7 milj. e), josta varsinaisen takuutuottoisen vakuutusteknisen vastuuvelan määrä oli 2238,2 miljoonaa euroa (2272,4 milj. e). Sijoitussidonnaisien vakuutusten vastuuvelan määrä oli 657,5 miljoonaa euroa (621,3 milj. e).

Sijoitustoiminta käyvin arvoin

Henki-Tapiolan sijoitustuotot käyvin arvoin olivat 3,7 prosenttia (4,9 %). Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin olivat 94,9 miljoonaa euroa (123,2 milj. e). Viiden vuoden keskimääräinen vuosituotto oli 3,6 prosenttia. Sijoitukset käyvin arvoin olivat 2582,3 miljoonaa euroa (2586,6 milj. e).

Sijoitukset, jakauma ja tuotto prosentti

Käypä arvo 2 582,3 milj. euroa (12/2010 2 586,6 milj. e)

Sijoitustoiminnan tuotto prosentti 3,7 % (4,9 %)

* Tuotto prosentti sijoituslajeittain

Osakesijoitukset

Henki-Tapiolan osakesijoitukset olivat 436,6 miljoonaa euroa (466,8 milj. e) eli 16,9 prosenttia (18,0 %) sijoituksista. Suomalaisen osakkeiden osuus oli 16,8 prosenttia noteeratuista suorista osakesijoituksista, joita oli 207,3 miljoonaa euroa (268,4 milj. e). Osakesijoitusten tuotto oli -3,1 prosenttia (13,6 %).

Korkosijoitukset

Henki-Tapiolan korkosalkun markkina-arvo korkorahastot sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan luettuina oli 1 578,3 miljoonaa euroa (1 555,8 milj. e) eli 61,1 prosenttia (60,1 %) sijoituksista. Valtion lainojen osuus korkosijoituksista oli 27 prosenttia (33 %), swap -hinnoiteltujen ja yritysainojen osuus 69 prosenttia (64 %) ja rahamarkkinasijoitusten noin 4 prosenttia (3 %). Salkun korkoriskiä kuvaava mittari eli niin sanottu modifioitu duraatio oli 5,0 (5,1) vuotta. Korkosijoitukset tuottivat 5,7 prosenttia (3,6 %).

Kiinteistösijoitukset

Henki-Tapiolan kiinteistösijoitukset olivat yhteensä 529,9 miljoonaa euroa (519,3 milj. e) eli 20,5 prosenttia (20,1 %) sijoituksista. Kiinteistösijoituksista suorien kiinteistösijoitusten osuus oli 81,5 prosenttia (77,9 %) ja epäsuorien kiinteistösijoitusten eli sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten osuus oli 18,5 prosenttia (22,1 %). Kiinteistöjen tuotto käyvin arvoin oli 5,9 prosenttia (3,7 %). Kiinteistösijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotto oli 5,3 prosenttia (-2,7 %). Suorat kiinteistösijoitukset tuottivat 6,1 prosenttia (5,7 %). Kiinteistöjen keskimääräinen tyhjyyssaste oli 8,7 prosenttia (8,9 %).

Lainat

Henki-Tapiolan lainasaamisten käypä arvo oli 37,5 miljoonaa euroa (44,7 milj. e). Lainasaamisten osuus koko sijoituskanasta on 1,5 prosenttia (1,7 %). Lainasaamiset tuottivat 2,2 prosenttia (1,9 %).

Tulos ja tuloksen käyttö

Henki-Tapiolan liikevoitto oli 25,5 miljoonaa euroa (4,1 milj. e). Riskiliikkeen tulos yli kaksinkertaistui 7,2 miljoonaan euroon (3,5 milj. e). Kustannusliikkeen tulos oli 11,9 miljoonaa euroa (11,8 milj. e) tappiollinen ja korkoliikkeen tulos oli 25,3 miljoonaa (34,5 milj. e) euroa voitollinen. Liikevoittoon vaikuttavat muut erät paransivat tulosta 4,9 miljoonaa euroa (–22,1 milj. e). Vertailuvuoden muihin liikevoittoon vaikuttaviin eriin sisältyi vastuun täydennys –10,7 miljoonaa euroa ja sairauskuululiikkeen tuleviin tappioihin varautuminen –9,3 miljoonaa euroa. Tilikauden tuloksesta asiakashyötyksiin siirrettiin yhteensä 10,3 miljoonaa euroa (8,4 milj. e). Tulevien lisätujen vastuuta kartutettiin 5,3 miljoonalla eurolla (–16,0 milj. e). Tulevien lisätujen vastuuseen on varattuna 56,2 miljoonaa euroa (50,9 milj. e). Keskimääräinen vastuuvälin perustekorko oli 2,9 prosenttia (2,9 %).

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaisen ns. kohtuusperiaatteen mukaan vakuutusyhtiön on, mikäli yhtiön vakavaraisuus sen sallii, palautettava kohtuullinen osa ylijäämästä lisäetuina sellaisille vakuutuksille, joilla on oikeus ylijäämän perusteella jaettaviin lisätuihin.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola soveltaa kohtuusperiaatetta siten, että se käyttää ylijäämäänsä pääosin lisätuihin ja vakavaraisuuden vahvistamiseen sekä maksaa riskipääoman merkittäjille markkinaehtoisuuden tuoton.

Tilinpäätöksen liitetiedossa, Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, on annettu selvitys kohtuusperiaatteen soveltamisesta ja lisätujen jakamista koskevista tavoitteista sekä kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 1999–2011.

Takuupääoma

Henki-Tapiolan takuupääoma on vähintään 19990812,50 euroa ja enintään 79963250 euroa, jaettuna vähintään 396250 ja enintään 1585000 nimetyille henkilölle asetettuun takuusuuteen. Henki-Tapiolan takuupääoman määrä oli tilikauden päättyessä 32036005,12 euroa. Jos takuupääomaa korotetaan, annetaan korotusta vastaava määrä edellä mainittunlaisia takuusuusuuksia. Yhtiön takuusuusuuksien omistajilla on etuoikeus uusien takuusuusuuksien saamiseen entisten takuusuusuuksiensa suhteessa. Takuusuudet tuottavat yhtäläisen oikeuden yhtiöön.

Takuupääoman omistajat ja näiden osuudet takuupääomasta olivat 31.12.2011 seuraavat:

	Takuusuusuuksia, kpl	Osuus, %
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	627 000	98,7
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	8 000	1,3
Yhteensä	635 000	100,00

Pääomalaina

Henki-Tapiolalla on toistaiseksi voimassa olevat pääomalainasopimukset Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan kanssa. Pääomalainasopimusten yhteismäärät ovat 55000000 euroa. Lainoilla ei ole vakuutta.

Pääomalainojen pääasialliset lainaehdot on kerrottu taseen liitetiedoissa liitteessä 16.3 Pääomalainat.

Vakavaraisuus

Henki-Tapiolan toimintapääoma, joka kuvaa määrää jolla vakuutusyhtiön varat ylittävät velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset oli 380,2 miljoonaa euroa (366,0 milj. e) ja toimintapääoman vähimmäismäärä oli 119,9 miljoonaa euroa (119,4 milj. e). Toimintapääomasuhde eli toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään oli 3,2-kertainen (3,1-kertainen) Vakavaraisuuspääoma oli 453,6 miljoonaa euroa (428,8 milj. e). Vakavaraisuusaste oli 19,5 prosenttia (18,1 %).

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuus

Tapiola-ryhmä on rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain tarkoittama ryhmittymä. Vakuutus- ja rahoitusryhmään kuuluvat vakuutusalan yritykset ovat: Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola ja sen tytäryhtiö Alma Vakuutus Oy sekä konsolidoimaton tytäryhtiö Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva; Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola tytäryhtiöineen; rahoitusalan yritykset: Tapiola Pankki Oy ja sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy sekä ICT- palveluyritys Tieto-Tapiola Oy. Tapiola-ryhmän johdossa oleva yritys on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola. Ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena toimi Finanssivalvonta.

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuuslaskelma

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuus

milj. e.	31.12. 2011	31.12. 2010
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen omien varojen määrä	840,2	824,1
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen ja ryhmittymään kuuluvien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten välinen moninkertainen pääoman käyttö	-138,8	-116,7
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen oikaistu omien varojen määrä	701,4	707,4
Tytär- ja omistusyhteisyrityksinä olevien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten omien varojen yhteenlaskettu määrä	344,3	299,7
Moninkertainen pääoman käyttö	-89,0	-83,3
Rahoitus- ja vakuutusalan tytär- ja omistusyhteisyritysten omien varojen oikaistu määrä	255,3	216,4
Ryhmittymän omat varat	956,8	923,8
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen omien varojen vähimmäismäärä	136,9	128,6
Rahoitus- ja vakuutusalan tytär- ja omistusyhteisyritysten yhteenlaskettu omien varojen vähimmäismäärä	196,6	180,1
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä	333,5	308,7
Ryhmittymän vakavaraisuus	623,3	615,2
Ryhmittymän vakavaraisuusuhde	2,9	3,0

Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta edellyttää, että ryhmittymän omien varojen määrän on jatkuvasti oltava vähintään yhtä suuri kuin ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä. Laskelman perusteella voidaan todeta, että ryhmän vakavaraisuus on 2,9-kertainen minimiäärensä nähden.

Riskiasema

Henki-Tapiolan hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitus määrittää eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiössä laaditaan vuosittain sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksessa. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyyden lisäksi mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvia vaikutuksia. Toimitusjohtaja ja liiketoimintayksiköiden johtajat vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskien hallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä.

Henki-Tapiolan toiminnan merkittävimmät riskit ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, henkivakuutus-toiminnan vakuutusriskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Henkivakuutus-toiminnan merkittävimmät vakuutusriskit ovat kuolevuuteen, eliniän pituuteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit sekä asiakaskäyttäytymiseen liittyvät sopimusten ja vakuutusmaksujen keskeytymisen riskit. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät mm. yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit.

Henki-Tapiolan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Henki-Tapiolan hallinto ja johtaminen

Henki-Tapiola on antanut toimintakertomuksesta erillisenä selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin suosituksen 54 mukaisella tavalla (15.6.2010). Henki-Tapiolan hallinnoinnissa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalaan koskevaan lainsäädäntöön sekä Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin. Tapiolan hallintojärjestelmää koskevia tietoja on myös laajemmin saatavilla yhtiön Internet-sivuilta www.tapiola.fi

Yhtiökokous

Henki-Tapiolan yhtiökokous pidettiin 14.4.2011. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2010, valittiin yhtiön tilintarkastaja ja hallintoneuvostoon uusia jäseniä.

Henki-Tapiolan hallintoneuvoston erovuoroisista jäsenistä valittiin uudelleen Seppo Aaltonen (johtaja, MTK), Jari Bachmann (toimitusjohtaja, Kasola Oyj), Vesa Ekroos (hallituksen puheenjohtaja, Balustrade Oy), Heikki Halme (hallituksen puheenjohtaja, Solita Oy), Jouko Havunen (kauppateiden lisensiaatti, Pekka Ilmivalta (laki- ja henkilöstöasiain johtaja, Veikkaus Oy), Merja Lehtonen (kotitalousopettaja, Riihimäen kaupunki), Ahti Manninen (kauppaneuvos, Etelä-Karjalan Osuuskauppa), Marita Modenius (johtava rehtori, Koulutuskeskus Salpaus) ja Jouko Setälä (toimitusjohtaja, Maaseutukeskusten Liito ry).

Uusiksi jäseniksi valittiin Hannu Anttila (strategiajohtaja, Metsäliitto-konserni), Mika Mäkeläinen (toimitusjohtaja, GTW Group Oy) ja Totti Salko (toimitusjohtaja, Merle Oy).

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimii Juha Tuomala, KHT. Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.4.

Hallintoneuvosto

Henki-Tapiolan hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 16.6.2011. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin kauppatieteiden lisensiaatti Jouko Havunen. Hallintoneuvoston 1. varapuheenjohtajaksi valittiin EL-kori Oy:n toimitusjohtaja Marjut Nordström ja 2. varapuheenjohtajaksi Suomen Mielenterveysseuran toiminnanjohtaja Marita Ruohonen.

Hallintoneuvoston kokouksessa 16.6.2011 tehtiin päätöksiä liittyen Tapiola-ryhmän ylimmän johdon sukupolvenvaihdokseen. Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallitusten varapuheenjohtaja ja yhtiöryhmän johtaja Jari Saine jäi aiemmin sovitun mukaisesti eläkkeelle 31.1.2012. Hänen tilalleen hallitusten jäseneksi ja yhtiöryhmän johtajaksi nimettiin 1.2.2012 alkaen sijoitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Jari Eklund, joka oli aikaisemmin hallitusten varajäsen. Jari Eklundin vastuualue hallituksissa on sijoitustoiminta. Edellä mainitun nimityksen johdosta Jari Eklund valittiin sittemmin Jari Saineen seuraajaksi myös Tapiola Pankin ja Tapiola Varainhoito Oy:n hallitusten puheenjohtajaksi.

Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallitusten jäsen ja palveluista yksityistalouksille vastaava yhtiöryhmän johtaja Arto Jurttila ilmoitti eroavansa Tapiola-ryhmän palveluksesta 30.9.2011 alkaen. Hänen seuraajakseen hallitusten jäseneksi ja yhtiöryhmän johtajaksi nimitettiin 1.10.2011 alkaen silloinen Tapiola Pankin toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Harri Lauslahti. Hän vastaa yksityistalousliiketoiminnasta ja sijoituspalvelujen koordinoimisesta.

Hallituksen kokoonpanon lisäksi Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunta päätti käynnistää hakuprosessin pääjohtaja Asmo Kalpalan seuraajan valitsemiseksi. Tavoitteena oli nimittää Tapiola-ryhmän uusi pääjohtaja viimeistään vuoden 2012 maaliskuussa. Asmo Kalpalan kausi pääjohtajana päättyi aiemmin sovitun mukaisesti 31.12.2012. Hänen kansainväliset tehtävänsä päättyvät 30.6.2013, jolloin hän jää eläkkeelle.

Lisäksi hallintoneuvoston kokouksessa 16.6.2011 päätettiin selkeyttää Tapiola-ryhmän rakennetta. Tapiola-ryhmän nykyinen kolmeen liiketoimintalohkoon perustunut organisaatio muuttui 1.2.2012 alkaen siten, että Jari Saineen vastuulla ollut Tapiola-ryhmän toimialan laajennusta varten perustettu Pankki-, säästö- ja sijoittajapalvelut -lohko lakkautetaan ja sen tehtävät siirtyvät yksityisasiakas- ja yritysasiakasliiketoimintojen vastuulle ja perustettavaan sijoituspalvelujen ohjausryhmään.

Hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 78,0 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston jäsenille maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahallainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.

Hallintoneuvoston valiokunnat

Yhteistyövaliokunta

Vahinko- ja Henki-Tapiolan hallintoneuvostojen puheenjohtajista muodostuvan yhteistyövaliokunnan järjestäytymiskokous pidettiin 16.6.2011. Yhteistyövaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Antti Lemmetyinen ja varapuheenjohtajaksi Jouko Havunen.

Yhteistyövaliokunta kokoontui kymmenen kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 97,0 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan tarkastusvaliokunta

Yhteistyövaliokunta valitsi 16.6.2011 pidetyssä kokouksessaan tarkastusvaliokunnan jäseniksi Jouko Havusen (pj), Juha Marttilan ja Marjut Nordströmin.

Tarkastusvaliokunta kokoontui viisi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 87,0 prosenttia jäsenistä.

Hallitus

Henki-Tapiolan hallintoneuvoston 1.6.2009 tekemän päätöksen perusteella hallituksen jäsenet valittiin kolmi-vuotiskaudeksi.

Hallituksen jäsenet 2010–2012

- pääjohtaja Asmo Kalpala, hallituksen puheenjohtaja
- yhtiöryhmän johtaja Arto Jurttila, ajalla 1.1.–30.9.2011
- yhtiöryhmän johtaja Harri Lauslahti, 1.10.2011 alkaen
- yhtiöryhmän johtaja Jari Saine, 31.1.2012 saakka
- yhtiöryhmän johtaja Jari Sundström

ja hallituksen varajäsenet

- johtaja Jari Eklund 1.2.2012 alkaen hallituksen varsinainen jäsen
- johtaja Markku Paakkanen

Hallitus kokoontui 19 kertaa. Kokouksiin osallistui 97,4 prosenttia jäsenistä. Varsinaisilla jäsenillä on hallitustehtäviensä lisäksi vastuu yhtiöryhmän palveluista eri asiakasryhmille: yksityistalouksille sekä yrityksille, suurasiaakkaille ja yhteisöille sekä pankki-, säästö- ja sijoittaja-asiakkaille. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahallainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Toimitusjohtaja

Henki-Tapiolan toimitusjohtajana toimi kauppatieteiden maisteri Minna Kohmo. Varatoimitusjohtaja on diplomi insinööri, SHV Janne Pesonen. Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja luontoisedut olivat yhteensä 244 448 euroa johon sisältyi tulospalkkio 27 048 euroa. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisten kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (määrä enintään 30 prosenttia) sekä toisaalta vuositasavoitteiden (määrä enintään 40 prosenttia) toteutumiseen. Toimitusjohtajan eroamisikä on 63 vuotta. Toimisuhteen ennenaikaisesta päättymisestä on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Valvova viranomainen

Henki-Tapiola on julkisen valvonnan alainen henkivakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamista, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

Henkilöstömäärän vähennykset ja organisaatiomuutokset

Lokakuun puolivälissä käynnistyivät Tapiola-ryhmässä yhteistoimintaneuvottelut suunnitelmasta henkilömäärän vähentämiseksi ja organisaatiomuutoksiksi. Tavoitteena olivat 30 miljoonan euron kustannussäästöt vuoden 2013 loppuun

mennessä. Yhteistoimintamenettelyn käynnistyessä suunniteltu henkilömäärän vähentämisen tarve oli noin 230 henkilöä. YT-neuvottelut päättyivät 8.12.2011. Neuvottelujen lopputuloksena työt loppuivat 143 henkilöltä. Henkilöstövähennykset toteutettiin loppuvuoden aikana. Keinoina olivat irtisanomiset ja työsuhteen päättämissopimukset.

Kaikille työtä vaille jääville henkilöille annettiin mahdollisuus osallistua uudelleensijoittumiseen tähtäävään valmennukseen, jossa henkilöä avustetaan ja valmennetaan uuden työpaikan etsimisessä.

Tapiolan henkilöstövähennykset ovat osa yhtiöryhmän toiminnan tehostamista. Tavoitteena ovat 30 miljoonan euron kustannussäästöt vuoden 2013 loppuun mennessä kannattavuuden parantamiseksi.

Vuoden 2012 alussa Tapiola-ryhmän kehitystoiminnot keskitetään uuteen ryhmän kehityspalvelut yksikköön. Uusi yksikkö on osa keskitettyä kehitystoimintaa ja sen tulee tarjoamaan palveluita muun muassa projektien valmistelun tukeen ja ammattimaiseen läpivientiin, liiketoiminta- ja tietotekniikan hallintaan, laadunvarmistuksen ja testaukseen sekä tietojohdantamiseen. Ryhmän kehityspalveluihin siirtyy Tieto-Tapiolasta sekä eri puolilta Tapiola-ryhmää yhteensä 26 kehittämisen ammattilaista.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Henkilöstö on työsuhteessa sekä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolaan että Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan. Yhtiöryhmäpalvelut tuottavat palvelut Tapiola-ryhmän eri juridisille yhtiöille, Vahinko-Tapiola tuottaa pääkonttoripalvelut sekä yritysasiakasliiketoiminnan palvelut ja Henki-Tapiola myynti ja asiakaspalvelut yksityistalouksille sekä verkkoliiketoimintapalvelut. Palveluntuottajien ja niitä tarvitsevien yhtiöiden kesken on tehty yhteisistä palveluista ostopalvelusopimukset.

Henkivakuutusyhtiöiden toimintoille palkkasummien suhteessa jaettu henkilömäärä oli keskimäärin 495 henkeä (505 henkeä). Henkiyhtiöiden yksiköiden henkilömäärä oli keskimäärin 176 henkeä (161 henkeä). Henkilömäärän nousua selittää 1.3.2011 toteutettu Vahinko-Tapiolan yksityistapaturma- ja matkakorvauspalveluiden ja Henki-Tapiolan korvauspalvelujen keskittäminen Henki-Tapiolaan.

Palkitseminen

Tapiola-ryhmän palkka- ja palkitsemisjärjestelmät suunnitellaan ja valmistellaan henkilöstö-, talous ja riskienhallintapalveluiden yhteistyönä. Tarvittaessa konsulttina käytetään Hay Group Oy:tä. Ryhmän palkka- ja palkitsemispolitiikasta sekä palkitsemisjärjestelmistä päättää hallintoneuvoston yhteistyövaliokunta pääjohtajan sekä hallituksen jäsenten ja varajäsenten osalta. Muiden osalta päätökset tehdään yhtiöiden hallituksissa.

Johdon vuosipalkkiointi perustuu yhtiöiden tuloksiin ja tulokseen vaikuttaviin tekijöihin. Mittarit ovat virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Johdon strategiapalkkiointi puolestaan koostuu vakavaraisuutta ja kasvua mittaavista tekijöistä ja niissä palkkion määräytymiseen käytetään virallisten tunnuslukujen mukaista kilpailijavertailua. Palkkio määräytyy edellä mainittujen tekijöiden toteuma-asteen, asematasoon perustuvan maksimipalkkioprosentin ja vuosipalkan tulona. Maksimipalkkioprosentit vaihtelevat vuosipalkkioinnissa välillä 20–70 prosenttia ja strategiapalkkioinnissa välillä 10–70 prosenttia.

Pääkonttorin toimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään seitsemän prosenttia vuosipalkasta lukuun ottamatta joitakin sijoitus- ja varainhoitotoiminnassa sekä riskienhallinnassa toimivia asiantuntijoita, joiden maksimipalkkio voi olla enintään 20 prosenttia vuosipalkasta. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tulospalkkioinnissa. Alueorganisaation palkkausjärjestelmissä on erilaisia tuloksellisuudesta palkitsevia osia, joiden osuus vaihtelee muutamasta prosentista noin puoleen kokonaispalkasta.

Ryhmän sijoitusorganisaatioon kuuluvilla henkilöillä on oma pitkän aikavälin tulospalkkiomallinsa, jossa palkkio määräytyy kolmen vuoden jaksolla indeksiin verrattavien sijoitustuottojen perusteella. Palkkiotasojen vaihteluväli on vuositasolla 10–33 prosenttia vuosipalkasta.

Lisäksi Tapiola-ryhmän vuonna 1991 perustettuun henkilöstörahoastoon siirretään vuosittain toteutuneiden tavoitteiden mukainen voittopalkkioerä, joka määräytyy henkilöstörahoastolain mukaisesti pääosin yhtiöiden tulosten perusteella. Muita elementtejä ovat tehokkuus ja kasvu sekä palvelun laatu. Ennakkolaskelman mukainen henkilöstörahoastosiirto vuodelta 2011 on 0 euroa. Kumulatiivisesti Tapiola-ryhmä on siirtänyt henkilöstörahoastoon sen toiminnan aikana yhteensä 29,4 miljoonaa euroa.

Tilikauden merkittävimpiä tapahtumia

Sähköisen korvauspalvelun lisäksi sähköisten palveluiden käyttöä on tilikauden aikana on edistetty merkittävästi myös muissa prosesseissa. Tästä esimerkkejä ovat muun muassa sähköisen hoitolaitoslaskutuksen laajentuminen, vakuutushakemusten sähköinen vastaanotto, paperittoman palvelun tukeminen myyntiprosessissa sekä kokonaan paperiton tuotantolansäätö.

Vahinko-Tapiolan yksityistapaturma- ja matkakorvauspalvelut keskitettiin Henki-Tapiolan korvauspalveluiden hoidettavaksi maaliskuusta 2011 alkaen. Vuoden 2012 alusta alkaen keskitettiin myös vapaaehtoisien henkilövakuutuksen vakuutus- ja korvauspalvelut henkiyhtiön organisaatioon. Uudistuksella halutaan varmistaa asiakkaiden tarpeita vastaavat yhtenevät vakuutus- ja korvauspalvelut sekä lisätä yhteistyökumppanuuksista saatavia hyötyjä.

Yksityishenkilöiden verotuetun pitkäaikaissäästämisen ehtoja heikentäneen lakiuudistuksen (2009) jälkeinen eläkesäästämisen markkina on jatkanut supistumistaan. Henki-Tapiola on strategiansa mukaisesti tuonut esille omaehtoisen varautumisen tärkeyttä. Vuoden lopulla tuotiin markkinoille erityisesti ikääntymiseen varautumiseen suunnattu ei-verotettu säästöhenkivakuutus joka sisältää sitoutumisen positiivisia kannusteita.

Tapiola on aktiivisesti verkostoitunut ikääntymiseen varautumisen tiimoilta erilaisten yhteistyötahojen kanssa, muun muassa olemalla mukana ikääntymiseen liittyvien asenteiden muuttamisen ja mahdollisuuksien löytämisen kampanjassa ProudAgessa sekä yhteistyössä Senioriliiton kanssa. Vuonna 2010 käynnistynyt yhteinen hanke vanhuuspalveluiden rahoittamisesta Itä-Suomen yliopiston kanssa jatkuu maaliskuun loppuun 2012 asti. Palveluiden tuotteistamiseen liittyen on aloitettu uusi tutkimushanke Aalto-yliopiston kanssa.

Henki-Tapiola on jo useiden vuosien ajan aktiivisesti seurannut EU:n tasolla meneillään olevaa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta koskevan sääntelyn kehittämishanketta, ns. Solvenssi II -hanketta. Tilikauden aikana on jatkettu

Solvenssi II valmistautumista ja sen teknisen infrastruktuurin luomista, jonka varaan Solvenssi II:n raportointiprosessit rakentuvat. Valmistautuminen on projektoitu vuosille 2011–2013 osana koko yhtiöryhmän Solvenssi II -hanketta.

Lainsäädännön kehitys

EU tuomioistuin antoi 1.3.2011 tuomion yhdenvertaisuusasiassa. Tuomion mukaan **vakuutuksia ei ole sallittua hinnoitella sukupuoleen perustuen 21.12.2012 jälkeen**. EU komissio antoi 22.12.2011 suuntaviivat tuomion käytännön vaikutuksista. Uudistus ei koske vanhoja vakuutuksia. Tuomion kansallinen voimaansaanto on aloitettu ja hallituksen esitys ilmestyy kevään 2012 kuluessa. Tuomion johdosta riskivakuutusten hinnoittelu on uudistettava sukupuolineutraaliksi 22.12.2012 alkaen uusmyynissä. Vanhoja henkivakuutuksia ei tarvitse muuttaa. Uudistuvat henkilövakuutukset ovat alustavan kansallisen tulkinnan mukaisesti uusia vakuutuksia uuden vakuutuskauden alkaessa. Tuomio ei koske työnantajan ottamia vakuutuksia.

Sukupuolineutraali hinnoittelu johtaa käytännössä vakuutusmaksutasojen nousuun. Erityisesti kuolemanvaravakuutuksissa naisten vakuutusmaksut nousevat merkittävästi. Vakuutusten hinnoittelun muuttaminen esitetyssä aikataulussa on vakuutusyhtiöille erittäin haastavaa. Tapiolassa on aloitettu projekti, jonka tehtävänä on riskivakuutusten hinnoittelun tasa-arvoistaminen 21.12.2012 mennessä.

Verohallinto antoi marraskuussa 2011 ohjeen työnantajan ottaman **sairaanhoitovakuutuksen verotuksesta**. Ohje perustuu Korkeimman hallinto-oikeuden maaliskuussa 2011 antamaan vuosikirjaratkaisuun 2011:27, jossa käsiteltiin sairaanhoitovakuutuksen verotusta. Ratkaisun perusteella sairaanhoitovakuutus voi olla verovapaa henkilökuntaetu, jos vakuutuksesta saatava etu on tavanomainen ja kohtuullinen ja koko henkilökunnan käytössä. Verohallinnon ohje käsittelee sitä, millä edellytyksillä vakuutus voi olla työntekijälle verovapaa etu. Lisäksi ohjeessa käsitellään edun arvon määrittämistä sellaisissa tilanteissa, joissa vakuutus on veronalainen etu. Ohjetta sovelletaan sen voimaantulon jälkeen verovuoden 2012 ennakkoperinnässä ja kyseiseltä vuodelta toimitettavassa verotuksessa. Henki-Tapiola on tiedottanut vero-ohjeistuksesta Hoitoturma-asiakkailleen.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) käynnisti **Solvenssi II -direktiivin kansallisen voimaan saattamisen** asettamalla 7.10.2009 johtoryhmän sekä neljä alatyöryhmään (vakavaraisuus; valvonta, hallinto ja tiedonanto; tasoitustasot ja yhteistakuu sekä henkivakuutuksen kohtuusperiaate). Työryhmien tehtävä oli laatia 31.12.2011 mennessä tarvittavat lainsäädäntöehdotukset Solvenssi II -direktiivin voimaan saattamiseksi Suomessa sekä ottaa kantaa siihen, miten säännellään niitä henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä, joihin Solvenssi II -direktiiviä ei ole pakko soveltaa. Lisäksi työryhmät käsittelevät ja ratkaisevat ne kansalliset kysymykset, jotka nykyisessä vakuutusyhteisöänsäädännössä on koettu ongelmalliseksi tai jotka muuten ovat jääneet aikaisemmin ratkaisematta (muun muassa yhteistakuuerä, tasoitustasot sekä vakuutusyhtiölain ja vakuutusyhdistyslain yhdistäminen).

Luonnos Vakuutuslaskentastandardiksi (IFRS 4), nk. Exposure Draft, ED, julkaistiin 30.7.2010, jonka kommentointiaika IASB:lle päättyi 30.11.2010. International Accounting Standards Boardin (IASB) suunnitelmien mukaan vuoden 2012 ensimmäisellä vuosipuoliskolla julkaistaan IFRS 4:sta "Review draft" tai "Revised ED". Tietoa siitä, milloin IFRS 4 -standardi julkaistaan, ei ole annettu.

Vastuullisuus

Tapiolassa vastuullisuus on osa yhtiöryhmän strategiaa, jonka perustana ovat yhteiset arvot: asiakkaiden etu, yhdessä menestyminen ja vastuu tavaksi. Keskinäisenä yhtiönä Tapiola on ensisijaisesti vastuussa asiakkailleen, koska vakuutuksenottajat omistavat Tapiolan. Tapiola pyrkii toiminnassaan kestäviin ratkaisuihin, avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen sekä jatkuvaan parantamiseen.

Tapiolan tavoitteena on olla vastuullisen liiketoiminnan edelläkävijä vakuutus- ja finanssialalla Suomessa ja toimia vastuullisemmin kuin laki vaatii. Tapiolan toimintaa ohjaavat vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle ja yhteiskunnalle.

Vastuullisuuslupausten mukaisesti Tapiola panostaa tuotteiden ja palvelujen ymmärrettävyyteen ja selkeäkielisyyteen. Asiakkaiden kuunteleminen on tärkeää, joten asiakkaat ovat merkittävästi mukana toiminnan kehittämisessä. Tapiolalaisia esimiehiä kannustetaan vastuulliseen johtamiseen ja henkilöstöä henkilökohtaiseen vastuun ottoon. Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua myös vapaaehtoistyöhön osana työyhteisön kehittämistä. Tapiola pyrkii vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan erilaisin keinoin, kuten omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamisella ja sähköisen asioinnin edistämällä. Tapiola haluaa olla edistämässä vastuullisuutta yhteiskunnassa panostamalla muun muassa taloudellisen osaamisen edistämiseen. Kumppanuuksissa ja yhteistyöhankkeissa keskeistä on yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Vakavaraisuudesta huolehtiminen tukee yhteiskunnallista vakautta.

Tapiola on sitoutunut Kansainvälisen kauppakamarin ICC:n julkaisemaan Elinkeinoelämän peruskirjaan kestävästä kehityksestä. Tapiola on myös mukana alan pohjoismaisten yhtiöiden ilmastositoumuksessa. Tapiola-ryhmän pääkonttoritoiminnot ja Tampereen toimisto ovat liittyneet WWF:n Green Office -järjestelmään.

Vastuullisuuslupausten toteutumisesta ja vastuullisen yritystoiminnan kehittämisestä raportoidaan Tapiola-ryhmän vuosiraportissa 2011 Vastuu tavaksi. Se on luettavissa osoitteessa www.tapiola.fi/vastuullisuus.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola ja Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö ilmoittivat 7.2.2012, että ne yhdistyivät keskinäiseksi finanssiryhmäksi 31.12.2012. Asiakkaiden omistama uusi yhtiöryhmä muodostetaan sulauttamalla Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö vastaanottavaan yhtiöön Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolaan, josta tulee yhtiöryhmän keskusyhtiö. Lähivakuutus-Tapiola-ryhmästä muodostuu Suomen suurin ja vakavaraisin vahinkovakuuttaja.

Tapiolasta ja Lähivakuutuksesta muodostuvaan yhtiöryhmään kuuluvat keskus- ja alueyhtiöiden lisäksi Tapiolan pankki- ja varainhoitoyhtiöt, Henki-Tapiola ja Kiinteistö-Tapiola. Vakuutusyhtiö Turvan rooli säilyy ryhmässä ennallaan. Eläke-Tapiola toimii Lähivakuutus-Tapiolan työeläkevakuutuskumppanina. Yhtiöryhmän henkilömäärä tulee olemaan noin 4000.

Vuoden 2012 aikana perustetaan 19 keskinäistä alueellista vakuutusyhtiötä, jotka tarjoavat omalla toimialueellaan kokonaispalvelua vahinko- ja henkivakuutuksissa, pankkipalveluissa ja sijoittamisessa. Pääkaupunkiseudun kokonaispalvelusta vastaa keskusyhtiö. Vakuutuskannan luovutukset alueellisille yhtiöille on tarkoitus toteuttaa vuoden 2013 loppuun mennessä.

Yhtiöryhmän pääjohtajaksi valittiin Lähivakuutuksen nykyinen toimitusjohtaja, ekonomi Erkki Moisander (s. 1953). Hänen toimikautensa pääjohtajana alkaa 1.1.2013, jolloin yhdistymisessä syntyvä Lähivakuutus-Tapiola-finaanssiryhmä aloittaa toimintansa. Tapiola-ryhmän pääjohtajan Asmo Kalpalan toimikausi pääjohtajana päättyy aiemmin sovitun mukaisesti vuoden 2012 lopussa.

Keskus- ja henkiyhtiöiden hallitusten jäsenten lukumäärä on kahdeksan 30.6.2013 saakka ja tämän jälkeen toimikauden loppuun seitsemän. Hallituksiin 1.1.2013 alkavaksi toimikaudeksi valittiin: puheenjohtajaksi Erkki Moisander, yhtiöryhmän pääjohtaja ja jäseniksi Asmo Kalpala, hallituksen jäsen (ajalle 1.1.–30.6.2013), Ralf Wickström, hallituksen jäsen, Harri Lauslahti, yhtiöryhmän johtaja, yksityistalouseliiketoiminta, Jari Sundström, yhtiöryhmänjohtaja, yritysasiakasliiketoiminta, Jari Eklund, yhtiöryhmän johtaja, sijoitustoiminta, Marjatta Leiviskä, hallituksen jäsen (alueyhtiön edustaja) ja Pentti Kuusela, hallituksen jäsen (alueyhtiön edustaja).

Tulevaisuuden näkymät

Henkivakuutustoiminta

EU:ssa toimivien vakuutusyriyten uusia vakavaraisuussäännöksiä koskeva direktiivi (Solvenssi II) hyväksyttiin keuhällä 2009 ja uusia säännöksiä olisi alkuperäisen aikataulun mukaan tarkoitus alkaa soveltamaan 1.1.2013 lähtien. Uudistuksen tavoitteena on harmonisoitu kokonaisvaltainen ja riskiperusteinen vakavaraisuuskehikko, joka edistää EU:n sisäistä kilpailua, pääomien tehokasta hyödyntämistä sekä yritysten omaa riskienhallintaa ja tätä kautta tehostaa vakuutettujen etujen turvaa.

Direktiivin vaatimusten täyttäminen edellyttää Henki-Tapiolassa merkittäviä panostuksia vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan kehittämässä. Henki-Tapiolassa tullaan edelleen jatkamaan Solvenssi II valmistautumista ja sen teknisen infrastruktuurin luomista, jonka varaan. Solvenssi II:n tekniset prosessit rakentuvat. Valmistautuminen on projektoitu vuosille 2011–2013 osana koko yhtiöryhmän Solvenssi II -hanketta.

Solvenssi II -direktiivin voimaantuloa ja siirtymäsäännöksiä ollaan muuttamassa. Samassa yhteydessä myös tarkennetaan komission ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkevakuutusviranomaisen (EIOPA) valtuuksia määräysten ja ohjeiden antamiseen. Tästä ns. Omnibus 2 -direktiivistä käydään edelleen neuvotteluja Euroopan komission ja jäsenmaiden kesken. On muun muassa ehdotettu voimaantulon siirtämistä jopa vuoden 2014 alkuun. Vaikka lopullista päätöstä ei ole tehty, jo nyt on selvää, ettei alkuperäinen voimaantuloaika toteudu.

EU tuomioistuimen päätös kieltää sukupuolen käyttäminen henkivakuutusten hinnoittelutekijänä 22.12.2012 jälkeen myytävissä uusissa vakuutuksissa hankaloittaa merkittävästi henkivakuutusyhtiöiden toimintaa rajoittamalla hinnoittelun riskivastaavuutta yksityishenkilöiden ottamissa henkivakuutuksissa. Monissa vakuutuslajeissa tämä johtaa hintatason nousemiseen.

Henki-Tapiolassa aloitettiin vuonna 2011 riskivakuutuksen uudistamisen valmistelu, joka jatkuu vuonna 2012.

Vuonna 2012 Henki-Tapiola osallistuu Lähivakuutus-Tapiola-ryhmän rakentamiseen.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2012 alkaessa Euroopan taloustilanne on erittäin vaikea. Kansantuote todennäköisesti kääntyi euroalueella laskuun jo vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä. Julkissa taloudessa ei enää ole elvytysvaraa vaan päinvastoin valtiontalouden menoja joudutaan sopeuttamaan – myös euroalueen ydinvaltioissa. Samanaikaisesti pankkien vakavaraisuusongelmat vähentävät luotonantoa ja heikentävät siten yksityistä kysyntää.

Taantuman syvyys ja kesto riippuvat oleellisesti siitä, miten nopeasti luottamus maksutasekriisistä kärsivien maiden selviämiseen saadaan palautettua. Parhaassa tapauksessa vakauttamistoimet onnistuvat vakuuttamaan sijoittajat, jolloin pääoma alkaa jälleen virrata alijäämämaitiin. Elpymisen voi siten käynnistyä jo vuoden jälkipuoliskolla. Mikäli elpymisen ei toteudukaan, reunavaltiot ovat entistä enemmän euroalueen vakausrahastojen, IMF:n sekä ennen kaikkea EKP:n tukitoimien varassa. Tällöin myös poliittinen riski rahaliiton hajoamisesta kasvaisi merkittävästi, siitä huolimatta, että se olisi talouden näkökulmasta perin epätoivottavaa. Kreikan julkisen talouden ongelmia tuskin pystytään enää ratkaisemaan ilman mittavaa velkapääoman mitätöimistä.

Vuonna 2012 epävarmuuden odotetaan jatkuvan kansainvälisillä kiinteistömarkkinoilla. Erityisesti Etelä-Euroopan maissa jatkuvan talouskriisin odotetaan näkyvän kasvavina vajaakäyttöasteina sekä nousevina tuottovaatimuksina. Myös kiinteistösijoitusten volyymin uskotaan pysyvän alle pitkän aikavälin keskiarvon. Tuottovaatimuksissa ei odoteta tapahtuvan merkittäviä muutoksia vahvoilla markkinoilla, kuten Saksassa, Ranskassa tai Iso-Britanniassa. Suomen toimitilamarkkinoilla kysynnän pääpainopisteen odotetaan säilyvän prime-kohteissa. Synkentyneet reaaliatalouden näkymät kuitenkin heijastuvat suoraan toimitilamarkkinoille. Näkymät ovat heikot erityisesti pääkaupunkiseudun toimisto-osamarkkinoilla, jossa sijainti ja tilojen laatu eivät vastaa vuokralaisten kysyntää. Kaupankäynnin kokonaisvolyymien uskotaan pysyvän suhteellisen matalana myös ensi vuonna. Vuokratasojen sekä käyttöasteiden kehityksen odotetaan pysyvän maltillisena kysytyillä alueilla ja kysytyissä tilatyypeissä.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitalinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonta, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä atk-järjestelmien suunnittelu- menot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoin on voitu tehdä arvonkorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonkorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonkorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonkorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonkorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuukien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin nousut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisten negatiivinen arvomuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisten negatiivisesta arvomuutoksesta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvomuutosta, ei suojaaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	5–10 v

Kiinteistöt

Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40–50 v
Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset	30–40 v
Teollisuus-, varasto ym. rakennukset	20–30 v

Rakennusten ainesosat 25 %:n menojäännöspoisto

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms. 25 %:n menojäännöspoisto

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen.

Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään ”Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero” ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta ”Poistot”

Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina veloitteista vastaisuudessa mahdollisesti aiheutuvat työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päättäneeseen tai aikaisempaan tilikauteen.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarvointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan vertailukauppoihin perustavalla kauppa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä tai kauppa-arvomenetelmällä, mikäli kauppahinta-aineisto on edustava. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltavalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärittäminen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai Kiinteistö-Tapiola Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoiduna.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon mahdollinen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Zillmerointiperusteet

Zillmerointia ei sovelleta.

Vastuuvelan laskentaan käytetty laskuperustekorko

Vastuuvelkaa laskettaessa on ennen 1.1.1999 myönnettyissä henkivakuutuksissa ja yksilöllisissä eläkevakuutuksissa käytetty 4,5 %:n laskuperustekorkoa. Ennen 1.1.1999 myönnettyjen joustavamaksuisten yksilöllisten eläkevakuutusten kertyneiden eläke-etujen vastuuvelka on laskettu 1,8 %:n laskuperustekorolla, kun vastuuvelkaan lasketaan mukaan tehdyt korkotäydennykset.

Vakuutuksissa, jotka on myönnetty 1.1.1999 ja 31.12.2002 välisenä aikana, on käytetty 3,5 % laskuperustekorkoa. Kaikissa 1.1.2003 ja 31.12.2004 välisenä aikana myönnettyissä vakuutuksissa sekä 31.12.2004 jälkeen myönnettyissä rahastoivissa riskihenkivakuutuksissa on käytetty 2,5 %:n laskuperustekorkoa. vuonna 2005 ja sen jälkeen myönnetyille yksilöllisille henki- ja eläkevakuutuksille käytetty laskuperustekorko on ollut 1,5 %.

Seuraavien vastuuerien laskennassa ei käytetä perustekorkoa:

- yksilöllisen henkivakuutuksen vakuutusehtojen muuttamisesta aiheutuva vakuutusmaksuvastuun täydennysvaraus
- yksilöllisen henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuuseen tehtävät lisähyvitys-, lisäsumma- ja maksunalennusvaraukset
- yksilöllisen henki- ja eläkevakuutuksen vakuutusmaksuvastuuseen tehtävät tulevien lisäetujen varaukset

Kohtuusperiaatteen soveltaminen ja lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaisen ns. kohtuusperiaatteen mukaan vakuutusyhtiön on, mikäli yhtiön vakavaraisuus sen sallii, palautettava kohtuullinen osa ylijäämästä lisäetuina sellaisille vakuutuksille, joilla on oikeus ylijäämän perusteella jaettaviin lisäetuihin.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola soveltaa kohtuusperiaatetta siten, että se käyttää ylijäämänsä pääosin lisäetuihin ja vakavaraisuuden vahvistamiseen sekä maksaa riskipääoman merkitsijöille markkinaehtoisin tuoton.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutetuille vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaistuotto, joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja

säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason. Rahastoivassa riskivakuutuksessa tavoitteena on, että reaalin kokonaiskorko on positiivinen.

Vakuutussäästöjen kokonaistuottotavoitteena ilmaista lisäetutavoitetta ei sovelleta sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin eikä riskivakuutuksiin, joihin ei liity vakuutussäästöä. Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta noudatetaan siten, että riskiliikkeen ylijäämästä palautetaan asiakkaille maksunalennuksina tai riskietuuksien ilmaisina korotuksina se osa, jota ei varata riskiliikkeen heilahtelujen varalle.

Edellä kollektiivisesti kaikille eläkevakuutuksille ja säästöhenkivakuutuksille määriteltä kokonaistuottotavoitetta sovelletaan yksittäisiin vakuutus sopimuksiin ottamalla huomioon hyvityksiä määrättäessä yleinen korkotaso ja sen heilahtelun voimakkuus, yhtiön onnistuminen sijoitustoiminnassa, kunkin vakuutuksen laskuperustekorko, vakuutuksen hoitamisen kustannukset, vakuutuksesta liikekulujen kattamiseen menevät erät sekä yhtiön vakavaraisuus. Asiakashyvitysten tasossa otetaan vakuutuslajeittain huomioon tarve varautua tulevaisuudessa huomattavasti kohoaviin korvausmenoihin mm. kuolleisuudessa tapahtuvien muutosten takia.

Asiakkaan vakuutussäästöille hyvittävä kokonaiskorko muodostuu laskuperustekorosta ja annettavista hyvityksistä.

Seuraavat tekijät vaikuttavat sopimuksille maksettavaan kokonaiskorkoon:

- matalampi laskuperustekorotaso tai korkeampi liikekulujen kattamiseksi menevän osuuden taso voi korottaa kokonaiskorkoa
- pitkäaikaisen sidotun säästämisen tuotteiden, kuten esim. eläkevakuutusten, kokonaiskorko on korkeampi kuin vapaasti takaisinostettavissa olevien vakuutusten.

Kokonaiskorko voi joissakin sopimuksissa olla korkeinta sovellettavaa laskuperustekorkoa pienempi.

Asiakashyvitysten tasossa pyritään vakauteen tasoittamalla sijoitustuottojen vaihtelua siten, että varataan hyvien sijoitustuottojen vuosina osa ylijäämästä myöhemmin vuosina jaettavaksi. Vakavaraisuustavoitteena on sellainen laadullinen ja määrällinen vakavaraisuus, että se ei rajoita lisäetutavoitteiden mukaisten lisäetujen maksamista vakuutuksenottajille.

Lisäetutavoitteiden julkaiseminen tässä muodossa perustuu vakuutusyhtiölakiin, ja tavoitteet kuvaavat ylijäämän jakautumista oman pääoman ja vakuutus sopimuksista johtuvan vastuuvelan välillä.

Lisäetutavoitteet eivät siten ole sellaisia yksittäistä vakuutus sopimusta koskevia tietoja, joita vakuutuksenottajalle tulee vakuutus sopimuslain mukaan antaa, eivätkä ne sen vuoksi ole osa mitään yksittäistä vakuutus sopimusta.

Lisäetutavoitteet eivät ole yhtiötä sitovia ja ne ovat voimassa toistaiseksi. Yhtiön hallitus päättää vuosittain lisäeduista ja tarvittavista muutoksista lisäetujen jakamista koskeviin tavoitteisiin.

Tavoitteet ja selvitys niiden toteutumisesta julkaistaan yhtiön internet-verkkosivuilla ja tilinpäätöksessä.

Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen vuosina 2002–2011

Yhtiön lisäetutavoite on luonteeltaan pitkän aikavälin tavoite, eli sen toteutumista tulee tarkastella useamman vuoden aikavälillä. Yksittäisinä vuosina yhtiö voi jäädä tavoitteiden alle. Tästä syystä seuraavassa on tarkasteltu tavoitteen toteutumista vuosina 2002–2011, ei pelkästään vuoden 2011 osalta. Vuo-

den 2011 osalta voidaan todeta, että yhtiö kykeni maksamaan kaikille sopimusryhmille lisätutavoitteen mukaista kokonais-korkoa. Vuosina 2002–2011 maksetut kokonaiskorot ovat kai-kissa sopimusryhmissä ylittäneet selvästi lisätutavoitteen.

Lisätutavoitteena olevat korot on määritelty seuraavasti: vuosina 2002–2006 on käytetty Saksan valtion joukkovel-kakirjojen tuottoja 5- ja 10-vuoden maturiteeteille ja vuosina 2007–2011 Euroopan Keskuspankin julkaisemaa euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksiä 5- ja 10-vuoden matu-riteeteille. Vuosittaiset tuotot on laskettu päivä- tai kuukausi-noteerausten keskiarvoina.

Seuraavassa on eritelty vakuutuslajeittain ja sopimus-ryhmittäin kokonaiskorkojen tasoja vuodelta 2011 ja aika-väliltä 2002–2011. On huomattava, että erilaisten sopimus-tyyppien suuren määrän takia tämä ei ole täysin kattava selvitys kokonaiskoroista jokaisen yksittäisen vakuutusoppi-muksen osalta. Vakuutuksenottajalle lähetetyistä vuositiedot-teista selviää tarkasti kunkin sopimuksen laskuperustekorona ja asiakashyvityksen taso.

Selvitys vakuutussäästöille annetuista kokonaiskoroista vakuutuslajeittain vuosina 2002–2011

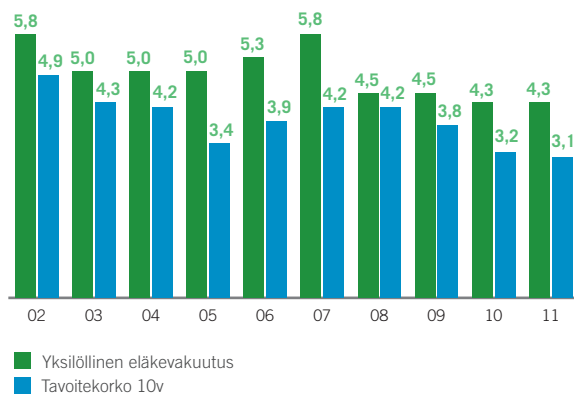
Yksilölliset eläkevakuutukset

Yksilöllisten eläkevakuutusten vakuutussäästöille annettu kokonaiskorko vuodelta 2011 oli keskimäärin 4,3 % ja vaihteli tuotteesta ja laskuperustekorosta riippuen 3,5 %:n ja 4,5 %:n välillä. Kaikille tuotteille kokonaiskorko oli yli 10 vuoden tavoitekoron, joka vuonna 2011 oli keskimäärin 3,1 %.

Laskuperustekorko	Asiakashyvitys	Kokonaiskorko
4,5 %	0,0 %	4,5 %
3,5 %	0,0–0,1 %	3,5–3,7 %
2,5 %	1,2–1,4 %	3,7–3,9 %
1,5 %	2,6 %	4,1 %

Seuraavassa kuvassa on esitetty yksilöllisten eläkevakuu-tusten kokonaiskorko verrattuna tavoitteeseen vuosina 2002–2011. Kokonaiskorko on ylittänyt tavoitteen kaikkina vuosina.

Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaiskorko ja 10 vuoden korkotuotto

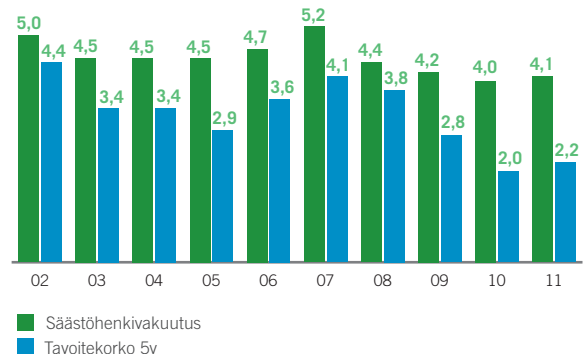
Säästöhenkivakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset

Säästöhenkivakuutusten vakuutussäästöille annettu koko-naiskorko vuodelta 2011 oli keskimäärin 4,1 % ja vaihteli tuotteesta ja laskuperustekorosta riippuen 3,5 %:n ja 4,5 %:n välillä. Kaikille tuotteille kokonaiskorko oli yli 5 vuoden tavoite-koron, joka vuonna 2011 oli keskimäärin 2,2 %. Kapitali-saatiosopimuksille annettu kokonaiskorko vuodelta 2011 oli 3,9 %, mikä vastasi sopimusten myöntämisaikana val-linnutta sopimuksen pituuden mukaisen maturiteetin korko-tuottoa.

Laskuperustekorko	Asiakashyvitys	Kokonaiskorko
4,5 %	0,0 %	4,5 %
3,5 %	0,0 %	3,5 %
2,5 %	1,1 %	3,6 %
1,5 %	2,2 %	3,7 %

Seuraavassa kuvassa on esitetty säästöhenkivakuutusten alin sovellettu kokonaiskorko verrattuna tavoitteeseen vuosina 2002–2011. Kokonaiskorko on keskimäärin ylittänyt tavoitteena olevan 5 vuoden korkotuoto-n ko. ajanjaksolla, vaikka korko jäi vuonna 2008 joissakin sopi-muksissa hieman tavoitteen alle.

Säästöhenkivakuutuksen kokonaiskorko ja 5 vuoden korkotuotto

Ryhmäeläkevakuutukset

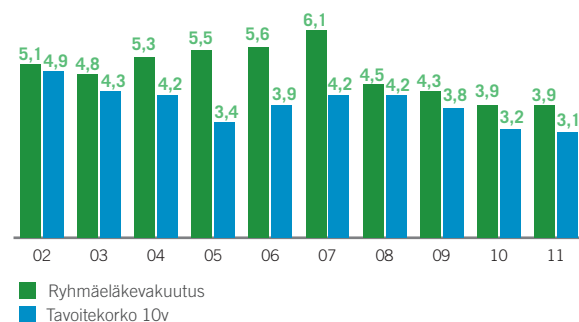
Ryhmäeläkevakuutusten vakuutussäästöille annettu kokonais korko vuodelta 2011 oli Etueläke-vakuutuksissa 3,6 %:n ja 4,25 %:n välillä ja TOP-eläkevakuutuksissa 3,5 %:n ja 4,0 %:n välillä. Kaikkien tuotteiden kokonaiskorko oli yli 10 vuoden tavoitekoron, joka vuonna 2010 oli keskimäärin 3,1 %.

Laskuperustekorko	Asiakashyvitys	Kokonaiskorko
4,25 %	0,0 %	4,25 %
3,5 %	0,0–0,1 %	3,5–3,6 %
2,5 %	1,5 %	4,0 %
1,5 %	2,5 %	4,0 %

Seuraavassa kuvassa on esitetty ryhmäeläkevakuutusten alin sovellettu kokonaiskorko verrattuna

tavoitteeseen vuosilta 2002–2011. Kokonaiskorko on keskimäärin ylittänyt tavoitteena olevan 10 vuoden korkotuoton kaikkina vuosina.

Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaiskorko ja 10 vuoden korkotuotto

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolassa ja lisäeläketurva Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolassa, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta. Lisäedun piirissä ovat kaikki viiden palveluvuoden jälkeen. Lisäeläkettä karttuu koko palvelusajalta.

Hallituksen jäsenten eläkeikä on 60 tai 63 vuotta. Toimintajohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä on yleinen vanhuuseläkeikä eli 63–68 vuotta. Lisäeläketurva on järjestetty lisäeläkkeellä Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolassa.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Irtisanomisen ja työsuhteen päättämissopimuksen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomisen tai työsuhteen päättämissopimuksenyhteydessä suoritettavat etuudet kirjataan kuluksi kun yhtiö on sitoutunut peruuttamattomasti päättämään työntekijän työsuhteen. Irtisanottujen henkilöiden etuuksiin liittyvät erilaisten sopimusten perusteella todennäköisesti syntyvät muut velat on arvioitu tilinpäätöshetkellä ja kirjattu kuluksi ja velaksi.

Konsernitilinpäätös

Vakuutusyhtiölain mukaan konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset osakeyhtiöt ja muut niihin rinnastettavat yhtiöt, joiden äänivallasta emoyhtiö omistaa suoraan tai välillisesti yli puolet. Konserniin kuuluvat yhtiöt ja konsernirakenne on kerrottu toimintakertomuksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-tappiot sekä keskinäinen omistus. Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Osakkuusyhtyritykset eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50 % on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyhtyrityksenä konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusrajat täytyisivätkin Ei-keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisöinä.

Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaavat tase-erät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuus huomioden. Omaan pääomaan siirretty osuus ei ole vakuutusyhtiölain mukaan jakokelpoista omaa pääomaa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonorotukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuuserille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Kohdistamaton konserniliikearvo esitetään taseen vastaavissa aineettomissa hyödykkeissä omana eränä ja se poistetaan suunnitelman mukaan viidessä vuodessa. Konsernireservi esitetään taseen vastattavissa omana eränä ja se tuloutetaan enimmillään viidessä vuodessa.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu.

Riskit ja riskienhallinta

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet Tapiola-ryhmässä

Henki-Tapiola noudattaa Tapiola-ryhmässä noudatettavaa riskienhallintapolitiikkaa. Siinä on kuvattu menettelytapoina ne yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina Tapiola-ryhmän riskienhallinnan järjestämisessä.

1.1 Riskienhallinnan lähtökohdat

Tapiolan riskienhallinta perustuu Tapiolassa määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, tehtävään, tavoitelaan ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä vakavaraisuus korostuu keskinäisen yhtiömuodon vuoksi.

Tapiolan tavoitteena on hallita riskejä kokonaisvaltaisesti osana strategista ja operatiivista toiminnanohjausta. Riskienhallinta tulee järjestää kattavasti siten, että asiakaslohkosten, yhtiöiden ja muiden toimintojen väliset riskisidokset ovat selkeät ja yksiselitteiset ja että riskien syy- ja seuraussuhteet sekä merkitys tunnistetaan.

Kokonaisvaltaisessa riskienhallinnassa riskienhallinta kytkeytyy yrityksen strategiaan, taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin. Riskien tarkastelunäkökulma kääntyy yksittäisistä toiminnoista ja niihin liittyvistä riskeistä koko yrityksen tasolle. Riskienhallinnan keskeiseksi päämääräksi muodostuu yrityksen taloudellisen ja toiminnallisen kokonaishyödyn optimointi riskienhallinnan keinoin.

Tapiolan riskinottohalukkuus perustuu seuraaville periaatteille.

- Riskinotto tukee strategian ja operatiivisten suunnitelmien taloudellista ja toiminnallista toteutumista.
- Riskit eivät vaaranna yksittäisen yhtiön, toiminnon tai ryhmän toimintaa tai talouden vakautta.
- Tapiolan yhtiöt ja toiminnot pysyvät niille määritellyissä riskirajoissa.
- Riskien vaikutukset ryhmän kaikkiin organisaatio-osiiin kyetään tunnistamaan.
- Tapiolan organisaatio-osien väliset riskisidokset ovat selkeät.

Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti Tapiola huolehtii ja tiedottaa riskeistään sekä niiden hallinnasta siten, että asiakkaat ja muut sidosryhmät luottavat Tapiolaan kumppaninaan.

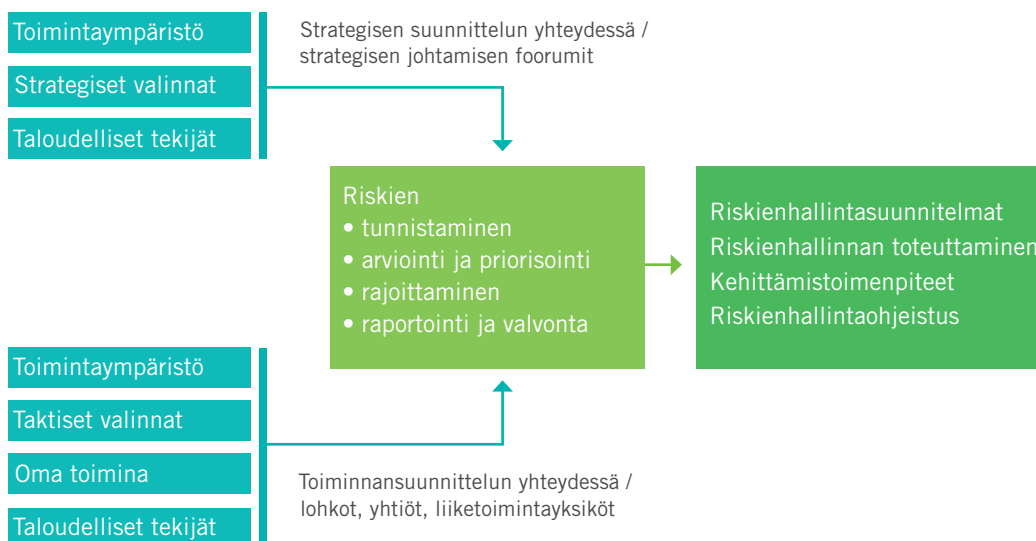
1.2 Riskienhallinnan pääalueet

Tapiola-ryhmän vakuutustoiminnan, pankkitoiminnan ja varainhoidon riskiluokituksessa käytetään yltäosalla seuraavaa kolmijakoa:

- toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit
- taloudelliset riskit
- toiminnalliset riskit

Kokonaisvaltainen riskienhallinta Tapiolassa

Riskien lähteet, hallinta ja toimenpiteet

Riskienhallinnan pääalueet

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit

- Strategisen tahtotilan valintojen riskit
- Markkina-asemaan, kilpailutilanteeseen ja asiakaskäyttäytymiseen liittyvät riskit
- Yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Toiminnalliset riskit

Operatiiviset riskit

- Prosessiriskit
- Henkilöstöriskit
- Järjestelmäriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma-/vahinkoriskit

Toiminnan valintoihin liittyvät riskit

Taloudelliset riskit

- Vakuutusriskit
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymisriskit

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm.

- strategisen tahtotilan valintoihin liittyvät riskit
- markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset
- yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Taloudelliset riskit muodostuvat pääasiassa vakuutus-, markkina-, luotto-, likviditeetti- ja keskittymisriskeistä. Näitten riskialaluokkien sisällöt poikkeavat toisistaan riippuen siitä onko kysymys vakuutustoiminnasta, pankkitoiminnasta tai varainhoidosta.

- Vakuutusriskillä tarkoitetaan vakuutusopimuksiin liittyvää riskiä, joka johtuu vakuutusten asiakas-, riskin- ja vastuuvallintaan liittyvästä riskistä ja vastuuvallan riittävyysriskistä.
- Markkinariskillä tarkoitetaan varojen markkina-arvojen tai vastuiden määrien vaihtelusta aiheutuvaa riskiä, joka johtuu taloudellisen muuttujan kuten koron, osakekurssin, valuuttakurssin tai kiinteistön arvon muutoksesta.
- Luottoriski liittyy vastapuolen maksukyvyttömyyteen tai muuhun laiminlyöntiin sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi tai vastapuolen luottoluokituksen muutokseen.
- Likviditeettiriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiöllä ei ole riittävästi likvidejä varoja käytettävissä tulevien velvoitteiden täyttämiseksi tai että varojen muuttaminen likvideiksi on mahdollista vain ylimääräisillä kustannuksilla.
- Keskittymisriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiö- tai yhtiöryhmätasolla on suuri määrä samaan vastapuoleen tai samoista vastapuolista muodostuvaan kokonaisuuteen liittyviä varoja, vastuita, taseen ulkopuolisia sitoumuksia ja/tai asiakasriskejä.

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelukanavissa).

1.3 Riskienhallinnan toteuttamisen ja valvonnan vastuut

Yhtiöiden hallituksilla on kokonaisvastuu yhtiöiden riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitukset määrittävät eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitukset vahvistavat vuosittain yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmat, varmistavat niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa ja valvovat riskienhallintasuunnitelmien noudattamista. Hallitukset seuraavat säännöllisesti yhtiöidensä riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Yhtiöiden toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Lohkojohtoryhmien, yhtiöiden johtoryhmien, sijoitusjohtoryhmien, muiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Yhtiöiden liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan kolme tasoa

Taso 1	Liiketoimintajohto, Liiketoimintayksiköt	Tavoitteena on hallita liiketoiminnan riskejä lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikkojen mukaisesti.
Taso 2	Aktuaari- ja riskienhallintapalvelut, Talouspalvelut ja controller-verkosto, Lakiasianpalvelut ja compliance-verkosto	Tavoitteena on tukea liiketoimintaa riskienhallintaprosessin toteuttamisessa sekä kehittää Tapiolan valmiuksia riskienhallinnassa. Tavoitteena on valvoa ja raportoida hallituksille ja johdolle, että riskit ja vakavaraisuusasema täytävät lainsäädännön vaatimukset ja Tapiolan tavoitteet niille.
Taso 3	Sisäinen tarkastus, Tarkastusvaliokunta, Tilintarkastajat	Tavoitteena on varmistaa riskienhallintaprosessin toimivuus lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikoiden vaatimusten mukaisesti.

Jokainen Tapiolassa työskentelevä henkilö vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta omassa työssään ja on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista ensisijaisesti omalle esimiehelleen tai muille riskienhallinnan vastuuhenkilöille.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Eri riskienhallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, riskienhallinta-, talous-, controller-, compliance- ja sijoitustoiminnot avustavat yhtiöiden johtoa ja hallituksia riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa.

Sisäinen tarkastus tukee yhtiöiden johtoa ja hallituksia valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä arvioimalla määräajoin riskienhallinnan toteutumista ja menettelytapoja. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

1.4 Raportointi

Raportoinnin tavoitteena on tuottaa luotettavaa, kattavaa ja ajan tasalla olevaa taloudellista informaatiota päätöksenteon pohjaksi. Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavilla ja ajan tasalla olevilla dokumentaatioilla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä sekä sillä, että liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Yhtiöiden hallitusten, johtoryhmien, sijoitustoiminnan johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty säännönmukaisesti käsiteltävät raportit ja lausunnot, jotka käsittelevät kattavasti keskeisimpiä riskejä ja niiden riskienhallintaa. Valvontaviranomaisten antamissa määräys- ja ohjekokoelmissa määritellään viranomaisille toimitettavat riskeihin ja riskienhallintaan liittyvät raportit ja muut selvitykset.

Merkittävistä toteutuneista riskeistä tai 'läheltä piti tilanteista' tulee raportoida seuraavalle ylemmälle riskienhallinnasta vastaavalle taholle ja tarvittaessa hallitukselle.

2. Vakavaraisuuden hallinta

2.1 Vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet Vahinko-Tapiolan vakuutus- ja rahoitusryhmittymässä

Vakavaraisuuden hallinta on osa Vahinko-Tapiolan Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän (Tapiola-ryhmittymän) kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Sen tavoitteena on varmistaa pääomien riittävä määrä ja laatu turvaamaan toiminta myös odottamattomien tappioiden varalta. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka lähtökohtana ovat strategisen ja operatiivisen toiminnan suunnitelmat. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostuu asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuva varmistaminen hyvällä vakavaraisuudella. Nämä mahdollistavat sen, että Tapiola-ryhmittymän yhtiöt voivat ennakoivasti toteuttaa toimenpiteitä, jotka joko vähentävät liiketoiminnan riskejä vähentäen siten lisätappioiden vaaraa tai jotka parantavat liiketoiminnan kannattavuutta vahvistaen siten vakavaraisuusasemaa. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- sijoitusjakauman muuttaminen vähemmän riskilliseksi joko aktiivisilla tai passiivisilla toimenpiteillä
- jälleenvakuutuksen lisääminen
- riskinvalinnan tarkentaminen ja riskivastaavan hinnoittelun tehostaminen
- liikekulujen vähentäminen / kustannustehokkuuden lisääminen.

Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallituksilla on kokonaisvastuu vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä Tapiola-ryhmittymässä. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet määrittävät yhtiöiden hallitusten hyväksymässä suunnitelmassa Tapiola-ryhmittymän vakavaraisuuden ylläpitämiseksi. Lähtökohtana vakavaraisuuden hallinnalle on voimassa oleva vakavaraisuutta koskeva lainsäädäntö. Nämä vaatimukset tulevat Tapiola-ryhmittymän osalta rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevasta laista, vakuutus-

yhtiöiden osalta vakuutusyhtiölaista ja rahoitusalan yritysten osalta luottolaitostoimintaa ja sijoituspalvelutoimintaa koskevista laista. Näiden lisäksi vakavaraisuuden hallinnassa otetaan huomioon sisäiset tavoitteet Tapiola-ryhmittymälle ja sen yhtiöiden vakavaraisuudelle sekä valmisteilla olevat uudet vakuutusyhtiöitä ja rahoitusyhtiöitä koskevat vakavaraisuusvaatimukset (Solvenssi II ja Basel III).

Vakavaraisuutta koskevien vaatimuksien ja tavoitteiden täyttämisen lisäksi vakavaraisuuden seuranta ja hallinta pyritään järjestämään seuraavien periaatteiden mukaisesti: Vakavaraisuuden seuranta ja hallinta

- kattaa kaikki liiketoiminnan ja toimintaympäristön olennaiset riskit
- ottaa huomioon strategiset ja operatiiviset suunnitelmat sekä vastavuoroisesti vaikuttaa strategiseen ja operatiiviseen tavoiteasetantaan
- kattaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin
- kattaa normaalin liiketoimintasuunnitelmien mukaisen ja poikkeustilanteiden mukaisen toiminnan.

Tapiola-ryhmittymän ja sen yhtiöiden vakavaraisuutta seurataan säännöllisesti neljännesvuosittaisella hallitusten vakavaraisuusraportilla. Raportti sisältää lakisääteisten vakavaraisuusvaatimusten lisäksi sisäisten vakavaraisuusmittareiden arvot laskentahetkellä sekä niiden kehityksen eri skenaarioissa. Skenaariot sisältävät vaihtoehtoisia kehityskulkuja talouden ja sijoitusmarkkinoiden kehittymiselle. Markkinariskien vaikutusta Tapiola-ryhmittymän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan taseenhallintakomitean kuukausittaisella (tai tarvittaessa useammin) markkinariskiraportilla (ks. alla Markkinariskien hallinta -osio). Näiden lisäksi strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä kartoitetaan merkittävimmät toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit ja toiminnalliset riskit sekä niiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen realisoitumisen merkitys Tapiola-ryhmittymälle ja sen yhtiöille.

2.2 Vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan kehittäminen valmistauduttaessa Solvenssi II:een

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvalvontajärjestelmän uudistamiseksi on EU:ssa parhaillaan meneillään Solvenssi II -hanke, joka koskee henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä. Tämän hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltaisesti vakuutustoiminnan riskit huomioon ottava valvontajärjestelmä, joka tulee voimaan tämän hetkisten arvioiden mukaan vuosien 2013–2014 aikana. Solvenssi II -hankkeessa on hyvin keskeisessä osassa uusien yhtiön omasta riskiprofiilista riippuvien määrällisten vakavaraisuusvaatimusten kehittäminen. Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusjärjestelmä tulee koostumaan kolmesta pilarista:

- Pilari 1: Määrälliset vakavaraisuusvaatimukset
- Pilari 2: Laadulliset vaatimukset riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle sekä vaatimukset siitä, että yhtiö pystyy kokonaisvaltaisesti arvioimaan ja hallitsemaan vakavaraisuutensa ja riskinsä. Säännökset valvojien valvontaprosessista.
- Pilari 3: Julkistamisvaatimukset vakavaraisuudesta ja riskeistä.

Tapiola on osallistunut aktiivisesti keskusteluun Solvenssi II:n sisällöstä eri foorumeilla kansainvälisen keskinäisten yhtiöiden edunvalvontajärjestön AMICE:n, Suomen Finanssialan Keskusliiton ja aktuaarijärjestöjen kautta. Lisäksi Henki-

Tapiola on osallistunut Solvenssi II:n kvantitatiivisiin vaikuttavuustutkimuksiin (QIS). Näissä tutkimuksissa merkittävä määrä vakuutusyhtiöistä EU:n alueella on testannut eri vaihtoehtoja pilari 1:n vakavaraisuusvaatimukseksi. Tulosten perusteella Vahinko-Tapiolan vakuutusryhmittymä täyttää selkeästi valmisteilla olevat vakavaraisuusvaatimukset.

Osana valmistautumista Solvenssi II:een Tapiolassa käynnistettiin 2006 kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämishanke. Tässä hankkeessa kehitettiin ryhmittymän yhtiöiden sisäisiä liiketoimintamalleja, joiden avulla pystytään paremmin hallitsemaan ja hyödyntämään vakuutustoiminnan taloudellisia riskejä. Tämän lisäksi tässä hankkeessa on kehitetty ja tehostettu riskienhallinnan organisointia ja hallintoa. Riskienhallinnan johtoryhmä seuraa ja valvoo Tapiola-ryhmittymän ja sen yhtiöiden riskejä ja vakavaraisuutta sekä vastaa näiden riskienhallinnan kehittämisestä. Tapiola-ryhmittymän taseenhallintakomitea (ALCO) vastaa ryhmittymän vakuutusyhtiöiden taseriskien hallinnasta ja valvonnasta sekä niiden raportoinnista hallitukselle. Aktuaari- ja riskienhallintayksikkö avustaa Tapiola-ryhmittymän yhtiöiden hallituksia ja johtoa kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Varsinaisen Solvenssi II -hankkeen valmistelu aloitettiin keväällä 2010 ja hankkeen ensimmäiset projektit aloitettiin vuoden 2011 alussa. Hanke on aikataulutettu vuosille 2011–2013 ja koostuu neljästä eri osakokonaisuudesta: Henki-Tapiola, Vahinko-Tapiola, sijoitus ja taseenhallinta sekä ryhmä. Hankkeen ensisijainen tarkoitus on toteuttaa vaatimukset, jotka aiheutuvat Solvenssi II -direktiivistä. Näiden pakollisten vaatimusten lisäksi hankkeen tavoitteena on riskiperusteisen toiminnanohjauksen kehittäminen, tiedonhallinnan, laskennan ja raportoinnin kehittäminen vastaamaan Solvenssi II:n ja riskiperusteisen toiminnanohjauksen tarpeita sekä muutoksenjohtaminen siirryttäessä Solvenssi II:een ja riskiperusteisempaan toiminnanohjaukseen.

Vakavaraisuuden hallinta siirryttäessä nykyisistä vakuutusyritysten vakavaraisuusvaatimuksista (Solvenssi I) Solvenssi II:een on hyvin haasteellinen erityisesti sen takia, että korkotason vaikutus Tapiola-ryhmittymän vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasemaan muuttuu. Lisäksi mm. tasoitusmäärän, vastuuvelan diskonttauksen ja henkivakuutuksen harkinnanvaraisen etujen käsittelyn takia kuva yksittäisen ryhmän vakuutusyhtiön tai koko ryhmittymän vakavaraisuusasemasta Solvenssi I:n ja Solvenssi II:n mukaan voi olla hyvin erilainen. Tällä hetkellä vakavaraisuuden hallinnassa painotetaan voimassa olevia Solvenssi I:n mukaisia vaatimuksia, mutta siirryttäessä lähemmäksi Solvenssi II:n voimaantuloa on tarpeellista arvioida yksittäisen vakuutusyhtiön ja ryhmittymän vakavaraisuutta molempien järjestelmien vakavaraisuusvaatimusten mukaisesti. Vuoden 2012 aikana on tavoitteena ottaa yhä enemmän Solvenssi II:n mukaisia mittareita vakavaraisuuden seurantaan ja hallintaan.

3. Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Henki-Tapiolan vakuutustoiminnan riskejä ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit ja henkivakuutustoiminnan vakuutusriskit. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit ovat kuolevuuteen, eliniän pituuteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit sekä asiakaskäyttäytymiseen liittyvät sopimusten ja vakuutusmaksujen keskeytymisen riskit.

Vakuutusteknisen vastuuvelan rakenne

Vuosi 2011	Milj. euroa	osuus, %
Takuutuottoinen vastuuvélka	2 238,2	77,3
Henkivakuutus	607,5	21,0
Eläkevakuutus	1 362,8	47,1
Korkotäydennykset	138,3	4,8
Tulevien lisäetujen vastuu	56,2	1,9
Tasoitusbäärä	73,4	2,5
Sijoitussidonnainen vastuuvélka	657,5	22,7
Henkivakuutus	321,2	11,1
Eläkevakuutus	336,3	11,6
Koko vastuuvélka yhteensä	2 895,7	100,0

3.1 Vakuutusriskien riskienhallinta

3.1.1 Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Vastuuvélkaan liittyviä riskejä ovat laskuperustekorona tasoon ja takaisnostoihin liittyvä korkoriski, kuolevuuteen ja eliniän pituuteen liittyvä riski ja sairastuvuuteen liittyvät riskit. Korkoriskiä hallitaan suojaamalla johdannaisilla sijoitussalkkuja epävakaisissa markkinatilanteissa, huolehtimalla riittävän vakavaraisuuden ylläpitämisestä, alentamalla vakuutuskantojen laskennallista laskuperustekorokoa vastuita täydentämällä ja käyttämällä tuotteissa takaisnostosanktioita sekä uusissa tuotteissa turvaavan alhaista laskuperustekorokoa. Kuolevuuteen ja eliniän pituuteen sekä sairastuvuuteen liittyvää riskiä hallitaan huolellisella tuotesuunnittelulla ja vastuunvalinnalla, jälleenvakuuttamalla, seuraamalla vuosittaisin analyysin vakuutettujen havaitun kuolleisuuden ja sairastavuuden tasoa ja kehittymistä ja täydentämällä vastuita tarvittaessa. Sairausvakuutuksissa on lisäksi mahdollisuus korottaa maksuja korvausmenon nousua vastaavasti.

3.1.2 Riskienhallintaprosessit

Edellä kuvattuja riskejä hallitaan ottamalla ne huomioon vakuutuslaitosten hinnoitteluprosessissa, asettamalla yksittäisten riskien omavastuut oikeassa suhteessa yhtiön vakavaraisuuteen ja jälleenvakuuttamalla omavastuun ylittävät vastuut sekä katastrofitapahtumista johtuvat vahinkokumulaatiot. Katastrofiriskit on katettu katastrofijälleenvakuutuksella katastrofipoolin kautta. Riskienvalinnassa noudatetaan henkivakuutuksen yleisesti käytössä olevia vastuunvalintaohjeita ja lisäksi tehdään taloudellisen vastuunvalinnan tarkistus vakuutettavan intressin tarkistamiseksi.

3.1.3 Vakuutustekninen vastuuvélka

Takuutuottoisen vastuuvélkan laskennassa käytetty laskuperustekorokko vaihtelee välillä 1,5–4,5 %. Kuolevuutena käytetään henkivakuutuksessa ja yksilöllisessä eläkevakuutuksessa vuodelta 1987 peräisin olevaa E87-kuolevuutta.

3.1.4 Määrällisiä tietoja vakuutusteknisestä vastuuvélasta

Seuraavissa taulukoissa on esitetty vakuutusteknisen vastuuvélkan rakenne.

3.2 Markkinariskien hallinta

3.2.1 Lähtökohdat ja toimintaperiaatteet

Henki-Tapiola-konsernin sijoitustoiminnan tavoitteena on turvata vakavaraisuus ja maksimoida tuotto hallitulla riskipositiolla. Sijoitusten allokaatiota ohjaavat vakavaraisuuden, vastuuvélkan rakenteen ja katekelpoisuuden asettamat rajat sekä pääoman tuottovaatimukset. Pitkällä aikavälillä sijoitustuottojen on ylitettävä asiakashyvityspolitiikan mukaiset kokonaistuottotavoitteet. Sijoitustoiminnalla pyritään pitkällä aikavälillä ja kaikissa olosuhteissa hyvään ja vakaaseen tuottoon välttämällä pääomariskejä.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi eri instrumenttiluokien välillä ja sisällä. Yksittäisiä riskejä sekä vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Sijoitustoiminnan on turvattava riittävä likviditeetti kaikissa olosuhteissa. Sijoituskannan on oltava myös riittävän yksinkertainen.

3.2.2 Markkinariskien hallinnan organisointi

Henki-Tapiola-konserniin perustettiin taseriskien hallintakomitea (ALCO) vuonna 2007. Komitea on taseriskien hallinnan ja seurannan asiantuntijaelin, ja se raportoi suoraan yhtiön hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että yhtiön taseriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti. ALCO laatii yhtiön hallitukselle määräajoin esityksen strategisesta markkinariskinotosta ja siitä koskevista limiiteistä. Limiitit kattavat sijoitusten hinta- ja korkoriskit sekä vastuuvélkan ominaisuudet ja vaatimukset. ALCO seuraa asettamia riskilimiittejä ja riskinoton tuloksellisuutta.

Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta. Johtoryhmään kuuluvat sijoitusjohtaja, vakuutusyhtiöiden toimitusjohtajat, aktuaarijohtajat ja hallituksen Tapiola-ryhmästä nimeämät jäsenet.

3.2.3 Riskienhallintaprosessit

Riskienhallintaprosessi perustuu ohjeistukseen (sijoitussuunnitelma, johdannaispolitiikka sekä taseenhallintakomitean raamitukset sijoitussuunnitelmaan), sen operatiivisen noudattamisen valvontaan, säännölliseen riskiraportointiin ja itsearviointiin.

Yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain sijoitusuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan tavoitejakauma ja tuotto-odotukset, instrumenttikohtaiset vaihteluvälit, hajautus- ja likviditeettitavoitteet sekä päätös- ja toimivaltuudet.

Hajautusperiaatteilla pyritään turvaamaan riittävä tuotto-taso instrumenttiluokkien sisällä ja niiden välillä kaikissa markkinaolosuhteissa. Hajautusperiaatteet koskevat eri toimialoja, maita ja sijoituskohteita. Yksittäisiä riskejä ja vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Riittävä likviditeetti turvataan sijoitusrakenteella.

Johdannaisten käytöstä on määritelty tarkempi hallituksen vahvistama johdannaispolitiikka, jossa kuvataan johdannaisten käytön periaatteet. Johdannaisten avulla voidaan muun muassa rajoittaa osake-, valuutta- ja korkosijoitukseen liittyviä riskejä. Riittävällä analysoinnilla, hajautuksella, johdannaisilla ja vastapuoliriskien limiiteillä pyritään turvaamaan toimintavapaus kaikissa markkinaolosuhteissa. Kiinteistöihin liittyviä riskejä analysoidaan erikseen.

Yleisesti käytettyjen markkinariski- ja raportointimenetelmien avulla seurataan sijoitustoiminnan riskejä ja tuottoja. Näiden raporttien avulla seurataan säännöllisesti korko-, kiinteistö- ja osakesijoitusten kehitystä ja riskejä sekä valvotaan sijoitusuunnitelmassa määriteltyjen toimintaperiaatteiden noudattamista.

3.2.4 Markkinariskien ja vakavaraisuuden hallinta

Markkinariskien vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan kahden eri järjestelmän mukaisesti. Toinen on nykyinen vakavaraisuuskäytäntö (Solvenssi I) ja toinen arviolta vuosien 2013–2014 aikana voimaan tuleva Solvenssi II -vakavaraisuuskehikko. Lisäksi vakavaraisuutta valvotaan ryhmittymiä koskevien vakavaraisuussäännösten mukaisesti. Nykyinen vakavaraisuuskäytäntö on lyhyellä tähtäimellä merkittävämpi ja rajoittavampi järjestelmä.

Vakavaraisuuslaskennan huomattavin muutos tulee olemaan se, että Solvenssi II:ssa arvostetaan varojen ohella myös vastuuvetä markkinaehtoisesti käypään arvoon. Tällöin vastuuvetä arvo riippuu erityisesti korkotasosta, ja korkoriskin hallinnan merkitys korostuu. Yhtiössä on seurattu Solvenssi II -vakavaraisuutta tämänhetkisten viranomaisvaatimusten mukaisessa raportoinnissa (henkiyhtiöiden ennakkoarviovalvonta ja Solvenssi II -kvantitatiiviset vaikuttavuustutkimukset) jo vuoden 2008 alusta lähtien. Yhtiössä on meneillään hankkeet sisäisten Solvenssi II -mallien kehittämiseksi sekä riskienhallinnan että liiketoiminnan tarpeisiin.

Lähtökohta markkinariskien hallitsemiseksi on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittävällä todennäköisyydellä vähintään seuraavan vuoden ajan. Sijoitusten arvomuutosriskiä seurataan jatkuvasti todennäköisyysmallilla, joka perustuu sijoitusten historialliseen arvovaihteluun ja sijoitusluokkien väliseen arvomuutosten riippuvuuteen (korrelaatioon). Riskiä seurataan käyttämällä arvovaihteluna (volatiliteettina) sekä pitkän aikavälin keskimääräisiä arvoja että lyhyemmällä aikavälillä estimoituja riskitunnuslukuja.

Sijoitustoimintaa ohjataan tarvittaessa normaalia tiukemmin ns. liikennevaloperiaatteiden ja jatkuvan markkinariskiseurannan perusteella. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat voivat toimia sijoitusuunnitelman normaalien limiittien mukaisesti. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitusuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusmarkkinariskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole enää hyväksyttäviä taseen riskillisyyden kannalta. Punainen valo tarkoittaa tilannetta, jossa taseen riskillisyyden liian korkea ja tarvitaan riskien vähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille sekä mahdolliset riskien vähentämistoimet. Kokonaisriski mitoitetaan siten, että toimintapääoma säilyy turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

3.2.5 Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Sijoitusten herkkyyksianalyysi, joka kuvaa instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuvan muutoksen vaikutusta vakavaraisuuspääomaan.

Sijoitussalkun herkkyyksianalyysi

	31.12.2011	Muutoksen vaikutus		
		Osakekurssit -20 %	Kiinteistöjen arvo -10 %	Korkotaso +1 %-yksikkö
Vakavaraisuuspääoma, milj. e	453,6	-87,3	-53,0	-80,1
Vakavaraisuusaste, %	19,5	-3,7	-2,3	-3,4
Sijoitusten tuotto-%	3,7	-3,4	-2,1	-3,2

4. Toiminnallisten riskien hallinta

4.1 Riskien määrittely

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelukanavissa).

4.2 Riskienhallintaprosessit

Toiminnalliset riskit kartoitetaan ja arvioidaan määrämuotoisella riskien arviointimenetelmällä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoitukset toteutetaan sekä yhtiöryhmän organisaatorakenteen (asiakaslohkot, yhtiöt, yhtiöryhmäpalvelut) että erikseen erityisen tärkeiden riskialueiden (mm. juridiikka, tietoturvaluottisuus, turvallisuus) näkökulmasta.

Menettelytavassa riskit arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutusten suhteen. Arvioinnin perusteella riskit priorisoituvat

- välttömiä toimenpiteitä vaativiksi,
- aktiivista hallintaa vaativiksi ja
- riskeiksi, jotka arviointihetkellä ovat vähäisiä, mutta jotka voivat kehittyä merkittäviksi riskeiksi tulevaisuudessa.

Välttömiä toimenpiteitä sekä aktiivista hallintaa vaativista riskeistä laaditaan yksilöidyt riskienhallintasuunnitelmat, jotka sisältävät mm. tiedon riskin omistajasta, valvonnasta ja raportoinnista sekä arvion nykyisten riskienhallintatoimenpiteiden riittävyydestä. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallinnan kehittämistoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosi- ja jaksosuunnitelmia.

Toteutuneita riskejä ja läheltä piti -tapahtumia seurataan ja raportoidaan säännöllisesti. Seurannan tavoitteena on

- oppia ilmenneistä tapahtumista ja estää niiden tapahtuminen uudelleen tulevaisuudessa
- tunnistaa, mitkä ja missä ovat merkittävimmät riskit ja haasteet operatiivisessa toiminnassamme
- auttaa parantamaan ja korjaamaan toimintatapojamme, prosessejamme ja tietojärjestelmiämme.

Riskitapahtumien seuranta toteutetaan yksiköittäin. Ryhmän riskienhallintapalveluissa laaditaan kvartaaleittain yhteenvedoraportti johdolle ja hallitukselle.

Vakuutus- ja rahoitusyrityksille on säädetty velvollisuus ennalta varautua markkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa (varautumissuunnittelu). Käytännössä tämä tarkoittaa ennakkosuunnitelmia, organisatoristen toimintavalmiuksien luomista ja toiminnan jatkumisen turvaamiseksi etukäteen tehtäviä materiaalisia varajärjestelyjä. Varautumissuunnittelun avulla pyritään ehkäisemään ennalta liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavien häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luomaan edellytykset hallita näitä poikkeustilanteita ja niiden seurauksia.

Riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutus-turva)

4.3 Kuvaus olennaisista toiminnallisista riskeistä

Olennaisimmat toiminnalliset riskit kohdistuvat tietojärjestelmien häiriöttömyyden toimintaan, asiakkaalle näkyvien liiketoimintaprosessien toimintavarmuuteen sekä toimintaympäristön muutoksiin ja yllättäviin tapahtumiin. Lisäksi laaja-alaiset osaamisvaatimukset, muutosten hallinta ja tuototehokkuustoimenpiteiden kohdistaminen vaativat aktiivisia riskienhallintatoimenpiteitä.

4.4 Odotukset vuodelle 2012

Toteutetuissa riskikartoituksissa vuoteen 2012 kohdistuvat toiminnalliset riskit ovat hyvin samansuuntaiset kuin päättyneenä vuotena. Oleelliset riskit liittyvät tietojärjestelmiin, liiketoiminnan prosesseihin ja muutostilanteiden hallintaan.

Vuoden 2012 aikana tullaan toiminnallisten riskien hallinnassa jatkamaan Solvenssi II -vaatimusten kartoittamista ja toteuttamista. Lisäksi huomiota kiinnitetään jo olemassa olevien riskienhallintaprosessien jatkuvuuteen ja laadulliseen parantamiseen.

5. Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvien riskien hallinta

5.1 Riskien määrittely

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm.

- strategisen tahtotilan valintoihin liittyvät riskit
- markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset
- yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit.

5.2 Riskienhallintaprosessit

Toimintaympäristöön ja Tapiolan strategiseen tahtotilaan liittyvät merkittävät riskit kartoitetaan ja niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisen realisoitumisen merkitys arvioidaan perusteellisesti strategiaprosessin yhteydessä kolmen vuoden välein. Päivitys tehdään vuosittain syksyisin samaan aikaan toiminnallisten ja taloudellisten riskien päivitysten kanssa. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi, joka kattaa Tapiolan yhtiöryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkot ja yhtiöt sekä ns. tukistrategiat. Menettely toteutetaan strategiaprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti.

Tunnistetuttujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi strategia-prosessin Tapiola-ryhmäkokonaisuuden, asiakaslokkien ja yhtiöiden vastuulliset tahot suunnittelevat ja ottavat käyttöön riskienhallintatoimenpiteitä. Ne toteutetaan Tapiola-ryhmän organisaatio-osien vuosi- ja jaksosuunnitelmissa. Toimenpiteissä etenemisen seuranta tapahtuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

5.3 Kuvaus olennaisista toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvistä riskeistä

Merkittävimmät toimintaympäristön riskit liittyivät globaalin talouskehityksen epävarmuuteen. Tämä oli seurausta sekä finanssialan kriisin heijastusvaikutuksista sekä USA:n ja Euroopan unionin eräiden jäsenvaltioiden velkaantumisongelmista.

Vakuutus- ja pankkitoimialat ovat hyvin keskittyneet ja kilpailua käydään pääasiassa keskittämiseduin ja palvelujen hinnoilla. Näiden heijastusvaikutuksena kilpailun intensiteetti saattaa jäädä yksipuoliseksi ja vaihtoehdot vähäisiksi markkinoilla. Kilpailua ohjasi vahvasti myös oheispalveluvalikoiman laajentamisen tavoitteet verkostojen kautta.

Tapiolan strategia on johdettu keskinäisyydestä. Asiakkaiden ja omistajien intressin yhtenevyys tarjosi edelleen hyvän mahdollisuuden kasvuun ja kannattavuuden kohentamiseen. Riskiksi voi muodostua se, että keskinäisyyden perusteita ja etuja ei tunneta riittävästi markkinoilla.

5.4 Odotukset vuodelle 2012

Odotukset vuoden 2012 riskeiksi ovat hyvin samansuuntaiset kuin päättyneen vuoden loppupuoliskolla. Talouden epävarmuus jatkuu tai jopa lisääntyy euro-alueella ja globaalilla tasolla ja kilpailu keskittyy edelleen mahdollisten kilpailijoiden rakennemuutostenkin myötä.

Uutena toimintaympäristöriskinä on nähtävissä yhä voimistuva trendi, jossa sosiaaliturvan kokonaisuuteen tähän asti olennaisena osana kuulunutta vakuuttamisperiaatteella tapahtuvaa yksityistä varautumista halutaan rajoittaa tai suoraan kieltää lainsäädännöllä. Tämä johtaa henkivakuuttamisen keinoin tapahtuvan riskien vakuuttamisen sijaan siihen, että kansalaisten mahdollisuudet hankkia omatoimisesti taloudellista turvaa heikkenevät.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

1) Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1.1 Liikevaihto =

Henkivakuutuksen liikevaihto:

- + Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + Muut tuotot

1.2 Liikevoitto tai – tappio ja kokonaistulos

Henkivakuutusyhtiön tulosanalyysi

- Vakuutusmaksutulo
- Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset, niiden oikaisu ja arvon muutokset
- Maksetut korvaukset
- Vastuuvälän muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta
- Liikekulut
- Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

- Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta
- Muut tuotot ja kulut
- Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista¹⁾

Liikevoitto tai -tappio

- Tasotusmäärän muutos
- Lisäedut (asiakasedut)
- Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä
- Satunnaiset tuotot
- Satunnaiset kulut

- Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja
- Tuloverot ja muut välittömät verot
- Vähemmistöosuudet¹⁾

Tilikauden voitto tai tappio

"Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin ja kuluihin" sisältyy yhteistakuuerän muutos.

1) koskee konsernitilinpäätöstä

Kokonaistulos

- + Liikevoitto/-tappio
- +/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

1.3 A Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz-in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

1.3 B Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- + Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
- + Arvonmuutokset kirjanpidossa
- + Arvostuserojen muutos.

1.4. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitussidonnaisten vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakaumassa.

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukko-velkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyvä kauppahintatasaamisia ja -velkoja.

Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

1.5 Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin) =

- ± Liikevoitto tai tappio
- + Korkokulut ja muut rahoituskulut
- + Perustekorkokulu
- ± Arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonorotus/peruutus
- ± Sijoitusten arvostuserojen muutos

— x 100

- + Taseen loppusumma
- Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka
- ± Sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä laskuperustekorkoa lisättyä/vähennettynä mahdollisilla laskuperustekorona täydennysvastuun muutoksilla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

1.6 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

2) Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

2.1 Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2.2 Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta =

+ Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
+ Korvausten selvittelykulut

_____ x 100
Kuormitustulo

Kuormitustulo on laskuperusteiden mukaan liikekustannusten kattamiseen tarkoitettu erä. Kuormitustuloon sisällytetään kaikki kuormituserät.

Liikekulut eivät sisällä jälleenvakuutuksen palkkioita.

Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta =

+ Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
+ Korvausten selvittelykulut

_____ x 100
Taseen loppusumma

Liikekulut ovat kokonaisliikekulut, kun suhteutetaan taseen loppusummaan.

Taseen loppusumma on aloittavan taseen loppusumma.

2.3 Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

+ Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
+ Tilinpäätössiirtojen kertymä
± Sijoitusten arvostuserot
± Laskennalliset verovelat
+ Pääomalainat (Vakuutusvalvontaviraston luvalla)
– Aineettomat hyödykkeet
± Muut laissa säädetyt erät

2.4 Toimintapääoma-aste tai -suhde

Toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään

Toimintapääoman vähimmäismäärä määritetään vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusyhtiön toimintapääoman on ylitettävä tämä määrä.

2.5 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

2.6 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

+ Toimintapääoma
+ Tasoitusmäärä
+ Vähemmistöosuus 1)

1) koskee konsernitilinpäätöstä

2.7 Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvelasta =

Vakavaraisuuspääoma
_____ x 100
Vakuutustekninen vastuuvelka - Tasoitusmäärä - 75 % sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka

Vakuutustekninen vastuuvelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMA

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA - HENKIVAKUUTUS		1.1.2011 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010
Vakuutusmaksutulo			
Vakuutusmaksutulo	1	282 854 768,06	256 130 355,83
Jälleenvakuuttajien osuus		-800 107,02	-877 973,12
Sijoitustoiminnan tuotot	4	282 054 661,04	255 252 382,71
Sijoitusten arvonorotus		188 358 983,67	200 053 673,81
Korvauskulut		8 782 047,95	66 199 331,68
Maksetut korvaukset	2	-278 261 542,07	-244 179 119,16
Jälleenvakuuttajien osuus		253 886,05	878 433,29
Korvausvastaan muutos		-15 640 736,00	-17 229 671,99
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	0,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-15 640 736,00	-293 648 392,02
Vakuutusmaksuvastuun muutos		13 573 443,65	-132 422 289,58
Jälleenvakuuttajien osuus	3	0,00	0,00
Liikekulut		13 573 443,65	-132 422 289,58
Sijoitustoiminnan kulut	4	-38 209 695,73	-37 781 924,65
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu		-103 749 168,33	-81 407 674,66
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu		-54 624 540,51	-6 425 816,00
Vakuutustekninen tulos		2 537 339,72	2 937 325,45

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Henkivakuutuksen tekninen tulos		2 537 339,72	2 937 325,45
Muut tuotot	4		
Muut		21 642 964,22	25 013 064,31
Muut kulut	4		
Muut		-19 653 679,57	-24 021 810,10
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			
Tilikauden verot		-450 499,80	-859 689,62
Aikaisempien tilikausien verot		917 877,98	3 454 963,32
Voitto varsinaisesta toiminnasta/		4 994 002,55	6 523 853,36
Voitto satunnaisten erien jälkeen		4 994 002,55	6 523 853,36
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron muutos		192 331,86	173 853,61
Vapaaehtolisten varausten muutos		0,00	0,00
Tilikauden voitto		5 186 334,41	6 697 706,97

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

T A S E		31.12.2011		31.12.2010	
V a s t a a v a a					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	9	14 937 787,58	14 937 787,58	15 186 850,62	15 186 850,62
Sijoitukset	5				
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		178 565 607,83		175 203 480,32	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		135 144 885,36	313 710 493,19	128 872 386,13	304 075 866,45
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		40 837,60		40 837,60	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyksissä		28 187 754,04		22 472 308,04	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteyksiltä		4 400 000,00		4 400 000,00	
Talletukset		20 000 000,00	52 628 591,64	20 000 000,00	46 913 145,64
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7	552 289 713,56		573 388 877,30	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 330 455 611,40		1 357 286 893,93	
Kiinnelainasaamiset		70 115 707,30		57 864 083,36	
Muut lainasaamiset	8	34 514 972,20		41 660 045,98	
Talletukset		16 270 000,00	2 003 646 004,46	4 310 000,00	2 034 509 900,57
			2 369 985 089,29		2 385 498 912,66
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	10		676 919 086,32		637 358 941,23
Saamiset	14				
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutusentottajilta		1 292 734,62		1 080 191,87	
Jälleenvakuutustoiminnasta		38 290,43	1 331 025,05	39 737,30	1 119 929,17
Muut saamiset			1 873 505,66		2 414 938,11
			3 204 530,71		3 534 867,28
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Kalusto	9	1 796 574,20	1 796 574,20	2 187 669,10	2 187 669,10
Rahat ja pankkisaamiset			26 541 594,87		48 964 092,60
Muu omaisuus			117 204,41		117 204,41
			28 455 373,48		51 268 966,11
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			28 257 842,17		28 558 338,15
Muut siirtosaamiset			8 375 346,57		8 818 854,21
			36 633 188,74		37 377 192,36
Vastaavaa yhteensä			3 130 135 056,12		3 130 225 730,26
V a s t a f t a v a a					
Oma pääoma	11				
Pohjarahasto		4 482 208,24		4 482 208,24	
Takuupääoma		32 036 005,12		32 036 005,12	
Vapaat rahastot		112 953 883,38		107 868 476,67	
Tilikauden voitto		5 186 334,41	154 658 431,15	6 697 706,97	151 084 397,00
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12		2 911 313,93		3 103 645,79
Poistoero				3 103 645,79	3 103 645,79
Pääomalainat	16		55 000 000,00		55 000 000,00
Vakuutustekninen vastuuvélka					
Vakuutusmaksuvastuu		1 656 729 138,73		1 705 865 030,38	
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	1 656 729 138,73	0,00	1 705 865 030,38
Korvausvastuu		581 510 369,00		566 550 786,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	581 510 369,00	0,00	566 550 786,00
			2 238 239 507,73		2 272 415 816,38
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka					
Vakuutustekninen vastuuvélka		657 509 834,00	657 509 834,00	621 266 233,00	621 266 233,00
Pakolliset varaukset	13				
Muut pakolliset varaukset		173 631,26	173 631,26	135 706,95	135 706,95
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		15 958,70		4 145,55	
Jälleenvakuutustoiminnasta		141 970,50		108 975,73	
Muut velat	14	14 078 307,32	14 236 236,52	17 250 603,10	17 363 724,38
Siirtovelat	14		7 406 101,53		9 856 206,76
Vastattavaa yhteensä			3 130 135 056,12		3 130 225 730,26

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

Epäsuora rahoituslaskelma

2011

2010

Liiketoiminnan rahavirta

Voitto varsinaisesta toiminnasta/ voitto
ennen satunnaisia eriä

4 994 002,55

6 523 853,36

Oikaisut

Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset
Pakollisten varausten muutos
Suunnitelman mukaiset poistot
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua
Muut oikaisut

2 067 292,35
51 384 301,83
37 924,31
5 504 232,72
-922 641,37

149 651 961,57
-59 000 551,88
82 991,11
5 599 445,30

Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta

63 065 112,39

51 835 775,10

Käyttöpääoman muutos:

Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten
lisäys (-)/vähennys (+)

1 074 340,19

7 655 269,26

Lyhytaikaisten korottomien velkojen
lisäys (+)/vähennys (-)

-5 577 593,09

3 773 265,71

Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja

58 561 859,49

63 264 310,07

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

-2 754 958,73

-2 757 514,47

Maksetut välittömät verot

916 995,33

2 496 709,57

Rahavirta ennen satunnaisia eriä

56 723 896,09

63 003 505,17

Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)

Liiketoiminnan rahavirta

56 723 896,09

63 003 505,17

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä
muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)

-77 240 212,35
2 760 604,77
-3 054 485,98

-117 565 840,74
51 282 729,26
-4 265 150,50

Investointien rahavirta

-77 534 093,56

-70 548 261,98

Rahoituksen rahavirta

Maksettu takuupääoman korko
Muu voitonjako

-1 601 800,26
-10 500,00

-1 601 800,26
-44 500,00

Rahoituksen rahavirta

-1 612 300,26

-1 646 300,26

Rahavarojen muutos

-22 422 497,73

-9 191 057,07

Rahavarat tilikauden alussa

48 964 092,60

58 155 149,67

Rahavarat tilikauden lopussa

26 541 594,87

48 964 092,60

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2011

2010

1. Vakuutusmaksutulo

Ensivakuutus							
Henkivakuutus							
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	73 534 409,13				51 125 976,48		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	48 332 483,14				47 440 333,10		
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	23 104 494,87				18 605 333,02		
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	8 117 733,47				7 086 181,28		
Muu ryhmähenkivakuutus	29 353 730,53	182 442 851,14			24 813 937,66	149 071 761,54	
Eläkevakuutus							
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	38 929 781,03				41 029 851,57		
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	29 572 431,87				31 737 601,25		
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	4 950 000,49				4 050 986,86		
Muu ryhmäeläkevakuutus	26 923 470,47	100 375 683,86	282 818 535,00		30 195 937,50	107 014 377,18	256 086 138,72
Jälleenvakuutus			36 233,06				44 217,11
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta			282 854 768,06				256 130 355,83
<i>Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta</i>							
Jatkuvat vakuutusmaksut			231 806 986,74				196 356 310,34
Kertamaksut			51 011 548,26				59 729 828,38
Yhteensä			282 818 535,00				256 086 138,72
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen			142 299 849,48				141 273 711,79
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta			140 518 685,52				114 812 426,93
			282 818 535,00				256 086 138,72

1.1. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

Hyvitykset							
Henkivakuutus							
Muu yksilöllinen henkivakuutus	4 362 380,43				-615 658,92		
Muu kapitalisaatiosopimus	7 066,90				6 799,28		
Muu ryhmähenkivakuutus	377 285,00	4 746 732,33			542 433,00	-66 426,64	
Eläkevakuutus							
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	2 335 286,96				0,00		
Muu ryhmäeläkevakuutus	746 484,20	3 081 771,16	7 828 503,49		0,00	0,00	-66 426,64
Alennukset							
Henkivakuutus							
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus		137 560,00				156 490,00	
Muu yksilöllinen henkivakuutus		555 848,41				615 658,92	
Muu ryhmähenkivakuutus		1 803 829,69	2 497 238,10			1 270 171,10	2 042 320,02
			10 325 741,59				1 975 893,38

2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Ensivakuutus							
Henkivakuutus		171 434 163,54				140 862 062,49	
Eläkevakuutus		106 807 620,00	278 241 783,54			103 317 050,67	244 179 113,16
Jälleenvakuutus			19 758,53				6,00
Maksetut korvaukset yhteensä			278 261 542,07				244 179 119,16
Josta:							
Takaisinostot		52 416 867,68				33 787 511,46	
Säästösummien takaisinmaksut		79 523 478,79				68 735 932,53	
Muut		146 321 195,60	278 261 542,07			141 655 675,17	244 179 119,16
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista			43 490 542,31				27 756 667,17

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2011

2010

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain

Maksetut korvaukset	6 223 299,59	5 736 710,53
Liikekulut	38 209 695,73	37 781 924,65
Sijoitustoiminnan hoitokulut	5 019 914,43	4 992 199,93
Muut kulut	19 653 679,57	24 021 810,10
Yhteensä	69 106 589,32	72 532 645,21

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	5 023 333,45	3 867 585,12
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	19,43	-16,34
Muut vakuutusten hankintamenot	12 924 488,74	10 328 253,21
	17 947 841,62	14 195 821,99
Vakuutusten hoitokulut	12 262 900,12	14 024 563,67
Hallintokulut	8 079 536,77	9 709 886,27
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-80 582,78	-148 347,28
Yhteensä	38 209 695,73	37 781 924,65

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	23 412 597,81	25 517 623,80
Eläkekulut	5 008 316,68	6 058 837,80
Muut henkilösivukulut	1 486 962,86	1 500 560,18
Yhteensä	29 907 877,35	33 077 021,78

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	339 377,00	377 227,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eroamisikä 63 vuotta ja varatoimitusjohtajan eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	560 304,00	661 252,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäsi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	83 010,00	71 250,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	2	2
Myyntihenkilöstö	-	-
Kiinteistöhenkilöstö	-	-

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastus	50 134,17	91 073,03
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin		
2 kohdassa tarkoitettujen toimeksiannot	0,00	4 135,80
Veroneuvonta	14 657,82	17 003,36
Muut palvelut	0,00	0,00
Yhteensä	64 791,99	112 212,19

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
TULOSLASKELMAN LIITTEET
2011
2010
4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely
Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osinkotuotot	100 000,00		0,00	
Korkotuotot	<u>38 276,62</u>	138 276,62	<u>835 791,09</u>	835 791,09
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	7 987 366,10		7 657 476,72	
Muut tuotot	<u>55 930,94</u>	8 043 297,04	<u>0,00</u>	7 657 476,72
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Osinkotuotot	1 373,12		0,00	
Korkotuotot	87 608,09		67 104,97	
Muut tuotot	<u>30 906 348,42</u>	30 995 329,63	<u>27 766 269,95</u>	27 833 374,92
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	19 314 021,17		17 163 728,93	
Korkotuotot	59 671 512,80		48 688 267,74	
Muut tuotot	<u>4 745 966,17</u>	83 731 500,14	<u>2 224 135,19</u>	68 076 131,86
Yhteensä		122 908 403,43		104 402 774,59
Arvon alentumisten palautukset		22 152 572,76		23 413 382,51
Myyntivoitot		<u>43 298 007,48</u>		<u>72 237 516,71</u>
Yhteensä		188 358 983,67		200 053 673,81

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	-12 969 723,72		-14 273 223,55	
Muut yritykset	<u>-10 509 332,08</u>	-23 479 055,80	<u>-11 037 279,66</u>	-25 310 503,21
Kulut muista sijoituksista		-7 316 922,73		-6 195 464,49
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yritykset	-659,74		-399,04	
Muut yritykset	<u>-2 911 156,52</u>	-2 911 816,26	<u>-2 876 669,51</u>	-2 877 068,55
Yhteensä		-33 707 794,79		-34 383 036,25
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-27 694 382,03		-24 186 346,31	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-1 809 588,80</u>	-29 503 970,83	<u>-1 883 504,65</u>	-26 069 850,96
Myyntitappiot		<u>-40 537 402,71</u>		<u>-20 954 787,45</u>
Yhteensä		-103 749 168,33		-81 407 674,66
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnäytöksiä ja niiden oikaisua		84 609 815,34		118 645 999,15

Sijoitusten arvonnäytös	8 782 047,95		66 199 331,68	
Sijoitusten arvonnäytöksen oikaisu	<u>-54 624 540,51</u>	-45 842 492,56	<u>-6 425 816,00</u>	59 773 515,68
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		38 767 322,78		178 419 514,83

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2011

2010

4.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot

Sijoitustoiminnan tuotot	8 073 982,15		19 088 208,56	
Sijoitustoiminnan kulut	<u>-4 315 930,20</u>	3 758 051,95	<u>-647 284,78</u>	18 440 923,78
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia				
Sijoitusten arvonorotus	8 782 047,95		66 199 331,68	
Sijoitusten arvonorotusten oikaisu	-54 437 521,00		-6 425 816,00	
Arvonalentumiset	-5 076 644,87		-94 476,56	
Arvonalentumisten palautukset	104 770,91	-50 627 347,01	1 511 976,68	61 191 015,80
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		<u><u>-46 869 295,06</u></u>		<u><u>79 631 939,58</u></u>

4.3 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot

Liitännäistoiminnan tuotot	21 641 493,84	25 012 255,86
Muut muut tuotot	<u>1 470,38</u>	<u>808,45</u>
	<u><u>21 642 964,22</u></u>	<u><u>25 013 064,31</u></u>

Muut kulut

Liitännäistoiminnan kulut	19 664 216,86	23 420 750,00
Palvelumyynnin kulut	0,00	318,83
Henkilöstörahasiirto	-10 539,16	600 741,11
Muut muut kulut	<u>1,87</u>	<u>0,16</u>
	<u><u>19 653 679,57</u></u>	<u><u>24 021 810,10</u></u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
TASEEN LIITTEET 31.12.2011

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2011 Jäljellä oleva hankintameno	2011 Kirjanpitoarvo	2011 Käypä arvo	2010 Jäljellä oleva hankintameno	2010 Kirjanpitoarvo	2010 Käypä arvo
Kiinteistöinvestioidut						
Kiinteistöt	14 207 365,44	18 835 155,88	34 472 930,80	15 011 493,68	19 639 284,12	33 765 710,28
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	74 206 333,46	101 795 010,66	126 221 498,74	70 550 061,29	98 138 738,49	119 769 175,60
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyyksissä	964 793,38	964 793,38	896 002,54	1 054 126,73	1 054 126,73	998 996,36
Muut kiinteistöosakkeet	56 426 582,16	56 970 647,91	67 867 382,40	55 640 245,72	56 371 330,98	65 797 366,08
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	135 144 885,36	135 144 885,36	135 144 885,36	128 872 386,13	128 872 386,13	128 872 386,13
	280 949 959,80	313 710 493,19	364 602 699,84	271 128 313,55	304 075 866,45	349 203 634,45
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	40 837,60	40 837,60	40 837,60	40 837,60	40 837,60	40 837,60
	40 837,60	40 837,60	40 837,60	40 837,60	40 837,60	40 837,60
Sijoitukset omistusyhteisyyksissä						
Osakkeet ja osuudet	28 187 754,04	28 187 754,04	28 187 754,04	22 472 308,04	22 472 308,04	22 472 308,04
Rahamarkkinavälineet ja lainasaamiset	4 400 000,00	4 400 000,00	4 400 000,00	4 400 000,00	4 400 000,00	4 400 000,00
Talletukset	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
	52 587 754,04	52 587 754,04	52 587 754,04	46 872 308,04	46 872 308,04	46 872 308,04
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	552 289 713,56	552 289 713,56	636 383 430,31	573 388 877,30	573 388 877,30	687 043 690,92
Rahoitusmarkkinavälineet	1 330 455 611,40	1 330 455 611,40	1 379 634 507,37	1 357 286 893,93	1 357 286 893,93	1 373 830 212,37
Kiinnelainasaamiset	70 115 707,30	70 115 707,30	70 115 707,30	57 864 083,36	57 864 083,36	57 864 083,36
Muut lainasaamiset	34 514 972,20	34 514 972,20	34 514 972,20	41 660 045,98	41 660 045,98	41 660 045,98
Talletukset	16 270 000,00	16 270 000,00	16 270 000,00	4 310 000,00	4 310 000,00	4 310 000,00
	2 003 646 004,46	2 003 646 004,46	2 136 918 617,18	2 034 509 900,57	2 034 509 900,57	2 164 708 032,63
	2 337 224 555,90	2 369 985 089,29	2 554 149 908,66	2 352 551 359,76	2 385 498 912,66	2 560 824 812,72

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET **31.12.2011**

2011

2010

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
jaksoitettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta

-1 089 295,59 -1 089 295,59

830 116,55 830 116,55

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonorotuksia
Muuta arvonorotuksia

27 429 991,48
5 517 561,42

32 947 552,90

32 760 533,39

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

184 164 819,37

175 325 900,06

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

380 727,63

0,00

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2011 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2011 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	183 667 419,30	128 872 386,13
Lisäykset	3 972 531,31	10 008 240,45
Vähennykset	-603 384,05	-3 735 741,22
Hankintameno 31.12.	187 036 566,56	135 144 885,36
Kertyneet poistot 1.1.	-15 232 389,55	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	
Tilikauden poistot	-812 000,24	
Kertyneet poistot 31.12.	-16 044 389,79	
Arvonalentumiset 1.1.	-27 437 889,31	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	64 000,00	
Tilikauden arvonalentumiset	-1 280 000,00	
Arvonalentumisten palautukset	2 208 000,00	
Arvonalentumiset 31.12.	-26 445 889,31	
Arvonkorotukset 1.1.	34 206 339,88	
Lisäykset	0,00	
Vähennykset	-187 019,51	
Siirrot erien välillä	0,00	
Arvonkorotukset 31.12.	34 019 320,37	
Kirjanpitoarvo 31.12.	178 565 607,83	135 144 885,36

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

	2011
Jäljellä oleva hankintameno	14 236 784,53
Kirjanpitoarvo	15 772 411,73
Käypä arvo	20 090 857,60

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA**TASEEN LIITTEET 31.12.2011****7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä**

	2011	2010
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	40 837,60	40 837,60
Hankintameno 31.12.	40 837,60	40 837,60
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>40 837,60</u>	<u>40 837,60</u>
 Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	22 472 308,04	22 472 308,04
Lisäykset	5 869 800,00	0,00
Vähennykset	-154 354,00	0,00
Hankintameno 31.12.	28 187 754,04	22 472 308,04
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>28 187 754,04</u>	<u>22 472 308,04</u>
 Yhteensä	<u>28 228 591,64</u>	<u>22 513 145,64</u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Omaeläke Oy	Espoo	90,00	9 442,05	-117,22
Rekra Oy	Espoo	100,00	8 970,37	-123,94
Sasnep Ky	Espoo	100,00	9 774,92	-112,77
Tapiolan Pankkineuvonta Oy	Espoo	100,00	8 973,73	-123,69
Varepa Ky	Espoo	100,00	9 778,13	-112,64
Yhteensä			46 939,20	-590,26

7.2. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Kiinteistö-Tapiola Oy	Espoo	50,00	3 647 739,00	2 189 157,27
Tapiola Pankki Oy	Espoo	19,52	109 801 485,65	5 028 035,47
Tapiolan Alueen Kehitys Oy	Espoo	27,42	11 392,00	-20 138,35
Tieto-Tapiola Oy	Espoo	33,33	959 381,64	-1 591 574,42
Vakuutusneuvonta Aura Oy	Espoo	33,33	12 077,29	-81,63
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	Espoo	33,33	12 020,62	-82,42
Yhteensä			114 444 096,20	5 605 315,92

7.3 TASEEN LIITETIETO 31.12.2011
KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
MUUT SIIJOITUKSET

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,34	409 164,00	2 509 199,18	3 682 476,00	
Fortum Oyj	0,04	346 668,00	4 237 411,32	5 716 555,32	
KCI Konecranes Oyj	0,16	100 000,00	1 454 000,00	1 454 000,00	
Kesko Oyj	0,13	125 700,00	3 263 172,00	3 263 172,00	
Kone Oyj	0,04	102 500,00	1 854 209,89	4 110 250,00	
Lassila & Tikanoja Oyj	1,21	470 267,00	4 322 161,08	5 403 367,83	
Nokian Renkaat Oyj	0,10	132 655,00	1 477 264,73	3 300 456,40	
Stockmann Oyj	0,24	169 003,00	2 024 655,94	2 024 655,94	
Vacon Oyj	0,54	82 000,00	574 000,00	2 533 800,00	
Vaisala Oyj	1,05	191 500,00	3 140 600,00	3 140 600,00	
Muut			253 128,00	253 128,00	
Yhteensä			25 109 802,14	34 882 461,49	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Fibox Oy Ab	2,80	1 200,00	529 200,00	529 200,00	
Fingrid Oyj	1,41	47,00	1 580 966,50	1 580 966,51	
Henkivakuutusosakeyhtiö Retro	19,43	13 598,00	1 208 589,69	1 208 589,69	
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	80,00	168,00	1 412 778,58	1 412 778,58	
Satel Oy	9,89	490,00	1 339 690,84	2 058 000,00	
Sato Oyj	3,59	1 829 092,00	9 932 812,82	17 028 846,52	
Seligson & Co Oyj	11,42	143 784,00	953 937,26	1 107 136,80	
Muut			1 692 364,80	1 991 379,28	
Yhteensä			18 650 340,49	26 916 897,38	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
AMEC PLC	0,12	410 000,00	4 189 215,53	4 454 387,65	Iso-Britannia
Adidas AG	0,03	65 000,00	3 089 386,48	3 266 900,00	Saksa
Carl Zeiss Meditec AG	0,37	300 500,00	2 991 071,12	4 904 160,00	Saksa
DNB ASA	0,03	522 400,00	3 944 611,81	3 944 611,81	Norja
Diageo Plc	0,01	200 000,00	2 719 682,36	3 367 652,34	Iso-Britannia
Ekornes Asa	0,58	211 980,00	2 679 138,51	2 679 138,51	Norja
Fresenius Medical Care Ag	0,02	63 500,00	2 329 740,64	3 333 750,00	Saksa
Gemalto NV	0,14	125 000,00	4 099 960,21	4 697 500,00	Ranska
GlaxoSmithKline Plc	0,00	198 000,00	2 827 961,93	3 488 052,20	Iso-Britannia
Heineken Nv	0,02	96 375,00	2 972 142,68	3 447 333,75	Alankomaat
Hennes & Mauritz Ab B	0,01	210 000,00	2 965 561,68	5 214 654,40	Ruotsi
Hera SpA	0,13	1 500 000,00	1 654 500,00	1 654 500,00	Italia
Inmarsat PLC	0,12	520 000,00	2 519 382,26	2 519 382,26	Iso-Britannia
Kloeckner & Co AG	0,29	290 000,00	2 876 800,00	2 876 800,00	Saksa
Life Technologies Corp	0,06	103 000,00	3 097 403,20	3 097 403,20	Yhdysvallat
Mednax Inc	0,18	89 000,00	3 742 597,35	4 953 157,12	Yhdysvallat
National Grid PLC	0,02	550 000,00	3 625 368,15	4 115 287,92	Iso-Britannia
Nestle Sa	0,00	100 000,00	4 082 893,73	4 442 250,74	Sveitsi
Qiagen NV	0,08	195 000,00	2 076 750,00	2 076 750,00	Alankomaat
Reed Elsevier NV	0,10	705 000,00	5 794 597,43	6 349 935,00	Alankomaat
SAP Ag	0,01	115 000,00	3 806 282,92	4 697 750,00	Saksa
SCA Ab B	0,07	416 000,00	4 234 694,54	4 761 220,83	Ruotsi
SES SA	0,08	255 000,00	4 541 720,11	4 728 975,00	Luxemburg
Sanofi-Aventis	0,01	83 800,00	4 755 650,00	4 755 650,00	Ranska
Siemens Ag	0,00	42 000,00	2 906 323,64	3 105 480,00	Saksa
Software AG	0,13	110 000,00	3 141 050,00	3 141 050,00	Saksa
Stada Arzneimittel AG	0,42	248 000,00	4 774 000,00	4 774 000,00	Saksa
Standard Chartered PLC	0,01	200 000,00	3 373 638,21	3 373 638,21	Iso-Britannia
Subsea 7 S.A.	0,09	300 000,00	3 906 251,46	4 294 557,65	Iso-Britannia
Symrise Ag	0,17	203 500,00	3 499 073,75	4 196 170,00	Saksa
TDC A/S	0,09	740 000,00	4 584 810,74	4 584 810,74	Tanska
Technip SA	0,07	80 000,00	4 196 225,07	5 809 600,00	Ranska
Telenor Asa	0,02	350 000,00	4 047 526,12	4 428 037,14	Norja
TeliaSonera Ab	0,02	890 000,00	4 340 522,41	4 659 150,00	Ruotsi
Tesco PLC	0,01	820 000,00	3 570 840,98	3 960 600,98	Iso-Britannia
Teva Pharmaceutical Industries Ltd	0,01	123 000,00	3 463 894,47	3 836 679,81	Yhdysvallat
Thermo Fisher Scientific	0,03	105 000,00	3 619 134,84	3 649 316,02	Yhdysvallat
United Technologies Corp	0,01	61 500,00	2 586 226,58	3 474 020,40	Yhdysvallat
Vienna Insurance Group AG	0,07	89 463,00	2 739 357,06	2 739 357,06	Itävalta
Vinci SA	0,02	94 000,00	3 173 440,00	3 173 440,00	Ranska
Volkswagen AG	0,02	27 000,00	3 125 250,00	3 125 250,00	Saksa
WPP PLC	0,03	400 000,00	3 103 467,63	3 234 765,95	Iso-Britannia
Waste Management Inc	0,04	181 200,00	3 840 840,24	4 580 765,13	Yhdysvallat
eBay Inc	0,01	150 000,00	2 466 381,39	3 516 114,07	Yhdysvallat
Muut			491 754,24	886 892,34	

Yhteensä	152 567 121,47	172 370 898,23
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat		
Muut	308 202,92	375 780,52
Yhteensä	308 202,92	375 780,52
Sijoitusrahastot		
Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio	7 834 882,22	7 834 882,22 Luxemburg
Robeco Lux-o-rente	2 306 033,68	3 030 276,67 Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri	4 704 559,50	4 704 559,50 Suomi
Tapiola High Yield	29 885 202,95	44 620 695,47 Suomi
Tapiola Hyvinvointi A	7 363 083,31	8 725 466,69 Suomi
Tapiola Infra A	3 840 423,85	3 840 423,85 Suomi
Tapiola Itä-Eurooppa	3 852 681,04	3 852 681,04 Suomi
Tapiola Japani	5 352 017,43	5 352 017,43 Suomi
Tapiola Kassakorko	7 820,85	7 979,03 Suomi
Tapiola Kasvu	3 171 669,14	3 171 669,14 Suomi
Tapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	5 869 200,00	5 869 200,00 Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat	3 807 094,46	7 708 291,01 Suomi
Tapiola Kuluttaja	3 567 223,03	5 004 857,13 Suomi
Tapiola Lyhytkorko	15 112 014,99	16 611 840,44 Suomi
Tapiola Osinko A	4 042 121,85	4 042 121,85 Suomi
Tapiola Pitkäkorko	20 161 997,58	25 026 344,90 Suomi
Tapiola USA	5 170 667,19	5 170 667,19 Suomi
Tapiola Yrityskorko	29 182 807,14	34 630 531,86 Suomi
	805 892,49	1 256 565,76
Yhteensä	156 037 392,70	190 461 071,18
Pääomasijoitusrahastot		
AXA LBO Fund IV FCPR	6 358 500,00	7 134 751,60 Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR	914 175,00	1 081 034,88 Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.	4 760 053,56	6 093 841,87 Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.	1 292 390,22	1 315 280,93 Jersey
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV	6 964 940,34	6 964 940,34 Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	4 544 408,71	4 544 408,71 Luxemburg
Altor Fund III	3 775 699,92	4 764 905,00 Jersey
Apax Europe VII - B, L.P.	7 718 883,72	8 485 687,00 Iso-Britannia
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	1 648 754,94	1 648 754,94 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 953 164,25	3 028 491,40 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	4 353 250,74	4 353 250,74 Iso-Britannia
CBRE European Industrial Fund CV	6 886 026,00	6 886 026,00 Alankomaat
Capman Equity VII A L.P.	1 418 142,00	1 418 142,00 Guernsey
Capvis Equity III L.P.	2 507 000,00	2 507 000,00 Jersey
European Added Value Fund, L.P.	4 763 720,45	4 763 720,45 Iso-Britannia
Gresham 4A	2 538 200,65	2 538 200,65 Iso-Britannia
Indigo Capital V L.P.	4 731 354,91	4 731 354,91 Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI	1 515 593,52	1 515 593,52 Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	742 515,33	742 515,33 Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	5 918 501,71	6 451 020,81 Jersey
Lindsay Goldberg III L.P.	3 317 847,59	3 317 847,59 Yhdysvallat
MB Equity Fund III Ky	2 425 691,90	3 158 749,00 Suomi
MB Equity Fund IV Ky	1 485 915,63	1 489 583,00 Suomi
MGP Europe Fund III	6 067 650,00	6 067 650,00 Iso-Britannia
Nexit INFOCOM II L.P.	2 484 122,23	2 484 122,23 Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	1 200 359,19	1 200 359,19 Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	5 379 345,03	5 379 345,03 Luxemburg
Partners Group Secondary 2004 L.P.	1 071 121,00	1 071 121,00 Yhdysvallat
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	1 139 241,05	1 139 241,05 Yhdysvallat
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	6 004 549,04	6 004 549,04 Iso-Britannia
TPG Partners VI, L.P.	9 295 737,69	9 295 737,69 Yhdysvallat
Tapiola KR I Ky	24 401 969,55	24 401 969,55 Suomi
Tapiola KR III Ky	32 817 554,59	32 817 554,59 Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	6 919 022,14	7 506 822,00 Iso-Britannia
The Triton Fund III L.P.	5 510 711,00	6 247 906,00 Jersey
Top Tier Venture Capital III, L.P.	2 886 096,19	3 402 524,62 Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	2 103 119,00	2 895 218,33 Yhdysvallat
Muut	8 801 525,03	12 527 100,53
Yhteensä	199 616 853,82	211 376 321,52
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	17 348 038,59	636 383 430,32

7.4 TASEEN LIITETIETO 31.12.2011

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA SJOITUSSIDONNAISEN VAKUUTUKSEN KATTEENA OLEVAT SJOITUKSET

Arvopaperi	Kotivaltio	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Sijoitusrahastot			
SELIGSON PHOEBUS-A	Suomi	555 184,19	555 184,19
BGF World Healthscience Fund Acc EUR	Luxemburg	845 255,14	845 255,14
Evli Alpha Bond B	Suomi	9 181 246,23	9 181 246,23
Evli Corporate Bond B	Suomi	1 357 894,29	1 357 894,29
Evli Emerging Markets Equity B	Suomi	1 630 285,23	1 630 285,23
Evli Euro Likvidi B	Suomi	23 702 814,19	23 702 814,19
Evli Europe B	Suomi	3 230 935,54	3 230 935,54
Evli European High Yield B	Suomi	6 979 569,31	6 979 569,31
Evli Global Asset Allocation B	Suomi	2 024 591,26	2 024 591,26
Evli Global Multi Manager 40 B	Suomi	565 993,53	565 993,53
Evli Global Multi Manager 75 B	Suomi	1 348 951,01	1 348 951,01
Evli Nordic Dividend B	Suomi	911 939,97	911 939,97
Evli Pohjois-Amerikka B	Suomi	3 125 713,16	3 125 713,16
Evli Select B	Suomi	3 028 788,92	3 028 788,92
Evli Tavoitekorko B	Suomi	1 185 463,13	1 185 463,13
JF Asia Alpha Plus A Acc - USD	Luxemburg	1 274 891,38	1 274 891,38
Morgan Stanley U.S. Advantage A Acc EUR	Luxemburg	3 536 788,91	3 536 788,91
Robeco Lux-o-rente	Luxemburg	1 722 588,61	1 722 588,61
Seligson Aasia A	Suomi	1 691 347,99	1 691 347,99
Seligson Euro-obligaatio	Suomi	1 592 990,41	1 592 990,41
Seligson Eurooppa -indeksirahasto A	Suomi	3 839 326,34	3 839 326,34
SELIGSON GLB TOP 25-A	Suomi	7 482 997,05	7 482 997,05
Seligson Global Top 25 Pharmaceuticals A	Suomi	6 222 241,27	6 222 241,27
Seligson Rahamarkkina AAA	Suomi	2 942 575,17	2 942 575,17
Seligson Russian Pros Euro A	Suomi	8 119 011,54	8 119 011,54
Seligson Suomi-indeksirahasto	Suomi	5 261 554,85	5 261 554,85
Tapiola 2015	Suomi	32 050 361,47	32 050 361,47
Tapiola 2020	Suomi	42 961 741,78	42 961 741,78
Tapiola 2025	Suomi	68 560 742,05	68 560 742,05
Tapiola 2035	Suomi	24 584 175,03	24 584 175,03
Tapiola 2045	Suomi	5 103 090,31	5 103 090,31
Tapiola Aasia-Tyynimeri	Suomi	8 630 670,61	8 630 670,61
Tapiola ETF Korko	Suomi	8 442 623,45	8 442 623,45
Tapiola ETF Osake	Suomi	5 998 825,25	5 998 825,25
Tapiola Eurooppa	Suomi	20 407 099,36	20 407 099,36
Tapiola High Yield	Suomi	13 130 982,70	13 130 982,70
Tapiola Hyvinvointi A	Suomi	10 442 153,65	10 442 153,65
Tapiola Infra A	Suomi	3 212 774,74	3 212 774,74
Tapiola Itä-Eurooppa	Suomi	859 409,83	859 409,83
Tapiola Japani	Suomi	2 835 646,30	2 835 646,30
Tapiola Kassakorko	Suomi	61 434 301,57	61 434 301,57
Tapiola Kasvu	Suomi	6 064 489,33	6 064 489,33
Tapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	Suomi	13 567 073,52	13 567 073,52
Tapiola Kehittyvät Markkinat	Suomi	25 044 812,97	25 044 812,97
Tapiola Korkomailma	Suomi	11 282 393,82	11 282 393,82
Tapiola KR IV -rahasto	Suomi	32 776 350,70	32 776 350,70
Tapiola Kuluttaja	Suomi	13 611 310,84	13 611 310,84
Tapiola Lyhytkorko	Suomi	7 716 073,09	7 716 073,09
Tapiola Maaailma 20	Suomi	6 035 333,82	6 035 333,82
Tapiola Maaailma 50	Suomi	32 206 529,26	32 206 529,26
Tapiola Maaailma 80	Suomi	44 549 526,83	44 549 526,83
Tapiola Osinko A	Suomi	1 445 157,94	1 445 157,94
Tapiola Pitkäkorko	Suomi	21 993 835,31	21 993 835,31
Tapiola Suoja	Suomi	1 711 696,74	1 711 696,74
Tapiola Suomi	Suomi	8 433 807,39	8 433 807,39
Tapiola USA	Suomi	11 939 098,08	11 939 098,08

Tapiola Yrityskorko	Suomi	15 890 872,19	15 890 872,19
Muut		2 122 184,11	2 122 184,11
Yhteensä		668 406 082,66	668 406 082,66
Rahamarkkinavälineet			
Evli Aasian Helmet 2013 PP	Suomi	571 851,60	571 851,60
Kuponki Autocall 7%	Suomi	634 530,00	634 530,00
Muut		6 065 987,00	6 065 987,00
Yhteensä		7 272 368,60	7 272 368,60
Osakesijoitukset			
Osakkeet		743 925,80	743 925,80
Yhteensä		743 925,80	743 925,80
Muut sijoitukset			
rahat ja pankkisaamiset		385 509,83	385 509,83
kertyneet korot		111 199,13	111 199,13
Yhteensä		496 708,96	496 708,96
Kaikki yhteensä		676 919 086,02	676 919 086,02

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
TASEEN LIITTEET 31.12.2011
8. Muut sijoitukset

	2011	2010
8.1. Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä		
Vakuutuskirja	1 340 915,84	1 624 722,01
Jäljellä oleva hankintameno	1 340 915,84	1 624 722,01
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	33 174 056,36	40 035 323,97
Muut lainasaamiset yhteensä	34 514 972,20	41 660 045,98
8.2. Pääomalainojen yhteismäärä		
Muut lainasaamiset	824 056,36	835 323,97
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	824 056,36	835 323,97

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2011	2011
	Aineettomat Kalusto	
	oikeudet ja pitkä-	
	vaikutteiset menot	
Hankintameno 1.1.	25 659 000,46	5 795 329,28
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-391 064,74	0,00
Hankinnat	2 846 723,31	216 232,68
Myynnit ja romutukset	0,00	-8 470,01
Hankintameno 31.12.	28 114 659,03	6 003 091,95
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-10 472 149,84	-3 607 660,18
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	391 064,74	0,00
Tilikauden poistot	-3 095 786,35	-598 857,57
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	-13 176 871,45	-4 206 517,75
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 937 787,58	1 796 574,20

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

10. SIOITUSSIDONNAISTEN VAKUUTUSTEN KATTEENA OLEVAT SIOITUKSET

	2011 Alkuperäinen hankintameno	2011 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	2010 Alkuperäinen hankintameno	2010 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
<i>Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset</i>				
Osakkeet ja osuudet	616 135 859,27	669 150 008,46	532 255 366,92	634 308 945,12
Rahoitusmarkkinavälineet	7 362 022,60	7 272 368,60	2 694 520,00	2 844 787,80
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	385 509,83	385 509,83	205 208,31	205 208,31
Kertyneet korot	111 199,13	111 199,13	0,00	0,00
Yhteensä	623 994 590,83	676 919 086,02	535 155 095,23	637 358 941,23
<i>Etukäteen hankitut sijoitukset</i>				
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelkaa vastaavat sijoitukset	20 676 719,04	20 578 464,50	15 867 031,01	16 092 708,23
	603 317 871,79	656 340 621,52	519 288 064,22	621 266 233,00

Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu.

385 509,83 205 208,31

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

11.1. Oman pääoman muutokset

	1.1.2011	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2011
Pohjarahasto	4 482 208,24	0,00	0,00	4 482 208,24
Takuupääoma	32 036 005,12	0,00	0,00	32 036 005,12
Varmuusrahasto	107 654 529,84	5 095 906,71	0,00	112 750 436,55
Käyttöraho	213 946,83	0,00	-10 500,00	203 446,83
Tilikauden voitto	6 697 706,97	5 186 334,41	-6 697 706,97	5 186 334,41
Oman pääoman muutokset yhteensä	151 084 397,00	10 282 241,12	-6 708 206,97	154 658 431,15

11.2. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Tilikauden voitto	5 186 334,41
+ Muu vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	112 750 436,55
Käyttöraho	203 446,83
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	118 140 217,79

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2011	2010
Poistoero		
Kertynyt poistoero 1.1.	3 103 645,79	3 277 499,40
Vähennykset	-192 331,86	-173 853,61
Kertynyt poistoero 31.12.	2 911 313,93	3 103 645,79

13. Muut pakolliset varaukset

	2011	2010
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	173 631,26	135 706,95
	173 631,26	135 706,95

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
TASEEN LIITTEET 31.12.2011
2011
2010
14. Saamiset ja velat
14.1 Saamisten erittely
Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Muut saamiset

107 028,96

191 699,86

107 028,96
191 699,86
14.2. Velkojen erittely
Velat saman konsernin yrityksille

Muut velat

154 147,20

573 831,44

1 052 225,20
573 831,44
Velat omistusyhteisyrityksille

Muut velat

24 097,91

24 261,96

24 097,91
24 261,96
14.3 Siirtovelkojen erittely

Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut

285 456,96

248 368,41

Velat henkilöstölle

6 177 238,50

6 601 540,84

Johdannaisten arvostustappio

0,00

2 225 160,61

Muut siirtovelat

943 406,07

781 136,90

7 406 101,53
9 856 206,76

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

15. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat taseen liitetiedot

15.1. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaisopimukset	2011	2010
Korkojohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	50 000 000,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Optiosopimukset, avoimet</i>		
<i>Ostetut</i>		
Kohde-etuus	-841 123,22	0,00
Käypä arvo	156 062,68	0,00
<i>Koronvaihtosopimukset</i>		
Kohde-etuus	2 000 000,00	0,00
Käypä arvo	285 029,26	0,00
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	48 250 907,86
Käypä arvo	0,00	0,00
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	46 978,69	31 495,30
Seuraavina vuosina maksettava määrä	31 230,33	14 113,40
	<u>78 209,02</u>	<u>45 608,70</u>
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin</i>		
<i>liittyvä ryhmän vastuu</i>		
Konserniyritykset	-336 600,95	-476 815,56
Osakkuusyritykset	8 693,72	465 861,74
Yhteistoimintayritykset	-676 660,51	3 148 953,66
	<u>-1 004 567,74</u>	<u>3 137 999,84</u>
<i>Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten</i>		
<i>palautusvelvollisuus</i>	<u>427 283,37</u>	<u>508 976,43</u>
Muut vastuusitoumukset		
Merkintäsitoumukset	<u>101 903 731,21</u>	<u>116 153 356,31</u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET

31.12.2011

16.1 Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Keskinäinen Henkivakuutus Tapiolan konserniin kuuluville yrityksille ja osakkuusyrityksille myönnettyt lainat yhteensä 127.386.172,38 euroa.

Laina-aika on pääsääntöisesti 10-40 vuotta ja lainan korko on pääsääntöisesti kiinteä.

16.2 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

16.3 Pääomalainat

Velkoja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Lainan pääoma 55.000.000 euroa

Pääasialliset lainaehdot

Lainasopimus on voimassa toistaiseksi. Velkojalla on oikeus irtisanoa laina viiden vuoden irtisanomisaikaa noudattaen. Laina voidaan kuitenkin maksaa irtisanomisajan päätyttyä takaisin vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän ja velallinen lainan maksamisen jälkeen täyttää vakuutusyhtiölain 11 luvun mukaiset vakavaraisuusvaatimukset.

Lainan vuotuinen korko määräytyy 12 kuukauden Saksan valtiolainan koron (GTDEM1YR) mukaisesti lisättynä 4,25 prosentin marginaalilla. Lainalle voidaan maksaa korkoa tai muuta hyvitystä vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän. Jos korkoa ei voida maksaa, siirtyy se maksettavaksi ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen jälkeen, jonka perusteella korkoa voidaan maksaa.

Pääomalainasopimuksen ehtoja voidaan muuttaa ainoastaan Finanssivalvonnan suostumuksella.

Lainalla ei ole vakuutta.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

17. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

Toimintapääoma	2011	2010
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	153 056 630,89	149 482 596,74
Tilinpäätössiirtojen kertymä	2 911 313,93	3 103 645,79
Omaisuuksien käyppien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	184 545 547,00	175 325 900,06
Pääomalainat	55 000 000,00	55 000 000,00
Aineettomat hyödykkeet	- 14 937 787,58	- 15 186 850,62
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	- 365 947,13	- 1 681 338,03
	<u>380 209 757,11</u>	<u>366 043 953,94</u>
 VYL:n 11 luvun 12 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	 119 934 000,00	 119 390 000,00
 Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	 73 405 717,00	 62 735 301,00
 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuvelkaan vähennettynä tasoitusmäärällä (%)		
2011	19,5	
2010	18,1	
2009	17,3	
2008	15,5	
2007	15,7	

M€

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TUNNUSLUVUT TILINPÄÄTÖS 2011

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2011	2010	2009	2008	2007
Liikevoitto	25,5	4,1	77,2	7,7	90,3
Kokonaistulos	34,7	28,5	153,4	-72,4	26,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina, virallinen	3,7	4,9	7,0	-1,1	4,0
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitus- sidonnaista vakutusta prosentteina	3,7	3,5	9,1	-1,5	4,2
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana ¹⁾	2	2	2	2	2
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna ¹⁾	495	505	502	497	333

Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo	282,9	256,1	163,8	132,6	139,1
Liikekustannussuhde prosentteina	136,5	136,9	132,5	118,1	105,4
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	2,2	2,4	1,8	2,6	1,8
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	380,2	366,0	337,9	218,4	225,5
VYL 11 luvun 12§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	119,9	119,4	114,8	74,8	75,2
Tasotusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	73,4	62,7	64,5	23,1	23,2
Vakavaraisuuspääoma	453,6	428,8	402,4	241,5	248,6
Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvélasta	19,5	18,1	17,3	15,5	15,7

1) Henkilöstö on työsuhteessa Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin.

Eräiden vuosien 2010 ja 2009 tunnuslukujen vertailukelpoisuuteen vaikuttaa Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan sulautuminen yhtiöön 31.12.2009

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

MUUT LIITETIEDOT

TULOSANALYYSI

1000 €

	2011	2010	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutulo	282.055	255.252	26.802	10,5
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonnkorotukset ja niiden oikaisut	38.767	178.420	-139.652	-78,3
Maksetut korvaukset	-278.008	-243.301	-34.707	14,3
Vastuuvelan muutos ennen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	18.929	-149.456	168.385	-112,7
Liikekulut	-38.210	-37.782	-428	1,1
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	.	.	.	.
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetujen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	23.533	3.134	20.400	651,0
Muut tuotot ja kulut	1.989	991	998	100,7
Liikevoitto	25.523	4.125	21.398	518,8
Tasoitusmäärän muutos	-10.670	1.780	-12.450	-699,6
Lisäedut (asiakasedut)	-10.326	-1.976	-8.350	422,6
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	4.527	3.929	598	15,2
Satunnaiset tuotot	.	.	.	.
Satunnaiset kulut	.	.	.	.
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiiroja ja veroja	4.527	3.929	598	15,2
Tilinpäätössiirot	192	174	18	10,6
Tuloverot ja muut välittömät verot	467	2.595	-2.128	-82,0
Tilikauden voitto	5.186	6.698	-1.511	-22,6
Liikevoitto	25.523	4.125	21.398	518,8
Arvostuserojen muutos	9.220	24.409	-15.189	-62,2
Kokonaistulos	34.742	28.534	6.209	21,8

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin 1.1.-31.12.2011

	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin ¹⁾ 1-12/2011 milj. euroa	Sitoutunut pääoma ²⁾ 1-12/2011 milj. euroa	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
			1-12/2011 %	1-12/2010 %	1-12/2009 %	1-12/2008 %	1-12/2007 %
Lainasaamiset ⁵⁾	0,8	38,9	2,2	1,9	4,0	5,3	4,7
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	83,8	1 483,1	5,7	3,7	7,9	7,3	1,6
* josta korkorahastoja	4,3	106,8	4,0	7,0	21,4	-11,7	2,5
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ³⁾	1,4	49,0	2,9	2,3	2,5	2,6	3,6
* josta korkorahastoja	0,5	18,5	2,8	2,5	5,0	-0,7	2,9
Osakkeet ja osuudet	-13,9	448,5	-3,1	13,6	17,3	-28,3	8,7
Kiinteistösijoitukset ^{4), 5)}	30,5	512,2	5,9	3,7	-0,3	3,6	6,4
* josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	5,5	103,3	5,3	-2,7	-9,1	-18,9	-10,6
Muut sijoitukset							
Sijoitukset yhteensä	102,6	2 531,7	4,1	5,2	7,3	-1,0	4,2
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-7,8						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin ⁶⁾	94,9	2 531,7	3,7	4,9	7,0	-1,1	4,0

1) Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen/kulujen ja myyntien/tuottojen erotusta.

2) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

3) Sisältää korkorahastojen tuotot

4) Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot

5) Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

6) Luvut ovat ilman sijoitussidonnaisten katteena olevia sijoituksia.

Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)

	31.12.2011		31.12.2010		31.12.2009		31.12.2008		31.12.2007	
	milj. euroa	%	milj.€	%	milj.€	%	milj.€	%	milj.€	%
Lainasaamiset ^{1), 5)}	37,5	1,5	44,7	1,7	55,1	2,1	46,3	2,7	31,1	1,8
Joukkovelkakirjalainat ^{1), 2)}	1 510,4	58,5	1 504,3	58,2	1 587,1	61,9	961,9	55,1	885,1	49,9
* sisältää korkorahastoja	113,2	4,4	103,4	4,0	96,6	3,8	58,2	3,3	65,4	3,7
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1), 2), 3)}	67,9	2,6	51,5	2,0	73,6	2,9	142,9	8,2	176,9	10,0
* sisältää korkorahastoja	16,6	0,6	22,2	0,9	31,6	1,2	32,6	1,9	68,9	3,9
Osakkeet ja osuudet	436,6	16,9	466,8	18,0	363,6	14,2	254,2	14,6	319,0	18,0
Kiinteistösijoitukset ^{4), 5)}	529,9	20,5	519,3	20,1	485,8	18,9	339,7	19,5	359,9	20,3
* sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	97,8	3,8	115,0	4,4	120,0	4,7	58,1	3,3	20,3	1,1
Sijoitukset yhteensä	2 582,3	100,0	2 586,6	100,0	2 565,1	100,0	1 745,1	100,0	1 772,0	100,0

JVK, modifioitu duraatio

5,05

1) Sisältää kertyneet korot

2) Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin.

3) Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

4) Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin.

5) Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2007
	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa
Suorat nettotuotot	88,4	71,1	53,7	80,2	59,2
Lainasaamiset	0,8	0,9	1,9	2,2	1,5
Joukkolainat	53,7	49,0	37,0	56,3	29,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	1,1	1,0	0,9	4,6	4,4
Osakkeet ja osuudet	16,2	7,4	5,5	7,4	12,2
Kiinteistösijoitukset	24,1	20,6	13,6	12,1	13,9
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-7,7	-7,8	-5,1	-2,4	-2,2
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	-2,8	27,7	30,7	-19,8	74,6
Osakkeet ja osuudet	2,2	7,7	16,9	-39,8	57,1
Joukkolainat	-5,8	24,6	10,1	-4,0	0,8
Kiinteistösijoitukset	0,6	-5,0	3,1	24,0	16,9
Muut sijoitukset	0,3	0,4	0,6	0,0	-0,2
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	85,6	98,8	84,5	60,4	133,8
Arvostuserojen muutos ²⁾	9,2	24,4	34,1	-80,1	-63,9
Osakkeet ja osuudet	-32,3	39,7	19,6	-68,8	-39,6
Joukkolainat	35,9	-17,8	31,8	14,9	-16,6
Kiinteistösijoitukset	5,8	2,7	-17,6	-25,2	-9,1
Muut sijoitukset	-0,1	-0,2	0,2	-1,0	1,4
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	94,9	123,2	118,5	-19,7	69,8
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	2,5	-9,4	-4,9	21,4	1,6

1) Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

2) Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONERNI

TULOSLASKELMA

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA - HENKIVAKUUTUS

		1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010
Vakuutusmaksutulo			
Vakuutusmaksutulo	1	282 854 768,06	256 130 355,83
Jälleenvakuuttajien osuus		-800 107,02	-877 973,12
Sijoitustoiminnan tuotot	4	185 539 744,08	197 007 363,91
Sijoitusten arvonnkorotus	4	8 782 047,95	66 199 331,68
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset	2	-278 261 542,07	-244 179 119,16
Jälleenvakuuttajien osuus		253 886,05	878 433,29
Korvausvastuun muutos		-15 640 736,00	-17 229 671,99
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	-17 229 671,99
Vakuutusmaksuvastuun muutos		13 573 443,65	-132 422 289,58
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	0,00
Liikekulut	3	-38 210 945,73	-37 783 174,65
Sijoitustoiminnan kulut	4	-101 244 143,57	-78 860 027,23
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	4	-54 624 540,51	-6 425 816,00
Vakuutustekninen tulos		2 221 874,89	2 437 412,98

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Henkivakuutuksen tekninen tulos		2 221 874,89	2 437 412,98
Muut tuotot			
Konsernireservin vähennys		0,00	0,00
Muut		21 642 964,22	25 013 064,31
Muut kulut			
Konserniliikkeen poisto		-17 306,32	-17 306,32
Muut		-19 653 679,57	-24 021 810,10
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta verojen jälkeen		1 288 472,22	800 209,58
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			
Tilikauden vero		-532 436,09	-905 985,97
Aikaisempien tilikauden verot		916 787,18	3 454 860,71
Laskennalliset verot		13 456,36	45 201,94
Voitto varsinaisesta toiminnasta		5 880 132,89	6 805 647,14
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot		0,00	0,00
Satunnaiset kulut		0,00	0,00
Voitto satunnaisten erien jälkeen		5 880 132,89	6 805 647,14
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron muutos		0,00	0,00
Vapaaehtoisten varausten muutos		0,00	0,00
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		57 930,50	-9 593,61
Tilikauden voitto		5 938 063,40	6 796 053,53

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONERNI

TASE

Vastaavaa		31.12.2011		31.12.2010	
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet		0,00		0,00	
Konserniliikearvo	9	8 653,16		25 959,47	
Muut pitkävaikutteiset menot	9	<u>15 006 789,36</u>	15 015 442,52	<u>15 255 852,40</u>	15 281 811,87
Sijoitukset	5				
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		303 589 022,50		294 604 475,64	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		<u>0,00</u>	303 589 022,50	<u>0,00</u>	294 604 475,64
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		21 974 663,02		15 171 448,42	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		4 400 000,00		4 400 000,00	
Talletukset omistusyhteisyrityksissä		<u>20 000 000,00</u>	46 374 663,02	<u>20 000 000,00</u>	39 571 448,42
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7	552 317 042,23		573 396 482,45	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 330 455 611,40		1 357 286 893,93	
Kiinnelainasaamiset		70 115 707,30		57 864 083,36	
Muut lainasaamiset	8	35 354 401,20		42 499 474,98	
Talletukset		16 270 000,00		4 310 000,00	
Muut sijoitukset		<u>0,00</u>	2 004 512 762,13	<u>0,00</u>	2 035 356 934,72
Jälleenvakuutustaltesaamiset		<u>0,00</u>	2 354 476 447,65	<u>0,00</u>	2 369 532 858,78
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	10		676 919 086,32		637 358 941,23
Saamiset	17				
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		1 292 734,62		1 080 191,87	
Jälleenvakuutustoiminnasta		<u>38 290,43</u>	1 331 025,05	<u>39 737,30</u>	1 119 929,17
Muut saamiset			1 875 083,29		2 311 260,86
Laskennalliset verosaamiset	16		<u>1 354 968,62</u>		<u>1 437 925,88</u>
			4 561 076,96		4 869 115,91
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Kalusto	9	1 751 053,53		2 246 622,57	
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>0,00</u>	1 751 053,53	<u>0,00</u>	2 246 622,57
Rahat ja pankkisaamiset			33 047 966,63		54 740 148,53
Muu omaisuus			<u>117 204,41</u>		<u>117 204,41</u>
			34 916 224,57		57 103 975,51
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		28 270 963,21		28 689 258,56	
Muut siirtosaamiset		<u>8 759 402,02</u>	<u>37 030 365,23</u>	<u>9 323 348,25</u>	<u>38 012 606,81</u>
			<u>3 122 918 643,25</u>		<u>3 122 159 310,11</u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASE

Vastattavaa		31.12.2011		31.12.2010	
Oma pääoma	11				
Pohjarahasto		4 482 208,24		4 482 208,24	
Takuupääoma		32 036 005,12		32 036 005,12	
Arvonkorotusraho		8 314 461,05		8 000 461,04	
Vapaat rahastot		112 953 883,38		107 868 476,67	
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus		2 656 126,72		2 779 608,37	
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio		-29 522 828,95		-29 749 681,15	
Konsernin tilikauden voitto/tappio	5 938 063,40		6 796 053,53		
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	123 481,65	6 061 545,05	136 981 400,61	128 505,28	6 924 558,81
					132 341 637,10
Vähemmistöosuus			1 204 784,81		1 236 752,94
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12				
Poistoero		0,00		0,00	
		0,00	0,00	0,00	0,00
Pääomalainat			55 000 000,00		55 000 000,00
Konsernireservi	12		0,00		0,00
Vakuutustekninen vastuuvelka					
Vakuutusmaksuvastuu	13	1 656 729 138,73		1 705 865 030,38	
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	1 656 729 138,73	0,00	1 705 865 030,38
Korvausvastuu		581 510 369,00		566 550 786,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	581 510 369,00	0,00	566 550 786,00
			2 238 239 507,73		2 272 415 816,38
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka	14				
Vakuutustekninen vastuuvelka		657 509 834,00		621 266 233,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	657 509 834,00	0,00	621 266 233,00
Pakolliset varaukset					
Muut pakolliset varaukset			173 631,26		135 706,95
Jälleenvakuutusllettevelat			0,00		0,00
Velat	17				
Ensivakuutustoiminnasta		15 958,70		4 145,55	
Jälleenvakuutustoiminnasta		141 970,50		108 975,73	
Joukkovelkakirjalainat		0,00		0,00	
Lainat rahoituslaitoksilta	15	0,00		8 712 536,50	
Eläkelainat	15	0,00		0,00	
Laskennallinen verovelka	12/16	898 335,46		995 859,07	
Muut velat		25 169 699,20	26 225 963,86	20 079 389,96	29 900 906,81
Siirtovelat			7 583 520,98		9 862 256,94
			3 122 918 643,25		3 122 159 310,11

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

	2011	2010
Epäsuora rahoituslaskelma		
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta/ voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	5 880 132,89	6 805 647,14
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	2 067 292,35	149 651 961,57
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	50 638 230,58	-59 320 551,88
Pakollisten varausten muutos	37 924,31	82 991,11
Pakollisen vastuuvajauksen muutos		
Suunnitelman mukaiset poistot	10 533 228,69	10 523 163,52
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	-1 437 853,19	-51 022 512,53
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	67 718 955,63	56 720 698,93
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	1 290 280,53	5 710 393,79
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-2 236 954,09	3 259 901,54
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	66 772 282,07	65 690 994,26
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-3 624 632,75	-3 602 337,82
Maksetut välittömät verot	916 995,33	2 496 709,57
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	64 064 644,65	64 585 366,01
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		
Liiketoiminnan rahavirta	64 064 644,65	64 585 366,01
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-80 570 296,63	-118 084 420,79
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	2 760 604,77	51 282 729,26
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys	25 962,37	66 333,66
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-3 054 485,98	-4 263 675,17
Investointien rahavirta	-80 838 215,47	-70 999 033,04
Rahoituksen rahavirta		
Takuupääoman korotus		
Lainojen nostot		2 732 711,16
Lainojen takaisinmaksut	-3 620 311,20	
Oman pääoman lisäys/vähennys	-1 287 799,88	-961 800,28
Muu voitonjako	-10 500,00	-44 500,00
Rahoituksen rahavirta	-4 918 611,08	1 726 410,88
Rahavarojen muutos	-21 692 181,90	-4 687 256,15
Rahavarat tilikauden alussa	54 740 148,53	59 427 404,68
Rahavarat tilikauden lopussa	33 047 966,63	54 740 148,53

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

1. Vakuutusmaksutulo

2011

2010

Ensivakuutus						
Henkivakuutus						
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	73 534 409,13			51 125 976,48		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	48 332 483,14			47 440 333,10		
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	23 104 494,87			18 605 333,02		
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	8 117 733,47			7 086 181,28		
Muu ryhmähenkivakuutus	29 353 730,53	182 442 851,14		24 813 937,66	149 071 761,54	
Eläkevakuutus						
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	38 929 781,03			41 029 851,57		
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	29 572 431,87			31 737 601,25		
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	4 950 000,49			4 050 986,86		
Muu ryhmäeläkevakuutus	26 923 470,47	100 375 683,86	282 818 535,00	30 195 937,50	107 014 377,18	256 086 138,72
Jälleenvakuutus			36 233,06			44 217,11
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta			282 854 768,06			256 130 355,83
<i>Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta</i>						
Jatkuvat vakuutusmaksut			231 806 986,74			196 356 310,34
Kertamaksut			51 011 548,26			59 729 828,38
Yhteensä			282 818 535,00			256 086 138,72
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen			142 299 849,48			141 273 711,79
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta			140 518 685,52			114 812 426,93
			282 818 535,00			256 086 138,72

1.1. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

2011

2010

Hyvitykset						
Henkivakuutus						
Muu yksilöllinen henkivakuutus	4 362 380,43			-615 658,92		
Muu kapitalisaatiosopimus	7 066,90			6 799,28		
Muu ryhmähenkivakuutus	377 285,00	4 746 732,33		542 433,00	-66 426,64	
Eläkevakuutus						
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	2 335 286,96			0,00		
Muu yksilöllinen ryhmäeläkevakuutus	746 484,20	3 081 771,16	7 828 503,49	0,00	0,00	-66 426,64
Alennukset						
Henkivakuutus						
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus		137 560,00			156 490,00	
Muu yksilöllinen henkivakuutus		555 848,41			615 658,92	
Muu ryhmähenkivakuutus		1 803 829,69	2 497 238,10		1 270 171,10	2 042 320,02
			10 325 741,59			1 975 893,38

2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Ensivakuutus						
Henkivakuutus	171 434 163,54			140 862 062,49		
Eläkevakuutus	106 807 620,00	278 241 783,54		103 317 050,67	244 179 113,16	
Jälleenvakuutus			19 758,53			6,00
Maksetut korvaukset yhteensä			278 261 542,07			244 179 119,16
Josta:						
Takaisinostot	52 416 867,68			33 787 511,46		
Säästösummien takaisinmaksut	79 523 478,79			68 735 932,53		
Muut	146 321 195,60	278 261 542,07		141 655 675,17	244 179 119,16	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista			43 490 542,31			27 756 667,17

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2011	2010
3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	6 223 299,59	5 736 710,53
Liikekulut	38 210 945,73	37 783 174,65
Sijoitustoiminnan hoitokulut	5 124 388,57	5 131 635,48
Muut kulut	19 670 985,89	24 039 116,42
Yhteensä	69 229 619,78	72 690 637,08

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	5 023 333,45	3 867 585,12
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	19,43	-16,34
Muut vakuutusten hankintamenot	12 924 488,74	10 328 253,21
	17 947 841,62	14 195 821,99
 Vakuutusten hoitokulut	 12 262 900,12	 14 024 563,67
Hallintokulut	8 080 786,77	9 711 136,27
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-80 582,78	-148 347,28
Yhteensä	38 210 945,73	37 783 174,65

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	23 412 597,81	25 517 623,80
Eläkekulut	5 008 316,68	6 058 837,80
Muut henkilösivukulut	1 486 962,86	1 500 560,18
Yhteensä	29 907 877,35	33 077 021,78

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	339 377,00	377 227,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 ja varatoimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan. Ei annettu rahalainoja Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
 Annetut rahalainat ja niiden ehdot	 Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
 Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	560 304,00	661 252,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimsuhteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeiäksi sovittu 60-63 vuotta. Ei annettu rahalainoja Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
 Annetut rahalainat ja niiden ehdot	 Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
 Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	83 010,00	71 250,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia Ei annettu rahalainoja Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
 Annetut rahalainat ja niiden ehdot	 Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	2	2
Myyntihenkilöstö	-	-
Kiinteistöhenkilöstö	-	-

3.4. Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastus	50 134,17	91 073,03
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0,00	4 135,80
Veroneuvonta	14 657,82	17 003,36
Muut palvelut	0,00	0,00
Yhteensä	64 791,99	112 212,19

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI
TULOSLASKELMAN LIITTEET
4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2011		2010	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Korkotuotot	38 276,62		835 791,09	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	38 276,62	<u>0,00</u>	835 791,09
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Osinkotuotot	686,56		0,00	
Korkotuotot	78 846,63		183 835,44	
Muut tuotot	<u>35 514 465,03</u>	35 593 998,22	<u>31 930 734,22</u>	32 114 569,66
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	19 315 191,17		17 165 006,93	
Korkotuotot	59 722 137,49		48 696 961,82	
Muut tuotot	<u>4 745 966,17</u>	83 783 294,83	<u>2 224 135,19</u>	68 086 103,94
Yhteensä		119 433 092,59		101 036 464,69
Arvon alentumisten palautukset		22 808 644,01		23 733 382,51
Myyntivoitot		<u>43 298 007,48</u>		<u>72 237 516,71</u>
Yhteensä		185 539 744,08		197 007 363,91
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Muut yritykset	<u>-15 443 999,04</u>	-15 443 999,04	<u>-17 270 610,15</u>	-17 270 610,15
Kulut muista sijoituksista		-7 316 922,73		-6 195 464,49
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Omistusyhteisyritykset	-335,95		-201,39	
Muut	<u>-3 624 296,80</u>	-3 624 632,75	<u>-3 600 384,42</u>	-3 602 337,82
Yhteensä		-26 385 554,52		-27 068 412,46
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-27 604 382,03		-24 186 346,31	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-6 716 804,31</u>	-34 321 186,34	<u>-6 650 481,01</u>	-30 836 827,32
Myyntitappiot		<u>-40 537 402,71</u>		<u>-20 954 787,45</u>
Yhteensä		-101 244 143,57		-78 860 027,23
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnäkökohtia ja niiden oikaisua		84 295 600,51		118 147 336,68
Sijoitusten arvonnäkökorotus	8 782 047,95		66 199 331,68	
Sijoitusten arvonnäkökorotuksen oikaisu	<u>-54 624 540,51</u>	-45 842 492,56	<u>-6 425 816,00</u>	59 773 515,68
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		38 453 107,95		177 920 852,36

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

4.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot

	2011	2010
Sijoitustoiminnan tuotot	8 073 982,15	19 088 208,56
Sijoitustoiminnan kulut	-4 315 930,20	-647 284,78
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia	3 758 051,95	18 440 923,78
Sijoitusten arvonorotus	8 782 047,95	66 199 331,68
Sijoitusten arvonorotusten oikaisu	-54 437 521,00	-6 425 816,00
Arvonalentumiset	-5 076 644,87	-94 476,56
Arvonalentumisten palautukset	104 770,91	1 511 976,68
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	-46 869 295,06	79 631 939,58

4.3 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot

Konsernireservin vähennys	0,00	0,00
Liitännäistoiminnan tuotot	21 641 493,84	25 012 255,86
Palvelumyynti yhteistoimintayhtiöille	0,00	0,00
Muut muut tuotot	1 470,38	808,45
	21 642 964,22	25 013 064,31

Muut kulut

Konserniliikkeen poisto	17 306,32	17 306,32
Liitännäistoiminnan kulut	19 664 216,86	23 420 750,00
Palvelumyynnin kulut	0,00	318,83
Henkilöstörahasiirto	-10 539,16	600 741,11
Muut muut kulut	1,87	0,16
	19 670 985,89	24 039 116,42

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2011 Jäljellä oleva hankintameno	2011 Kirjanpitoarvo	2011 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	212 739 487,45	245 694 896,35	307 685 930,80
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	923 478,26	923 478,26	896 002,54
Muut kiinteistöosakkeet	56 426 582,16	56 970 647,91	67 867 382,40
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	0,00	0,00	0,00
	<u>270 089 547,87</u>	<u>303 589 022,52</u>	<u>376 449 315,74</u>
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	21 974 663,02	21 974 663,02	21 974 663,02
Rahamarkkinavälineet	4 400 000,00	4 400 000,00	4 400 000,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Talletukset	<u>20 000 000,00</u>	<u>20 000 000,00</u>	<u>20 000 000,00</u>
	<u>46 374 663,02</u>	<u>46 374 663,02</u>	<u>46 374 663,02</u>
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	552 317 042,23	552 317 042,23	636 421 775,03
Rahoitusmarkkinavälineet	1 330 455 611,40	1 330 455 611,40	1 379 634 507,37
Kiinnelainasaamiset	70 115 707,30	70 115 707,30	70 115 707,30
Muut lainasaamiset	35 354 401,20	35 354 401,20	35 354 401,20
Talletukset	16 270 000,00	16 270 000,00	16 270 000,00
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00
	<u>2 004 512 762,13</u>	<u>2 004 512 762,13</u>	<u>2 137 796 390,90</u>
	<u>2 320 976 973,02</u>	<u>2 354 476 447,67</u>	<u>2 560 620 369,66</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta	0,00		
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia		18 749 481,69	
Muita arvonorotuksia		<u>14 749 992,95</u>	
		<u>33 499 474,64</u>	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>206 143 921,99</u>
5.2. Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero			<u>380 727,63</u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2010 Jäljellä oleva hankintameno	2010 Kirjanpitoarvo	2010 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	204 454 941,22	237 410 350,12	294 658 710,28
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	822 794,54	822 794,54	998 996,36
Muut kiinteistöosakkeet	55 640 245,72	56 371 330,98	65 797 366,08
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	0,00	0,00	0,00
	<u>260 917 981,48</u>	<u>294 604 475,64</u>	<u>361 455 072,72</u>
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	15 171 448,42	15 171 448,42	15 171 448,42
Rahamarkkinavälineet	4 400 000,00	4 400 000,00	4 400 000,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
Talletukset	<u>20 000 000,00</u>	<u>20 000 000,00</u>	<u>20 000 000,00</u>
	<u>39 571 448,42</u>	<u>39 571 448,42</u>	<u>39 571 448,42</u>
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	573 396 482,45	573 396 482,45	687 062 177,85
Rahoitusmarkkinavälineet	1 357 286 893,93	1 357 286 893,93	1 373 830 212,37
Kiinnelainasaamiset	57 864 083,36	57 864 083,36	57 864 083,36
Muut lainasaamiset	42 499 474,98	42 499 474,98	42 499 474,98
Talletukset	4 310 000,00	4 310 000,00	4 310 000,00
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00
	<u>2 035 356 934,72</u>	<u>2 035 356 934,72</u>	<u>2 165 565 948,56</u>
	<u>2 335 846 364,62</u>	<u>2 369 532 858,78</u>	<u>2 566 592 469,70</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta	-1 089 295,59		
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	<u>0,00</u>	<u>-1 089 295,59</u>	
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia		18 936 501,20	
Muita arvonorotuksia		<u>14 749 992,96</u>	
		<u>33 686 494,16</u>	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>197 059 610,92</u>
5.2. Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero			<u>0,00</u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2011	2011
	Kiinteistöt ja Lainasaamiset	
	kiinteistöosakkeet	omistusyhteisyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	358 888 240,04	0,00
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	
Lisäykset	33 138 414,05	0,00
Vähennykset	-20 298 503,51	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	371 728 150,58	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-76 436 005,00	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	
Tilikauden poistot	-5 720 415,75	
Kertyneet poistot 31.12.	-82 156 420,76	
Arvon alentumiset 1.1.	-21 534 253,21	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	64 000,00	
Tilikauden arvonalentumiset	-1 190 000,00	
Arvon alentumisten palautukset	3 178 071,25	
Arvon alentumiset 31.12.	-19 482 181,96	
Arvonkorotukset 1.1.	33 686 494,15	
Lisäykset	0,00	
Vähennykset	-187 019,51	
Siirrot erien välillä	0,00	
Arvonkorotukset 31.12.	33 499 474,64	
Kirjanpitoarvo 31.12	303 589 022,50	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	12 244 480,93
Kirjanpitoarvo	13 327 481,24
Käypä arvo	16 994 678,09

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

7. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

2011

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä

Hankintameno 1.1.	15 171 448,42
Lisäykset	7 063 614,44
Vähennykset	-260 399,84
Siirrot erien välillä	0,00
Hankintameno 31.12.	21 974 663,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	21 974 663,02

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

7.1. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Kiinteistö-Tapiola Oy	Espoo	50,00	3 647 739,00	2 189 157,27
Tapiola Pankki Oy	Espoo	19,65	109 801 485,65	5 028 035,47
Tapiolan Alueen Kehitys Oy	Espoo	32,37	11 392,00	-20 138,35
Tieto-Tapiola Oy	Espoo	33,33	959 381,64	-1 591 574,42
Vakuutusneuvonta Aura Oy	Espoo	33,33	12 077,29	-81,63
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	Espoo	33,33	12 020,62	-82,42
Yhteensä			114 444 096,20	5 605 315,92

7.2 TASEEN LIITETIETO 31.12.2011
KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI
MUUT SIIJOITUKSET

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,34	409 164,00	2 509 199,18	3 682 476,00	
Fortum Oyj	0,04	346 668,00	4 237 411,32	5 716 555,32	
KCI Konecranes Oyj	0,16	100 000,00	1 454 000,00	1 454 000,00	
Kesko Oyj	0,13	125 700,00	3 263 172,00	3 263 172,00	
Kone Oyj	0,04	102 500,00	1 854 209,89	4 110 250,00	
Lassila & Tikanoja Oyj	1,21	470 267,00	4 322 161,08	5 403 367,83	
Nokian Renkaat Oyj	0,10	132 655,00	1 477 264,73	3 300 456,40	
Stockmann Oyj	0,24	169 003,00	2 024 655,94	2 024 655,94	
Vacon Oyj	0,54	82 000,00	574 000,00	2 533 800,00	
Vaisala Oyj	1,05	191 500,00	3 140 600,00	3 140 600,00	
Muut			253 128,00	253 128,00	
Yhteensä			25 109 802,14	34 882 461,49	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Fibox Oy Ab	2,80	1 200,00	529 200,00	529 200,00	
Fingrid Oyj	1,41	47,00	1 580 966,50	1 580 966,51	
Henkivakuutusosakeyhtiö Retro	19,43	13 598,00	1 208 589,69	1 208 589,69	
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	80,00	168,00	1 412 778,58	1 412 778,58	
Satel Oy	9,89	490,00	1 339 690,84	2 058 000,00	
Sato Oyj	3,59	1 829 092,00	9 932 812,82	17 028 846,52	
Seligson & Co Oyj	11,42	143 784,00	953 937,26	1 107 136,80	
Muut			1 719 693,49	2 029 723,99	
Yhteensä			18 677 669,18	26 955 242,09	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
AMEC PLC	0,12	410 000,00	4 189 215,53	4 454 387,65	Iso-Britannia
Adidas AG	0,03	65 000,00	3 089 386,48	3 266 900,00	Saksa
Carl Zeiss Meditec AG	0,37	300 500,00	2 991 071,12	4 904 160,00	Saksa
DNB ASA	0,03	522 400,00	3 944 611,81	3 944 611,81	Norja
Diageo Plc	0,01	200 000,00	2 719 682,36	3 367 652,34	Iso-Britannia
Ekornes Asa	0,58	211 980,00	2 679 138,51	2 679 138,51	Norja
Fresenius Medical Care AG	0,02	63 500,00	2 329 740,64	3 333 750,00	Saksa
Gemalto NV	0,14	125 000,00	4 099 960,21	4 697 500,00	Ranska
GlaxoSmithKline Plc	0,00	198 000,00	2 827 961,93	3 488 052,20	Iso-Britannia
Heineken Nv	0,02	96 375,00	2 972 142,68	3 447 333,75	Alankomaat
Hennes & Mauritz Ab B	0,01	210 000,00	2 965 561,68	5 214 654,40	Ruotsi
Hera SpA	0,13	1 500 000,00	1 654 500,00	1 654 500,00	Italia
Inmarsat PLC	0,12	520 000,00	2 519 382,26	2 519 382,26	Iso-Britannia
Kloeckner & Co AG	0,29	290 000,00	2 876 800,00	2 876 800,00	Saksa
Life Technologies Corp	0,06	103 000,00	3 097 403,20	3 097 403,20	Yhdysvallat
Mednax Inc	0,18	89 000,00	3 742 597,35	4 953 157,12	Yhdysvallat
National Grid PLC	0,02	550 000,00	3 625 368,15	4 115 287,92	Iso-Britannia
Nestle Sa	0,00	100 000,00	4 082 893,73	4 442 250,74	Sveitsi
Qiagen NV	0,08	195 000,00	2 076 750,00	2 076 750,00	Alankomaat
Reed Elsevier NV	0,10	705 000,00	5 794 597,43	6 349 935,00	Alankomaat
SAP Ag	0,01	115 000,00	3 806 282,92	4 697 750,00	Saksa
SCA Ab B	0,07	416 000,00	4 234 694,54	4 761 220,83	Ruotsi
SES SA	0,08	255 000,00	4 541 720,11	4 728 975,00	Luxemburg
Sanofi-Aventis	0,01	83 800,00	4 755 650,00	4 755 650,00	Saksa
Siemens AG	0,00	42 000,00	2 906 323,64	3 105 480,00	Saksa
Software AG	0,13	110 000,00	3 141 050,00	3 141 050,00	Saksa
Stada Arzneimittel AG	0,42	248 000,00	4 774 000,00	4 774 000,00	Saksa
Standard Chartered PLC	0,01	200 000,00	3 373 638,21	3 373 638,21	Iso-Britannia
Subsea 7 S.A.	0,09	300 000,00	3 906 251,46	4 294 557,65	Iso-Britannia
Symrise Ag	0,17	203 500,00	3 499 073,75	4 196 170,00	Saksa
TDC A/S	0,09	740 000,00	4 584 810,74	4 584 810,74	Tanska
Technip SA	0,07	80 000,00	4 196 225,07	5 809 600,00	Ranska
Telenor Asa	0,02	350 000,00	4 047 526,12	4 428 037,14	Norja
TeliaSonera Ab	0,02	890 000,00	4 340 522,41	4 659 150,00	Ruotsi
Tesco PLC	0,01	820 000,00	3 570 840,98	3 960 600,98	Iso-Britannia
Teva Pharmaceutical Industries Ltd	0,01	123 000,00	3 463 894,47	3 836 679,81	Yhdysvallat
Thermo Fisher Scientific	0,03	105 000,00	3 619 134,84	3 649 316,02	Yhdysvallat
United Technologies Corp	0,01	61 500,00	2 586 226,58	3 474 020,40	Yhdysvallat
Vienna Insurance Group AG	0,07	89 463,00	2 739 357,06	2 739 357,06	Itävalta
Vinci SA	0,02	94 000,00	3 173 440,00	3 173 440,00	Ranska
Volkswagen AG	0,02	27 000,00	3 125 250,00	3 125 250,00	Saksa
WPP PLC	0,03	400 000,00	3 103 467,63	3 234 765,95	Iso-Britannia
Waste Management Inc	0,04	181 200,00	3 840 840,24	4 580 765,13	Yhdysvallat
eBay Inc	0,01	150 000,00	2 466 381,39	3 516 114,07	Yhdysvallat
Muut			491 754,24	886 892,34	
Yhteensä			152 567 121,47	172 370 898,23	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat

Muut	308 202,92	375 780,52
Yhteensä	308 202,92	375 780,52

Sijoitusrahastot

Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio	7 834 882,22	7 834 882,22 Luxemburg
Robeco Lux-o-rente	2 306 033,68	3 030 276,67 Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri	4 704 559,50	4 704 559,50 Suomi
Tapiola High Yield	29 885 202,95	44 620 695,47 Suomi
Tapiola Hyvinvointi A	7 363 083,31	8 725 466,69 Suomi
Tapiola Infra A	3 840 423,85	3 840 423,85 Suomi
Tapiola Itä-Eurooppa	3 852 681,04	3 852 681,04 Suomi
Tapiola Japani	5 352 017,43	5 352 017,43 Suomi
Tapiola Kassakorko	7 820,85	7 979,03 Suomi
Tapiola Kasvu	3 171 669,14	3 171 669,14 Suomi
Tapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	5 869 200,00	5 869 200,00 Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat	3 807 094,46	7 708 291,01 Suomi
Tapiola Kuluttaja	3 567 223,03	5 004 857,13 Suomi
Tapiola Lyhytkorko	15 112 014,99	16 611 840,44 Suomi
Tapiola Osinko A	4 042 121,85	4 042 121,85 Suomi
Tapiola Pitkäkorko	20 161 997,58	25 026 344,90 Suomi
Tapiola USA	5 170 667,19	5 170 667,19 Suomi
Tapiola Yrityskorko	29 182 807,14	34 630 531,86 Suomi
Muut	805 892,49	1 256 565,76
Yhteensä	156 037 392,70	190 461 071,18

Pääomasijoitusrahastot

AXA LBO Fund IV FCPR	6 358 500,00	7 134 751,60 Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR	914 175,00	1 081 034,88 Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.	4 760 053,56	6 093 841,87 Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.	1 292 390,22	1 315 280,93 Jersey
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV	6 964 940,34	6 964 940,34 Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	4 544 408,71	4 544 408,71 Luxemburg
Altor Fund III	3 775 699,92	4 764 905,00 Jersey
Apax Europe VII - B, L.P.	7 718 883,72	8 485 687,00 Iso-Britannia
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	1 648 754,94	1 648 754,94 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 953 164,25	3 028 491,40 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	4 353 250,74	4 353 250,74 Iso-Britannia
CBRE European Industrial Fund CV	6 886 026,00	6 886 026,00 Alankomaat
Capman Equity VII A L.P.	1 418 142,00	1 418 142,00 Guernsey
Capvis Equity III L.P.	2 507 000,00	2 507 000,00 Jersey
European Added Value Fund, L.P.	4 763 720,45	4 763 720,45 Iso-Britannia
Gresham 4A	2 538 200,65	2 538 200,65 Iso-Britannia
Indigo Capital V L.P.	4 731 354,91	4 731 354,91 Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI	1 515 593,52	1 515 593,52 Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	742 515,33	742 515,33 Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	5 918 501,71	6 451 020,81 Jersey
Lindsay Goldberg III L.P.	3 317 847,59	3 317 847,59 Yhdysvallat
MB Equity Fund III Ky	2 425 691,90	3 158 749,00 Suomi
MB Equity Fund IV Ky	1 485 915,63	1 489 583,00 Suomi
MGP Europe Fund III	6 067 650,00	6 067 650,00 Iso-Britannia
Nexit INFOCOM II L.P.	2 484 122,23	2 484 122,23 Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	1 200 359,19	1 200 359,19 Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	5 379 345,03	5 379 345,03 Luxemburg
Partners Group Secondary 2004 L.P.	1 071 121,00	1 071 121,00 Yhdysvallat
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	1 139 241,05	1 139 241,05 Yhdysvallat
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	6 004 549,04	6 004 549,04 Iso-Britannia
TPG Partners VI, L.P.	9 295 737,69	9 295 737,69 Yhdysvallat
Tapiola KR I Ky	24 401 969,55	24 401 969,55 Suomi
Tapiola KR III Ky	32 817 554,59	32 817 554,59 Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	6 919 022,14	7 506 822,00 Iso-Britannia
The Triton Fund III L.P.	5 510 711,00	6 247 906,00 Jersey
Top Tier Venture Capital III, L.P.	2 886 096,19	3 402 524,62 Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	2 103 119,00	2 895 218,33 Yhdysvallat
Muut	8 801 525,03	12 527 100,53
Yhteensä	199 616 853,82	211 376 321,52

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä

552 317 042,23	636 421 775,03
-----------------------	-----------------------

7.3 TASEEN LIITETIETO 31.12.2011

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI SIOITUSSIDONNAISEN VAKUUTUKSEN KATTEENA OLEVAT SIOITUKSET

Arvopaperi	Kotivaltio	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Sijoitusrahastot			
SELIGSON PHOEBUS-A	Suomi	555 184,19	555 184,19
BGF World Healthscience Fund Acc EUR	Luxemburg	845 255,14	845 255,14
Evli Alpha Bond B	Suomi	9 181 246,23	9 181 246,23
Evli Corporate Bond B	Suomi	1 357 894,29	1 357 894,29
Evli Emerging Markets Equity B	Suomi	1 630 285,23	1 630 285,23
Evli Euro Likvidi B	Suomi	23 702 814,19	23 702 814,19
Evli Europe B	Suomi	3 230 935,54	3 230 935,54
Evli European High Yield B	Suomi	6 979 569,31	6 979 569,31
Evli Global Asset Allocation B	Suomi	2 024 591,26	2 024 591,26
Evli Global Multi Manager 40 B	Suomi	565 993,53	565 993,53
Evli Global Multi Manager 75 B	Suomi	1 348 951,01	1 348 951,01
Evli Nordic Dividend B	Suomi	911 939,97	911 939,97
Evli Pohjois-Amerikka B	Suomi	3 125 713,16	3 125 713,16
Evli Select B	Suomi	3 028 788,92	3 028 788,92
Evli Tavoitekorko B	Suomi	1 185 463,13	1 185 463,13
JF Asia Alpha Plus A Acc - USD	Luxemburg	1 274 891,38	1 274 891,38
Morgan Stanley U.S. Advantage A Acc EUR	Luxemburg	3 536 788,91	3 536 788,91
Robeco Lux-o-rente	Luxemburg	1 722 588,61	1 722 588,61
Seligson Aasia A	Suomi	1 691 347,99	1 691 347,99
Seligson Euro-obligaatio	Suomi	1 592 990,41	1 592 990,41
Seligson Eurooppa -indeksirahasto A	Suomi	3 839 326,34	3 839 326,34
SELIGSON GLB TOP 25-A	Suomi	7 482 997,05	7 482 997,05
Seligson Global Top 25 Pharmaceuticals A	Suomi	6 222 241,27	6 222 241,27
Seligson Rahamarkkina AAA	Suomi	2 942 575,17	2 942 575,17
Seligson Russian Pros Euro A	Suomi	8 119 011,54	8 119 011,54
Seligson Suomi-indeksirahasto	Suomi	5 261 554,85	5 261 554,85
Tapiola 2015	Suomi	32 050 361,47	32 050 361,47
Tapiola 2020	Suomi	42 961 741,78	42 961 741,78
Tapiola 2025	Suomi	68 560 742,05	68 560 742,05
Tapiola 2035	Suomi	24 584 175,03	24 584 175,03
Tapiola 2045	Suomi	5 103 090,31	5 103 090,31
Tapiola Aasia-Tyynimeri	Suomi	8 630 670,61	8 630 670,61
Tapiola ETF Korko	Suomi	8 442 623,45	8 442 623,45
Tapiola ETF Osake	Suomi	5 998 825,25	5 998 825,25
Tapiola Eurooppa	Suomi	20 407 099,36	20 407 099,36
Tapiola High Yield	Suomi	13 130 982,70	13 130 982,70
Tapiola Hyvinvointi A	Suomi	10 442 153,65	10 442 153,65
Tapiola Infra A	Suomi	3 212 774,74	3 212 774,74
Tapiola Itä-Eurooppa	Suomi	859 409,83	859 409,83
Tapiola Japani	Suomi	2 835 646,30	2 835 646,30
Tapiola Kassakorko	Suomi	61 434 301,57	61 434 301,57
Tapiola Kasvu	Suomi	6 064 489,33	6 064 489,33
Tapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	Suomi	13 567 073,52	13 567 073,52
Tapiola Kehittyvät Markkinat	Suomi	25 044 812,97	25 044 812,97
Tapiola Korkomaailma	Suomi	11 282 393,82	11 282 393,82
Tapiola KR IV -rahasto	Suomi	32 776 350,70	32 776 350,70
Tapiola Kuluttaja	Suomi	13 611 310,84	13 611 310,84
Tapiola Lyhytkorko	Suomi	7 716 073,09	7 716 073,09
Tapiola Maailma 20	Suomi	6 035 333,82	6 035 333,82
Tapiola Maailma 50	Suomi	32 206 529,26	32 206 529,26
Tapiola Maailma 80	Suomi	44 549 526,83	44 549 526,83
Tapiola Osinko A	Suomi	1 445 157,94	1 445 157,94
Tapiola Pitkäkorko	Suomi	21 993 835,31	21 993 835,31
Tapiola Suoja	Suomi	1 711 696,74	1 711 696,74
Tapiola Suomi	Suomi	8 433 807,39	8 433 807,39
Tapiola USA	Suomi	11 939 098,08	11 939 098,08

Tapiola Yrityskorko	Suomi	15 890 872,19	15 890 872,19
Muut		2 122 184,11	2 122 184,11
Yhteensä		668 406 082,66	668 406 082,66
Rahamarkkinavälineet			
Evli Aasian Helmet 2013 PP	Suomi	571 851,60	571 851,60
Kuponki Autocall 7%	Suomi	634 530,00	634 530,00
Muut		6 065 987,00	6 065 987,00
Yhteensä		7 272 368,60	7 272 368,60
Osakesijoitukset			
Osakkeet		743 925,80	743 925,80
Yhteensä		743 925,80	743 925,80
Muut sijoitukset			
rahat ja pankkisaamiset		385 509,83	385 509,83
kertyneet korot		111 199,13	111 199,13
Yhteensä		496 708,96	496 708,96
Kaikki yhteensä		676 919 086,32	676 919 086,32

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI
TASEEN LIITTEET 31.12.2011
8. Muut sijoitukset

	2011	2010
8.1. Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä		
Vakuutuskirja	1 340 915,84	1 624 722,01
Jäljellä oleva hankintameno	1 340 915,84	1 624 722,01
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	34 013 485,36	40 874 752,97
Muut lainasaamiset yhteensä	35 354 401,20	42 499 474,98
8.2. Pääomalainojen yhteismäärä		
Muut lainasaamiset	824 056,36	835 323,97
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	824 056,36	835 323,97

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2011 Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	2011 Konserni- liikearvo	2011 Kalusto
Hankintameno 1.1.	25 728 002,24	86 531,58	8 852 645,24
Edellisenä vuonna loppuun poistettut	-391 064,74	0,00	0,00
Lisäykset	2 846 723,31	0,00	216 232,68
Vähennykset	0,00	0,00	-8 470,01
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	28 183 660,81	86 531,58	9 060 407,91
Kertyneet poistot 1.1.	-10 472 149,84	-60 572,11	-6 606 022,67
Edellisenä vuonna loppuun poistettut	391 064,74	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-3 095 786,35	-17 306,32	-703 331,71
Kertyneet poistot 31.12.	-13 176 871,45	-77 878,42	-7 309 354,38
Kirjanpitoarvo 31.12.	15 006 789,36	8 653,16	1 751 053,53

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

10. Sijoitusidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

	2011	2011	2010	2010
	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
<i>Sijoitusidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset</i>				
Osakkeet ja osuudet	616 135 859,27	669 150 008,46	532 255 366,92	634 308 945,12
Rahoitusmarkkinavälineet	7 362 022,60	7 272 368,60	2 694 520,00	2 844 787,80
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	385 509,83	385 509,83	205 208,31	205 208,31
Kertyneet korot	111 199,13	111 199,13	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	623 994 590,83	676 919 086,02	535 155 095,23	637 358 941,23
<i>Etukäteen hankitut sijoitukset</i>	20 676 719,04	20 578 464,50	15 867 031,01	16 092 708,23
Sijoitusidonnaisten vakuutusten vastuuvalkaa vastaavat sijoitukset	603 317 871,79	656 340 621,52	519 288 064,22	621 266 233,00

Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät
 tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen
 vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu.

385 509,83 205 208,31

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

11.1. Oman pääoman muutokset	1.1.2011	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2011
Pohjarahasto	4 482 208,24	0,00	0,00	4 482 208,24
Takuupääoma	32 036 005,12	0,00	0,00	32 036 005,12
Arvonkorotusrahasto	8 000 461,05	314 000,00	0,00	8 314 461,05
Varmuusrahasto	107 654 529,84	5 095 906,71	0,00	112 750 436,55
Käyttöraho	213 946,83	0,00	-10 500,00	203 446,83
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	2 779 608,37	0,00	-123 481,65	2 656 126,72
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	-29 749 681,15	226 852,21	0,00	-29 522 828,95
Konsernin tilikauden voitto/tappio	6 796 053,53	5 938 063,40	-6 796 053,53	5 938 063,40
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	128 505,28	0,00	-5 023,63	123 481,65
	6 924 558,81	5 938 063,40	-6 801 077,16	6 061 545,05
Oman pääoman muutokset yhteensä	132 341 637,11	11 574 822,31	-6 935 058,81	136 981 400,61
11.2. Arvonkorotusrahaston erittely				
Arvonkorotusrahasto 1.1.				8 000 461,05
Lisäykset				314 000,00
Arvonkorotusten peruutukset				0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.				8 314 461,05
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää				8 314 461,05

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä ja konsernireservin muutokset

	2011
Poistoero	
Kertynyt poistoero 1.1.	3 830 227,19
Lisäykset	-192 331,86
Vähennykset	0,00
Kertynyt poistoero 31.12.	3 637 895,33
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	3 666 675,33
Jaettu	
Omaan pääomaan	-2 712 470,13
Vähemmistöosuuteen	-55 869,74
Laskennalliseen verovelkaan	-898 335,46
	0,00
Verokanta	24,5 %

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET

31.12.2011

13.	Muut pakolliset varaukset	2011	2010
	Työttömyysturvan omavastuuvaraus	173 631,26	135 706,95
		<u>173 631,26</u>	<u>135 706,95</u>
14.	Laskennalliset verosaamiset	2011	2010
	Negatiivisesta poistoerosta johtuva laskennallinen verosaaminen	1 354 968,62	1 437 925,88
15.	Laskennalliset verovelat	2011	2010
	Poistoeron ja varausten jaosta aiheutunut laskennallinen verovelka	898 335,46	995 859,07
16. Velat			
16.1. Velkojen erittely		2011	2010
	Velat omistusyhteisyrityksille		
	Muut velat	24 097,91	24 261,96
		<u>24 097,91</u>	<u>24 261,96</u>
16.2. Siirtovelkojen erittely		2011	2010
	Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut	385 456,96	248 368,41
	Velat henkilöstölle	6 177 238,50	6 601 540,84
	Johdannaisten arvostustappio	0,00	2 225 160,61
	Muut siirtovelat	1 020 825,52	787 187,08
		<u>7 583 520,98</u>	<u>9 862 256,94</u>

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

17. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat taseen liitetiedot

	2011 Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	2011 Velan määrä	2010 Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	2010 Velan määrä
17.1. Vakuudet				
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	18 803 480,00	2 698 840,80	18 803 480,00	2 761 980,80

17.2. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaissopimukset	2011	2010
Korkojohdannaiset		
<i>Termini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	50 000 000,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Optiosopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	-841 123,22	0,00
Käypä arvo	156 062,68	0,00
<i>Koronvaihtosopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	2 000 000,00	0,00
Käypä arvo	285 029,26	0,00
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	48 250 907,86
Käypä arvo	0,00	0,00
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	46 978,69	31 495,30
Seuraavina vuosina maksettava määrä	31 230,33	14 113,40
	<u>78 209,02</u>	<u>45 608,70</u>
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyvä ryhmän vastuu</i>		
Osakkuusyritykset	8 693,72	465 861,74
Yhteistoimintayritykset	-676 660,51	3 148 953,66
	<u>-667 966,79</u>	<u>3 614 815,40</u>
<i>Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus</i>	9 910 690,02	8 448 062,47
Muut vastuusitoumukset		
Merkintäsitoumukset	101 903 731,21	116 153 356,31

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET

31.12.2011

18.1 Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Keskinäinen Henkivakuutus Tapiolan konserniin kuuluville yrityksille ja osakkuusyrityksille myönnettyt lainat yhteensä 127.386.172,38 euroa.

Laina-aika on pääsääntöisesti 10-40 vuotta ja lainan korko on pääsääntöisesti kiinteä.

18.2 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

18.3 Pääomalainat

Velkoja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Lainan pääoma 55.000.000 euroa

Pääasialliset lainaehdot

Lainasopimus on voimassa toistaiseksi. Velkojalla on oikeus irtisanoa laina viiden vuoden irtisanomisaikaa noudattaen. Laina voidaan kuitenkin maksaa irtisanomisajan päätyttyä takaisin vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän ja velallinen lainan maksamisen jälkeen täyttää vakuutusyhtiölain 11 luvun mukaiset vakavaraisuusvaatimukset.

Lainan vuotuinen korko määräytyy 12 kuukauden Saksan valtiolainan koron (GTDEM1YR) mukaisesti lisättynä 4,25 prosentin marginaalilla. Lainalle voidaan maksaa korkoa tai muuta hyvitystä vain siltä osin kuin velallisen vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää velallisen viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudemman tilinpäätöksen sisältämän taseen mukaisen tappion määrän. Jos korkoa ei voida maksaa, siirtyy se maksettavaksi ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen jälkeen, jonka perusteella korkoa voidaan maksaa.

Pääomalainasopimuksen ehtoja voidaan muuttaa ainoastaan Finanssivalvonnan suostumuksella.

Lainalla ei ole vakuutta.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	TUNNUSLUVUT				M €
	2011	2010	2009	2008	2007
Liikevoitto	26,5	4,4	66,6	16,9	115,8
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	7,7	1,0	14,4	8,6	28,5
Kokonaistulos	36,3	28,9	121,6	-92,8	19,9
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitus-					
sidonnaista vakuutusta prosentteina	3,7	3,5	7,3	-0,9	8,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana 1)	2	2	2	2	2
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna 1)	495	505	498	497	333

Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2011	2010	2009	2008	2007
Vakuutusmaksutulo	282,9	256,1	233,1	205,0	202,4
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	136,5	136,9	127,2	120,6	110,7
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	2,2	2,4	2,3	2,3	1,7
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	385,6	366,8	338,4	276,9	301,7
VYL 11 luvun 12§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	119,9	119,4	114,8	109,7	110,2
Tasotusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	73,4	62,7	64,5	56,1	48,9
Vähemmistöosuus	1,2	1,2	1,2	3,0	3,6
Vakavaraisuuspääoma	460,2	430,8	404,0	336,0	354,3
Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvielasta	19,8	18,2	17,3	14,8	15,4

1) Henkilöstö on työsuhteessa vuodesta 2008 alkaen Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin. Yhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja ovat työsuhteessa Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan.

MUUT LIITETIEDOT		TULOSANALYYSI		EUR
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut				
	2011	2010	Muutos	Muutos
Vakuutusmaksutulo	282 054 661	255 252 383	26 802 278	10
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	38 453 108	177 920 852	-139 467 744	-78
Maksetut korvaukset	-278 007 656	-243 300 686	-34 706 970	14
Vastuuvelan muutos ennen lisäetujen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	18 928 865	-149 455 657	168 384 522	-112
Liikekulut	-38 210 946	-37 783 175	-427 771	1
Muut vakuutus tekniset tuotot ja kulut	0	0	0	
Vakuutus tekninen tulos ennen lisäetujen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	23 218 032	2 633 717	20 584 315	781
Muut tuotot ja kulut	1 971 978	973 948	998 030	102
Osuus osakkuus yritysten voitosta tai tappiosta	1 288 472	800 210	488 263	61
Liikevoitto	26 478 483	4 407 875	22 070 608	500
Tasoitusmäärän muutos	-10 670 416	1 779 589	-12 450 005	-699
Lisäedut (asiakasedut)	-10 325 742	-1 975 893	-8 349 848	422
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	5 482 325	4 211 570	1 270 755	30
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	5 482 325	4 211 570	1 270 755	30
Tuloverot ja muut välittömät verot	397 807	2 594 077	-2 196 269	-84
Vähemmistöosuudet	57 931	-9 594	67 524	-703
Tilikauden voitto/tappio	5 938 063	6 796 054	-857 990	-12
Liikevoitto	26 478 483	4 407 875	22 070 608	500
Sijoitusten arvostuserojen muutos	9 465 039	23 839 934	-14 374 895	-60
Arvonorotusrahaston muutos	314 000	640 000	-326 000	-50
Kokonaistulos	36 257 522	28 887 809	7 369 713	25

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET 31.12.2011

TYTÄRYRITYKSET			Kotipaikka	Omistusosuus
1	Kiinteistö Oy	Elimäenkatu 12-16	Espoo	100,0 %
2	Kiinteistö Oy	Eteläespa 18	Espoo	100,0 %
3	Kiinteistö Oy	Fredrikinkatu 48	Espoo	90,0 %
4	Oy	Hamburger Börs Ab	Espoo	100,0 %
5	Kiinteistö Oy	Harkkokuja 2	Espoo	100,0 %
6	Asunto Oy	Helsingin Pihlajatie 24	Espoo	100,0 %
7	Kiinteistö Oy	Helsingintie 22	Espoo	100,0 %
8	Kiinteistö Oy	Järvennuotta	Espoo	100,0 %
9	Kiinteistöosakeyhtiö	Kouvola Kauppalaankatu 12	Kouvola	66,6 %
10	Oy	Kuopionpohja	Espoo	100,0 %
11	Kiinteistö Oy	Metsänpojankuja 4	Espoo	100,0 %
12	Kiinteistö Oy	Mäkelänkatu 58	Espoo	90,0 %
13	Oy	Omaeläke	Espoo	90,0 %
14	Kiinteistö Oy	Runskivuori	Espoo	80,9 %
15	Kiinteistö Oy	Tapiola Garden	Espoo	100,0 %
16	Oy	Tapiolan Pankkineuvonta	Espoo	100,0 %
17	Kiinteistö Oy	Vantaankulma	Espoo	62,1 %
18	Kiinteistö Oy	Vantaanportti	Espoo	62,1 %
19	Kiinteistö Oy	Vantaanpää	Espoo	62,1 %
20	Kiinteistö Oy	Vantaanpohja	Espoo	100,0 %
21	Ky	Varepa	Espoo	100,0 %
22	Kiinteistö Oy	Hyvinkään Maa	Espoo	100,0 %
23	Kiinteistö Oy	Mikkelin Graanintie 6	Mikkeli	100,0 %
24	Kiinteistö Oy	Oulun Kallisensuora	Espoo	100,0 %
25	Oy	Rekra	Espoo	100,0 %
26	Ky	Sasnep	Espoo	100,0 %
27	Kiinteistö Oy	Tammimaa	Espoo	100,0 %
28	Oy	Tietotaitotalo	Espoo	100,0 %
29	Asunto Oy	Vantaan Teeritie 2	Vantaa	100,0 %
30	Kiinteistö Oy	Väylän varsi	Espoo	100,0 %

OSAKKUUSYRITYKSET			Kotipaikka	Omistusosuus
1	Oy	Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,3 %
2	Oy	Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,3 %
3	Oy	Tapiolan alueen kehitys	Espoo	32,4 %
4	Oy	Kiinteistö-Tapiola	Espoo	50,0 %
5	Oy	Tieto-Tapiola	Espoo	33,3 %
6	Oy	Tapiola Pankki	Espoo	19,7 %
7	Oy	Glasnost	Espoo	33,3 %
8	Oy	Pohja-yhtymä	Espoo	13,6 %
9	Kiinteistö Oy	Mariankatu 27	Kokkola	20,5 %

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

EHDOTUS VOITON KÄYTTÄMISESTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitosta 5 186 334,41 jaetaan takuusuudenomistajille takuupääoman korkoa 5 prosenttia, 1 601 800,26 euroa ja

Varmuusrahastoon siirretään	3 584 534,15
-----------------------------	--------------

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	4 482 208,24
Takuupääoma	32 036 005,12
Varmuusrahasto	116 334 970,70
Käyttöraho	203 446,83
	<u>153 056 630,89</u>

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2011 ALLEKIRJOITUKSET

Espoossa 1. päivänä maaliskuuta 2012

Asmo Kalpala

Jari Eklund

Harri Lauslahti

Jari Sundström

Minna Kohmo
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2011. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitiilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan

harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Espoossa 13. päivänä maaliskuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Tuomala
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Perehdyttyään tilinpäätökseen, konsernitilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2011 hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään.

Espoossa 15.3.2012

Jouko Havunen
hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Tapiola-ryhmä
Käyntiosoite: Revontulenkuja 1
02100 Espoo
Postiosoite: 02010 Tapiola
Puh: (09) 4531
Faksi: 02060 51084
www.tapiola.fi